

СТЕПАН ОЛІЙНИК

СТЕПАН
ОЛІЙНИК

ТВОРИ
В ЧОТИРЬОХ
ТОМАХ

СТЕПАН ОЛІЙНИК

ТВОРИ
В ЧОТИРЬОХ
ТОМАХ

СТЕПАН ОЛІЙНИК

❖
ТОМ
ДРУГИЙ
❖

Київ
Видавництво художньої літератури
«Дніпро»
1978

У2
О-54

О $\frac{70403-042}{M205(04)-78}$ Передплатне

© Видавництво
«Дніпро», 1978

САТИРИК РІВЕН ХЛІБОРОБУ...

Сатирик рівен хліборобу:
Встає до дня, одягне робу
І знов береться за перо.

Усе лихе руба на ниві,
Щоб люди всі були щасливі,
Щоб захистить від зла добро!

Він міг би теж співать сонети,
Як тихі лірики-поети,
Про солов'їв, про мед бджоли...

Та треба ниву прополоти!
Пора така, що тьма роботи,
Нема коли, нема коли!

Отак і я: в житейським полі
Полю щодня на видноколі
Усе, що гнівно не терплю!

Коли казати правду щиру,
То я тому й пишу сатиру,
Що ніжно лірику люблю!

ДОРОГІ МУЖІ Й ДОРОГІ ДАМИ

1

ДОРОГА ДАМА

Проти саду видно дім,
А в красивім домі тім
Ходить дама по кімнаті
У панбархатнім халаті.

Мов та пава, проплива.
(В туфлях номер сорок два!)
На щоді дві мушки-цятки,
На панчохах чорні п'ятки.

Ну не дама — а реклама!
Раптом:
— Ах,— сказала дама,—
На обід до поросяти
Слід би хрону ще дістати!

А як треба, то чому ж,
Є на те у неї муж.
Муж солідний, роботящий,
Головне ж — керівлячий!

Дама крутить телефон
І, підвищуючи тон,
Вимага по телефону:
— Шли машину, треба хрону!

Вірний муж, прийшовши в раж,
Довго дзвонить у гараж,
Все відклав заради дзвону,
Бо забагла жінка хрону.

З гаража йому в одвіт:
— Саме в шофера обід!
— Все хай кида і при тому
Швидко мчить до житлодому!

І шофер натиснув газ,
Бо наказ — то є наказ,
Бо сніжок, і трохи слизько,
Й добиратися ж не близько!

Через місто через все
Мчить, мов біс його несе.
Підлетів під саму браму
І почав... чекати даму.

Вже й годину, мабуть, жде.
Дама бачить, та не йде.
(Щоб питали всі в будинку:
«Це ж чию чекають жінку?»)

Врешті, вийшла, підійшла,
Сіла важно й попливла
На машині на прекрасній
На державній, мов на власній!

Ще й не взяв шофер розгін —
Як приїхали по хрін,
Як приїхали і стали,
Бо ж базар за два квартали.

А тим часом в мужа — ох!
Ну цілий переполох!
У міністра треба бути,
З хроном жінки ж десь не чути.

Він до друга Рогози:
— Будь ласкавий, підвези!
Залишаються хвилини,
І, на гріх, нема машини.

Одвічає в трубку бас:
— Рад би, друже, та якраз
Сіла жінка до пікапу
Ї десь помчала мірять шляпу.

Прикусив муж язика,
Чимчикує пішака.
Аж каміння б'є з розгону,
Бо забагла жінка хрону.

Немалу штурмує даль!..
Та мені його не жаль.
Жаль машин мені державних
І шоферів, хлопців славних!

Жаль машин, що возять дам
Кожен день і тут, і там.
Як же так, мужі, папаші?
Ті машини ж бо не ваші!

Нащо ж гнать навперегін
Їх по шляпи та по хрін?
Для держави, скажем прямо,—
Дороженькі ваші дами.

НОМЕНКЛАТУРНИЙ МАЦЕПУРА

Один голова одного виконкому
(Давненько було, років шість,
мабуть, тому!)

Зачислив чомусь-то Грицька Мацепуру
В верхівку активу! У номенклатуру!

Спочатку товариш цей — номенклатурний —
В районі очолював рух фізкультурний!
Над списками й планами бився ночами,
А потім — все їздив кудись за м'ячами...

Практично ж (і першою) до фізкультури
Вдалася дружина Грицька Мацепури!
Іще тільки сонце вставало в районі —
Вона вже була на плацу-стадіоні:

Проводила вранішню «зорьку-зарядку» —
Завзято копала за грядкою грядку!
Увесь стадіон розпушила потроху
Й «рекорд» здобула... при посіві гороху!

І більше про спорт — ані слуху ні духу!..
Та ось діяча фізкультурного руху
Зовуть звітувати у зал виконкому,
Щоб дати йому перцю, сякому-такому!

Страмили, ганьбили й рішили: «Звільнити!»
Та що з Мацепурою далі робити?
Хоч він провалився і в роботі безжурний,
Та все ж він товариш є... номенклатурний!

— Очолюй,— сказали йому,— інкубатор
Й себе покажи як господар-новатор!..—
В підмогу дали на цю тему брошуру,
Послали плодити курчат Мацепуру.

Вмостився в конторі, як важна фігура.
Віднині — пташиний король Мацепура!
Кругом апарати і кнопок набори...
Ліворуч, праворуч — яєць цілі гори...

Одне лиш погано: чомусь з апарата
Не лізуть, не ціпають досі курчата.
Хоч скільки тепло їм підвищуй чи знижуй —
Не лізуть, і годі! Хоч сам їх висиджуй!

А з ферм приїздять за курчатами люди:
— Та скільки ж чекати? Та доки це буде?!—
Посваряться, ідуть назад у зневір'ї...
Зате в Мацепури на власнім подвір'ї
Така птахоферма, що просто — картинка!
Товстіє, цвіте Мацепурина жінка!

Урвався нарешті терпець в керівництва:
Страмили всю ніч короля птахівництва!
Дали строгача за провал і розтрату
Й рішили... «направить до промкомбінату».
Бо він — хоч не жив пережиток свій
шкурний! —

Товариш є все ж таки... номенклатурний.
(Та й треба ж, мовляв, направляти людину,
Хай ділом спокутує гріх і провину!)
Робив комбінат той... свистки із пластмаси.
Крім того, ще цеглу робив і ковбаси.
З приходом Грицька дивні сталися речі:
Спрожого, мабуть, переплутав він печі,

Бо цеглу таку став давати на базу,
Що візьмеш у руки — розсиплеться зразу!
Зате ковбаса — зовсім інша картина!
Ні врвати, ні вгризти! Тверда, як цеглина!

Одні лиш свистки — Мацепурі в заслугу —
Свистіли все дужче на цілу округу...
Тому-то (на цей раз за брак і халтуру!)
З посади зняли свистуна Мацепуру!

...А другого дня по шляху по рівнині
Везуть Мацепуру в районній машині
«Районні свати», проявивши турботу,
Везуть, щоб засватать на іншу роботу!

Пильнуйте, шановні! Можливо, якраз
Везуть ті «свати» його саме до вас!

«ВКАЗІВОК НЕМАЄ»

— Чом не справите місток?
Це ж бо діло ваше!
— Та немає вказівок! —
Голова нам каже.

Що робити, як і де —
Він, звичайно, знає.
Та сидить ото і жде:
Вказівок немає!

Від людей не раз він чув:
— Це ж хіба загадка? —
Та й потрібен, власне, був
Тут не міст, а кладка.

— Ви ж хазяїн, голова!
Де ж тут перешкоди?
Та візьміть майстрів зо два
Та зо три підводи,

Та засипте хворосняк,
А з боків — шалівки...
— Та воно, конешно, так!
Та нема ж вказівки!..

Повторяв він ці слова,
Все чекав та м'явся.
І на цьому голова
Сам-таки ж попався!

Як зійшов весною лід,
Як розлило річку,
То не раз, бувало, вбрід
Гнав бідарку-бричку.

Цього разу їхав він
Знову через воду.
Ще здалеку взяв розгін,
Щоб проскочить з ходу!

Став навстоячки... пригнувся...
Й саме серед броду
Ненароком похитнувся
І... шубовсть у воду!

Кінь на той бік, сам — на дно,
Аж хлюпнула річка.
Все б нічого, та воно —
Крижана ж водичка!

Підхопивсь він і тіка!
Аж посинів, видно...
Чує: ззаду хтось гука,
Сміючись єхидно:

— Чом тікаєш? Там сиди!
Це ж не подобає.
Бо ж вилазити з води —
Вказівок немає!

РОМАШКА

Випасалась в череді кілька літ корова,
Білошия, показна і, як віл, здорова.
За розкішність і за те, що була

смирняшка,

Ту корівку залюбки звали всі Ромашка.

Іла сіно лугове, по двору ходила,

Та чомусь вона телят зовсім не водила.

Так в минулому було, так і цього року.

Через це наш голова мав завжди мороку:

«Тільки зведення даєш, так пояснюй

знову,

Чом приплоду не хвата на одну корову».

І додумавсь голова із колгоспу «Нива»

Цього ж року навесні до такого дива:

Написав рахівнику строгу він бумажку:

«Перечислити з корів до волів Ромашку».

А в район (щоб про телят більше

не питали)

Повідомив: «На вола ялівку зміняли».

Ще й додав, що віл новий ніби зветься

Грізний.

Обмін, звісно, був обман,

Ще й до того ж — пізній.

Бо рішила доказать хитруну Ромашка,

Хто сильніший: чи вона, чи ота бумажка.

...Саме в пору, як на лан всі ми вийшли

з дому,

Завітав до нас тоді секретар райкому.

Все оглянув, похвалив колектив завзятий
І питає в голови: — Де ж твій віл
тридцятий? —
Голова почервонів, на лиці змінився.
— А тридцятий, — каже, — віл...
вчора отелився.

КАЛАНЧА

Він любив пожежне діло
Й думку мав одну, без змін:
Все, напевно б, погоріло,
Щоб не Гичка, щоб не він!

Хто чіпляв кругом таблички
«Перевірте димохід»?
Він чіпляв їх, Федір Гичка,
І до стін, і до воріт.

Хто наверх збігав хоробро
По драбині вище всіх?
Він, звичайно!
Все це добре,
Але був за ним і гріх.

І, вірніш, не гріх, а звичка,
Бо давно вже не секрет,
Що шановний Федір Гичка
Не любив читать газет.

Часто друзі з охорони
Пристають, було, і край:
— На ось нашу, на — районну,
Ознайомся, почитай!

Федір каже без усмішки:
— Нащо буду я читать,
Як щодня наочно, з вишки,
Весь район мені видать:

Кожен трактор, кожну бричку,
Навіть Павлівку-село!..—
Й вийшло, друзі, так, що Гичку
Саме це і підвело!

Цього разу на вершечку
В мідній касці уночі —
Федір Гичка над містечком
Височів на каланчі.

З хмар навислих біла мжичка,
В вікнах блимали вогні...
Раптом бачить Федір Гичка:
За містечком, вдалині,

За горою — що за диво?
Встало сяйво аж до хмар.
— То в колгоспі «Вільна нива»!
Так і є! Страшний пожар!..

Федір Гичка б'є тривогу,
Калатає в рейку-дзвін!..
У колгосп на допомогу
Мчав з командою і він.

Вже zostався ліс позаду...
І машина поверта
В «Вільну ниву» і... з-за саду —
До контори підліта.

А в конторі повно люду!
Біля клубу і в дворі,
Де не глянь,— горять повсюди
Електричні ліхтарі!

— Ну і влипли! Ну й халепа!
Повертай скоріш назад!..—
Над селом сяло небо.
Вийшли люди з світлих хат.

— Що ви, хлопці, за бочонка
Привезли нам уночі?
— Це була в нас «пробна гонка»
Від самої каланчі!..

Федір кліпає очима,
Федір Гичка — сам не свій!
Шепчуть хлопці за плечима:
— Що ти вкоїв, черговий?!

...Нас цей факт поодинокий
Вчить, шановні читачі:
Не дивись на світ широкий
Зі своєї каланчі!

ПОРОСЯ

Бігла бричка по містку
(Отаке начало...)
А на бричці у мішку
Порося кричало.

Ще маленьке. В рукаві
Можна й двох укласти...
Та як виведе «ку-ві-і-і!»,
Мов труба, горласте!

З ферми взявши, порося
Віз один начальник.
Тож у нього думка вся:
Щоб було — мовчальник.

Щоб не відало село,
Не спіймало в шкоді...
Порося ж, немов на зло,
Верещить, та й годі!

Нервувався і візник,
Поглядав спідлоба:
— Ще подумають — різник,
Бий тебе хвороба!

І начальник, щоб закрить
Горло поросяті,
Ухопив його... І вмить —
Під пальто на ваті!

«Буде рада, звісна річ,
Фенечка, дружина...»
...Та з-за рогу — круть навстріч
З області машина!

Й стоп!.. А в нього думка вся:
«Що робити мушу?»
Під полою ж порося
Роздирає душу.

І на мить серед села
Мов оглух начальник.
Ті питають: — Як діла? —
Ну, а він — мовчальник...

Чим скінчилась зустріч ця,
Скажемо тепер ми!
Як відніс він порося
У мішку до ферми,

Як вернувся в пізню ніч,—
Жінку зло узяло:
— Чом похнюпивсь? В чому річ?
Де ж «майбутнє сало»?

Глянув скося він на ню:
— Гризтимеш опеньки!
Бо підклало нам свиню
Порося маленьке!

«ЗДРАСТІ» І «ПРОЩАЙТЕ»

Був в артілі коник: вороної масті,
Лисинка на лобі, гривка поміж вух..
Коник був як коник... Та до слова

Здрасті! —

Мав він особливий (музикальний) слух.
Перевірить все це довелось на ділі:
Ранньою весною на одній з доріг
Віз нас мимо ферми голова артілі.
Коник шулив вуха,
Коник риссю біг...

Йшла назустріч баба і сказала:

— Здрасті! —

Тут нас як підкине! Й трах

об жерсть крила!

Тормознув той коник вороної масті
Так, що аж оглоблі стали дубала.
— Но! — кричав сердитий голова артілі.
Коник же — ні з місця. Став

і мов застиг.

— Но!!! —

Та все це марно. Зрушити не в силі
Коника ні крики, ні тугий батіг.
Голова і каже: — Ви мені звиняйте,
Так як спішимо ми, а людей нема,—
Злізьте-но з бідарки і гукніть:

«Прощайте!»,

Щоб отут, під тином, не стоять дарма.—

...Що ж воно за коник?
Цю просту задачу
Бригадир у полі так нам пояснив:
— Любить голова наш стати на балачку
І до того «здрасті» ще й коня привчив!

1949

У КЛУБІ

Цей випадок стався не дуже давно
У клубі села Роксоляни.
Прийшли хлібороби дивитись кіно...
— Отож почнемо, громадяни! —
Озвавсь механік.
Засяяв екран.
На ньому зелене роздолля...
Дівчата із сапками вийшли на лан.
А з ними... і дівчина Оля...

Мигнуло.

І їде Іван-тракторист,
Завзято співаючи в полі:
«Багато об'їхав і сіл я, і міст,
Та знов повернувся до Олі!..»

Цікаво!

(І кожен, хто в залі сидить,
Свою вже пророчить кінцівку).
Мигнуло, смикнуло
Й спинилося вмить.
Все ясно: заїло щось плівку...

Усі обернулись.

Механік возивсь:

— Я зараз! Одну лиш минутку!..—
Застиг тракторист на екрані й дививсь
Туди ж, до механіка в будку!

...Той дещо поправив... І глядачам знов
Відкрилася нива широка...
Дівчата... До них тракторист підійшов...

І раптом —
Ну, що за морока?!

Заїло!..
І Оля з сапою в руці
Спинилась «на першому плані».
...І тут наперед — поміж лави й стільці —
Пробрався Гаврило-механік:

— Пробачте,— говорить,— що я вас нуджу.
Набридло. Та й пізня година.
Давайте вже краще я вам розкажу,
До чого веде ця картина.

Оця, значить, дівка (вказав на екран)
В четвертій частині влюбилась.
У п'ятій — пропозиція робить Іван,
А в шостій — вони поженились.

...З екрана дивилася дівчина в зал,
Красива і ніжна собою.
І з публіки хтось не на жарт їй сказав:
— Дістань його, Олю, сапою!

ПРИГОДА В ЛІСОСМУЗІ

Є в артілі у одній
Чоловік Карпо Крутій.
Чоловік — поглянеш збоку —
При здоров'ячку, нівроку!
Як на техніку рівнять,
То, мабуть, він сил на п'ять!
Щоб захтів — звернув би гору!

— От кому в гарячу пору
Заробляти б трудодні! —
Всі казали. Але ні!

Мав Карпо той хитру вдачу:
Він возив молокоздачу.
Набере вершків бідон,
Запряже воли в фургон,
Звісить ноги через планку
Й «супроводжує» сметанку!

За селом Карпо Крутій
В лісосмузі молодій,
По секрету, на хвилинку
Кожен день робив зупинку.
Озирнеться крадькома,
Чи людей навкруг нема,
Стане вище на фургона,
Встромить голову в бідона
І тайком сметанку п'є...

Норми три, було, дає!
Вип'є з глечик у запалі,
Крикне «гей!» і їде далі.

Через хитру вдачу ту
Вскочив ледар у біду:
Поправлявсь, п'ючи сметану,
Та й поправився «зверх плану»!

І недавно в лісосмузі
З ним нещастя сталось, друзі:
Хвацько вибрався на віз,
У бідон по плечі вліз,
А назад смикнув — о боже! —
А назад — ніяк не може!
Довго смикався і вщух:
Не пускало біля вух!
Опустив Карпо долоні
Й думу думає в бідоні:
«Хоч мені тут є що їсти,
Та з бідона треба ж лізти.
Хоч і скрутно як-не-як,
Треба вибратись однак!»

Смикав рівно й з вихилясом,
А воли собі тим часом
Постояли та й пішли
(Шлях той знали ж бо воли!)
Попід гору, там, де гречка,
До райцентру, до містечка!
Невідомо, що б було,
Та Карпові повезло:
Стрівсь якраз при цьому ділі
Голова його ж артілі.

Швидко дав Карпові лад:
Завернув воли назад
Й на току при цій нагоді
Так страмив при всім народі,
Що котився полем сміх,
А Карпо сказав при всіх:
— Відтепер я, громадяни,
Вік не їстиму сметани!
Ще скажу громаді всій:
Я віднині не Крутій,
Лёгкий хліб шукать доволі,
Буду з вами, буду в полі!

Так Карпа змінила, друзі,
Та пригода в лісосмузі.

1950

ЗАКОХАННИЙ

Завод, який зветься «Чавунна плита»,
Клепав звичайнісінькі плити.
Задача, як кажуть, ясна і проста:
Побільш їх і краще робити!

Та часто директор за плити оці
Такий «наганяй» мав добрячий,
Що совавсь, вертівсь на дубовім стільці,
Немов на плиті на гарячій.

Нарешті узявся за діло як слід.
Нарешті по тресту був першим:
Серпневого плану по випуску плит
Процентів на сім перевершив!

І сталась з людиною зміна крута:
Сп'янівши від успіху того,
Директор заводу «Чавунна плита»
Влюбився... у себе ж самого!

Щодня захлинався: — На сто! Та ще й сім!—
Де збори — там він на трибуні.
Розкаже... і гордо з трибуни усім
Показує плити чавунні.

— На мене рівняйтесь! Бо я досягнув
Високої слави і честі!
Днів тридцять тому я відсталим ще був,
А зараз я перший у тресті!

Словам самохвальства утративши лік,
П'янів він від успіху цього.

Тримався бундючно, немов той індик,
Закоханий... в себе самого!

Писав про свій досвід в газети статті —
Про те, як зумів він зробити,
Щоб гордо стоять на такій висоті
Й давать понадпланові плити!

Росла папірців хвальковитих гора...
Цехи вже одвідувать годі.
Що дужче звучала ця пісня стара,
То гіршали справи заводу.

— Іване Петровичу! Скоро зима!
Де ж плити? — замовник наляже.
— Знать, скоро зготуем, коли ще нема! —
Директор у відповідь каже.

Ласкаво всміхнеться: — Які ви чудні!
Ще є неув'язочки скрізь ці.
Ви краще одвітьте, шановний, мені:
Хто в тресті на першому місці?

Ото-то! А скарга, їй-право, пуста:
Не втратим ми нашої честі.
Ви ж чули: завод наш «Чавунна плита»
На першому місці у тресті!

...Баюкавсь він доти, задерши свій ніс,
У цій самохвальства колісці,
Що сам і незчувсь, як... поїхав униз
І сів... на останньому місці.

Та духом не пада! Зостався таким:
Кого не зустріне у місті,
То гордо й запально розказує всім,
Що... був він на першому місці!

КОМАНДИРОВОЧНИЙ ГОЛОВА

Від Дубовки до Сосновки
Кілометрів тридцять два.
Цим шляхом в командировки
Їздить взимку і в жнива
Голова.

— Чом же так? — питають люди.—
Від села і до села
Доки їздити він буде?..—
Тут причина немала!
Є діла!

В нього жінка у Сосновці,
Хата з ганочком нова.
А у нашій у Дубовці
Привозний він голова,
Так бува!

Нам привіз його й нарадив
Навесні «районний сват».
Довго «пудрив» і «помадив»,
Вихваляв на всякий лад:
— Це вам клад!

Завагались ми... Та де там!
Прикрашає, хвалить знов...
«Сват» узяв авторитетом!
(Вже як спать народ пішов,
«Клад» — пройшов!)

В перші дні до нього збоку,
Щоб, бува, не заблудив,
Прикріпили діда Фоку,
З ним щоб їздив і ходив.
Скрізь водив.

На четвертий день по тому
Жінка дзвонить — одзива:
— Приїжджай уже додому!
Що я — дівка чи вдова?
Го-ло-ва!..

«Клад» заскочив у кладовку,
Взяв муки, усівся в «ГАЗ»
І почав... командировки:
То до жінки, то до нас!
Так весь час!

Вже побив чотири скати
В тих поїздках до рідні.
А крім того — що й казати! —
Йдуть шоферу трудодні,
Роз'їзні!..

Телефонять у Дубовку:
— Як поїхав? А куди?
— Та подавсь в командировку
У Сосновку, як завжди...—
Ті — туди!

А як викличуть Сосновку,
Мовить жінка їм звідтіль:
— Він подавсь в командировку
У Дубовку, ув артіль,
Тільки-тіль!..

В нас отого привозного
Держить «сватова» рука.
Тільки толку нам од нього,
Як од цапа чи бика
Молока.

Ми зняли б... Та є запинка:
З тим до «свата» й не ходи!
Але кажуть: скоро жінка
Одізве його туди
Назавжди!

Ми відпустим без одмовки,
Хай бере — її права!
Хай кінча командировки
Від Дубовки до Сосновки,
Хай назавжди одбува
Голова!

ХОДИТЬ ПЕРЕЦЬ ПО ГОРОДУ...

Ходить перець по городу,
Питається свого роду:
— Як жилось в минулім році,
Земляки-одногородці?
Як наш рід, які там дані?
Чи повсюди у пошані?

Обізвалась бараболя:
— Непогана в мене доля!
Я в повазі, я у моді
На артільному городі.
Я в колгоспі, в кожній хаті,
В погребях я і в кагаті,
На базарі у мішку,
В кожній печі у горшку.
Площі ширяться щороку,
Тож і множуся, нівроку,
Я ведуща серед поля! —
Задається бараболя.

Обізувались огірочки:
— Ми заповнили всі бочки!
Глянь, у місті і в селі
Ми на кожному столі.
Особливо, де п'ють чарку,
Поважають нашу марку.
Ми у догляді, в пошані
У колгоспівському плані,
Тож і стелимо листочки! —
Гордо мовлять огірочки...

Обізвалася пихата
І капуста головата:
— З помідорами уліті
Ми щовечора політі!
Розкошную, розростаюсь,
Бо не просто поливаюсь!
— Як «не просто»? Не з відерець! —
Запитав капусту перець.—
Хто ж і як вас поливає? —
Він обох уже питає.
— Електричні мотори! —
Підморгнули помідори.

...Ходить перець по городу
І шука близьких по роду,
Рапортів приймає списки
Від салату, від редиски...
— Все це добре, овочани!
Але де ж... одноперчани?

Ходить перець мимо броду
Від городу до городу.
І все більш йому обидно:
— Де ж цибуля, чом не видно?
Побратим мій де, часник?
Він куди з колгоспів зник?
Де мій брат і де сестриця,
Тобто перець і перчиця?..—
Раптом чує: — Ось ми, брате,
В баби Мотрі біля хати,
В діда Гната на городі,
Бо в колгоспі ми не в моді.
— В загнанні моя родина! —
Зашкварчала цибулина.—
Весь врожай мій — у віночку
В баби в сінях на кілочку.

Не шматочки присадибні,
А поля мені потрібні...

За цибулею зняв крик
Розхвильований часник:
— Доки буду я, нещасний,
Не колгоспівський, а власний?
На садибах чахну, сохну,
Скоро зовсім з горя здохну.
По мені ж уболіва
Промисловість харчова.

«Чом лишив мене, часниче?» —
В магазинах шинка хниче.
«Де подівся, мій козаче?» —
Ковбаса за мною плаче.
Що скажу я ковбасі?
Позабули мене всі...

Затужила тут перчиця:
— Скоро буду я вдовиця,
В мого мужа, твого брата,
Надто доля гіркувата!
Ані в плані, ні в городі.
Він занедбаний, та й годі.
Від усього прошу серця —
Заступись за брата перця!

Ходить перець по городу,
Слуха скарги свого роду.
Пише скарги до блокноту...
Розгнівивсь —
 і за роботу!
— Це кому, — пита, — і досі
Від цибулі крутить в носі?

Хто завів такі порядки,
Що часник зіпхнув на грядки?
Хто осмілився перця-брата
Із колгоспу витискати?
Хто забрав у них гектари?..

Дехто став і... з уст ні пари,
Дехто — очі до долівки:
Не було, мовляв, вказівки.
...З того часу в цьому ділі
Від артілі до артілі
На підводі й на машині
Іздить перець по Україні,
Щоб за свій забутий рід
Дати перцю кому слід.
Виглядайте! Прийде час —
Він заїде і до вас!..

1952

ТЕПЛА ШУБА

Тричі вигнаний хапуга
Знов з'явився на поріг:
Став просити зава-друга,
Щоб порадив, щоб поміг.

Каже:

— Хочу я на базу
Влаштуватися давно.
Ти закинь за мене фразу
У конторі «Хліб — вино».

Застрибали в зава очі.
(Прикидає с'як і так!)
— Поможу тобі охоче,
Дай подумать тільки... як?

Враз... потис хапузі руку
Виручальник, друг палкий:
— Не журись! Придумав штуку'
Єсть,— говорить,— хід такий:

Ідь мерщій з моїм привітом
До «Утильсировини».
Проберися там з візитом
До начфіна Сарани.

Він подзвонить в «Фарби—лаки»,
Там у нього робить тесьь.

Той хоч красить дрантя всяке,
Та зате у нього
Єсть

Друг Самхват, що кроїть хутра
У майстерні «Хутровик».
А Самхват людина мудра,
В цьому ділі — кадровик!

В ательє він має свата.
(В свата шиють... та не всі!)
Ти з запискою Самхвата
Мчи до свата на таксі!

Той влаштує без заминки,
Бо важливе тут одно:
Шие шубу він для жінки
Начконтори «Хліб—вино»!

Біля третьої години
(У шофера графік є!)
Дама вийде із машини,
Дама зайде в ательє.

Дама гляне — сват одразу
І забігає тюпцем,
Та про тебе і про базу
Їперемовиться слівцем.

«Добре,— скаже пишногуба,—
Хай ваш друг до мужа йде.
Лиш глядіть, щоб вийшла шуба
Як ні в кого і ніде!»

Сват віддячить, сват пошиє...
От який я хід знайшов!
Шуба та... тебе й зігріє...
— Ну, спасибі!
— Будь здоров!

...Двом ділкам у данім разі
Хід удавсь. (На жаль, бува!)
І хапуга на тій базі
Знов кишені набива.

Цідить там винце на ринки
Та повторює одно:
— Ох і тепла шуба в жінки
Начконтори «Хліб — вино»!

1952

БЛОНДИНКА

В кабінет одного зава
Завітала жінка:
Граціозна і цікава
Молода блондинка.

Чорні вії, пишні губи
І вбрання багате...
Зав подумав: «Отаку би
Секретарку мати!»

Усміхнулась привітально...
Він одклав цигарку...
— Чула я, що вам в приймальню
Треба секретарку?

Ці слова добрягу зава
Піднесли до неба.
— Дуже прошу!.. Де заява?
Безперечно, треба!

Ознайомивсь для годиться
З першим документом
Й відповів стрункій блондинці
Майже компліментом:

— Ми прийняти вас готові,
Тільки б ласка ваша...—
Так з'явилась в установі
Секретарка Маша.

Смак у Маші пречудовий.
Догоджа дбайливо.
Нині в зава стіл дубовий
Красувавсь на диво:

Квіти зліва, квіти справа
І над телефоном...
Навіть прес — і той у зава
Пах одеколоном!

Блиск і шик... Та все раптово
Заступила хмарка!
Бо неждано з установи
Зникла секретарка!

Зав синіє від тривоги,
Збіглись референти.
— Всі на поміч! Всі на ноги!
Щезли документи!..

Брязнув пресом від досади
Й почина спочатку:
Вивертає всі шухляди —
Не знайде й печатку!

Заглядав разів із двісті
В кожну він щілину.
...А в той час у дальнім місті
Саме в ту хвилину

В кабінет такого ж зава
Увійшла кокетка:
Граціозна і цікава
Молода брюнетка!

Пишновида, сили повна,
Все на ній красиво...

— Я вас слухаю, шановна,—
Зав підвівсь учтиво.

Зашарілось личко мите,
Мов перед кумиром:
— Я б хотіла в вас робити,
Ну, скажім... касиром...

Як вивчав він і по чому
Ту красуню птаху —
Не скажу, бо то відомо
Одному аллаху.

Спокусили очі ласі.
(Першому був пара!)
Так розсілася у касі —
Вже брюнетка... Мара!

Милий зав (не раз бувало)
З нею тари-бари...
Аж покіль... грошей не стало
І касирки Мари!

Зав у розшук! Зав додому!
В зава сльози, горе!
...А в той час в краю другому
До проектконтори

В кабінет такого ж зава,
Роззяврот-Сліпенка,
Увійшла струнка й цікава
Молода шатенка!

Чи відмовиш тут, їй-право,
Як робити хоче?!
— Я вам,— каже зав ласкаво,—
Поможу охоче.

Тільки ви вже, громадянко,
За мою прихильність —
Постарайтесь. Це ділянка,
Де потрібна пильність!

Чим він думав при доборі —
Знаць я не беруся...
Так з'явилась у конторі
Зав архівом... Муся!

Муся жвава. Муся в русі —
Жодного дефекту.
Та нараз... Немає Мусі
І нема проекту!

Зав трубить, жовтіший свічки,
Про печальні вісті...
А в той час від косметички
У ще дальшім місті

Важно вийшла, наче пава,
Та ж знайома наша:
Граціозна і цікава
Знов блондинка... Маша!

Йде.
Шукає особливо
(Стережіться, зави!)
Ті місця, де є, можливо,
Ще такі роззяви!..

ЛИХОДІД

Запитав я у районі:
— Як працює Лиходід? —
Керівник потер долоні,
Витяг зведення і звіт
І такий дає одвіт:

— Головує він нічого,
Як на враження моє.
Лиш грішок один у нього,
Невеличкий, але є:
П'є товариш! Часто п'є!

А в цілому, а в середнім —
Голови не пропива!
Хоч колгосп не був переднім,
Та і заднім не бува.
Непоганій голова!

...Потім — теплою порою —
Я приїхав під обід
В той колгосп, де головою
Чоловік середніх літ
Гнат Петрович Лиходід.

І питаю в молодиці:
— Де товариш голова? —
Молодиця в бік крамниці,
На буфет морга-кива:
— Там!.. Ще зранку випива!

Я заходжу до буфету...
І картина тут така:
Лиходід підбив кашкета,
Обійма комірника,
Щось бурмоче і гика.

Рахівник забіг... Поштиво
Дав засвідчить папірець.
Лиходід ізп'яну в пиво
Ткнув огризок-олівець,
Вивів підпис і — кінець.

— Кличуть вас до телефону! —
Доповів дідок Хома.
— Хто і звідки?
— Та з району!
— Передай... мене нема.
Скиртувать пішов корма...

Заспіваймо, вроді хору!—
Підштовхнув свого дружка.
Й закульгала пісня вгору,
Гей, про жінку ту, яка
«Мала мужа-пияка»!

Ясно все. І ждять доволі.
Стрінусь завтра, хай співа...
І людей питаю в полі:
— Що за чудо і дива?
Чом гуляє голова?

Бригадир одмовив тихо
На запитання моє:
— Лиходід... то наше лихо!
Тільки звіти подає
Та щодня горілку п'є!

Г'є з причини й без причини,
Аж дивитись сміх і страм:
Де родини, де хрестини,
Чи то похорон, чи храм,—
Лиходід незмінно там!

Він сьогодні (йдуть розмови)
По причині тій гуля,
Що вночі в його корови
Народилося теля!
Хмелем душу звеселя!

...Знову ранок.
Із-за гаю
Літнє сонце виплива.
Я в конторі знов питаю:
— Де товариш голова? —
І говорить чергова:

— Він у баби у Килини,
Передать пішов привіт,
Бо в старої іменини
(Дев'яносто бабі літ).
Там товариш Лиходід.

На підтвердження у хаті
Гнат виводив горяка
Пісню п'яну і горлату,
Гей, про жінку ту, яка
«Мала мужа-пияка».

Бабу славили, вітали,
Вихваляли бабин рід...
А в районі зведень ждали
Та щораз дзвонили вслід:
«Де товариш Лиходід?»

Він і досі п'є-гуляє,
Хилить склянки первака...

Жаль артілі, яка має
На посту керівника
Отакого пияка!

1953

ЯК ЗАСІДАЙКО ЗБИРАВСЯ НА З'ІЗД

Хто не знає Засідайка,
Хто не чув його промов!
Язичок — мов балалайка:
Так бриньчить, що будь здоров!
Вийде хлопець, в груди вдарить
(В цих ділах не новачок!)
І по писаному шпарить,
Мов справжнісінький дячок:
«Підкрутить потрібно гайку!
Указать на млявий ріст!»

...А недавно Засідайко
Став збиратися на з'їзд.
Тут і виникло питання:
Блиснуть чим на всю Москву?
(Розглядав він це «завдання»
Як програму бойову).
Загорівсь душею й тілом,
Повен клопотів і дум,
І намітив першим ділом
Обладнать... новий костюм!

Не простий костюм, до речі,
А знахідку-новину:
Щоб були у нього плечі,
Як трибуна, в ширину;
Щоб костюмчик був, як з голки,
Щоб про хлопця — в перші ж дні —

Зашептались комсомолки:
— Він жонатий а чи ні? —
Шив кравець костюм в секреті,
Клопотався тижнів два...

А в героя в кабінеті
Йшла нарада чергова.
— Головне — зв'язок із полем,
Є для цього телефон!
Щоб тримали під контролем
Кожен — чуєте? — район! —
Вимагав піднять відсотки,
Підбирав гучні слова: —
Шліть мені щоденно «сводки»
У Москву — готель «Москва»!

Накричавсь у кабінеті
Засідайко-пустослов
І звелів покликать Петю —
«Сочинителя» прсмсь.
Петя входить... Як звичайно,
Засідайко жде, сидить.

— Написав? Ану, читай-но,
Що я буду говорити? —
Петю слухає псважно
І дає свій інструктаж:
— Більше жару!.. Цифру важну,
Важну цифру не промаж!

Є штани, нарешті, модні,
Є промова... Скоро в путь!
Конференція ж сьогодні!
Делегатом оберуть!
Йшов на неї Засідайко
Пишновидий, як павич.

...Та назад прийшов зазнайко
Весь надутий, піби сич.
Не дзвенів словами палко:
Змовк хлопчина і розкис.
Чуб зім'явся, як мочалка,
І куделею обвис.

Ну, а що він міг сказати?
Зайвим був словесний шум:
Не попав у делегати
Дорогий його костюм!

1953

АГРОДІЯЧ, АБО ПИСАР-СІЯЧ

Має звання він, солідний диплом,
Часом поради дає в райгазеті,
Дивно лиш те, що Панько-агроном
Бій за врожаї веде... в кабінеті.

І не на полі —
На синім сукні
Косить, молотить, підживлює луки,
Там же — форсує лушківку стерні,
Згідно з вимогами агронауки!

В час, коли землі район засіва,
Люди з весною виходять на ниви,—
Він в кабінеті також не зіва:
Сіє по селах нові директиви!

Ми ведемо (як зійдуть буряки)
Бій з шкідником, беремось до шаровки.
Він, погукавши: «Тремтіть, шкідники!»,
Ставить під шафи мерщій мишоловки.

Літо!
Скирти серед поля кладе
Кожен колгосп у часи косовиці,
В нього також «скиртування» іде:
Папки прошиті складає в копиці!

З техніки — все наш Панько вижима.
Стиль віртуозний! Погляньте-но ліше:

Вухом, як фокусник, трубку трима,
Лівою крутить, а правою пише.

В трубку наказує... і заодно
Звично хапа арифмометра в руки:
Чистить проценти, як чистять зерно,
Згідно з вимогами агронауки!

Вставить число у двохсоту графу:
«Площа (середня)
Колгоспного току».
В кріслі потягнеться й випалить:
— Фу!
Ну і жарка ж молотьба цього року!..

Дивишся збоку отак на Панька:
Хто він? Бухгалтер? Касир місцевкому?
Дивно найбільш, що діяльність така
Ще й до вподоби йому, агроному.

Якось зайшов чоловік із села,
Досить солідний і з вигляду старший.
Вгледів Панька, підійшов до стола:
— Ви тут, напевне, замість секретарші?..

— Що ви? — поморщивсь Панько, наче
гриб.—

Гляньте табличку і киньте ці штучки!
Я агроном! Вчу вас сіяти хліб,
Згідно з вимогами агронауки!

— Щось непохоже! — сказав бородач
І на прощання всміхнувся єхидно: —
Прямо комедія: писар-сіяч!
Чом же на полі вас зовсім не видно?

...Люди не знають, який він з лица
(Хоч голосок пізнають в телефоні!),
Лиш з папірців, які йдуть без кінця,
Видно, що є той Панько у районі.

Був він студентом, учився як слід,
Ждали — і в полі відзначиться хистом!
Він же зарився в папери, мов кріт,
Ставши справжнісіньким канцеляристом.

Слухай, Панько! Ти ж ізбився з пуття!
Кидай оті канцелярщини муки!
Буть на полях тобі, згідно з життям,
Згідно з вимогами агронауки!

1953

САМОКРИТИЧНИЙ ГОЛОВА

Стрічавсь я з ним не раз, не два...
Балакати він звичний —
Самокритичний голова!
Кругом самокритичний!

У нього правило одне
(Як сам він, хитрувате!):
«Навіщо ждять, щоб хтось мене
Почав критикувати?
Я краще встану гнівно сам
Супроти себе дибки...»

І в свій блокнот він приписав
Графу: «Мої помилки».

Торік ми з ним серед села
Зустрілись, пам'ятаю.
— Ну, як робота? Як діла? —
У голови питаю.

Всміхнувся... І зразу на своє
Вильнув він, хитродійник:
— Та ще помилок маса є,
Товаришу Олійник!

Дістав блокнот, пригладив чуб
І... крив себе, сердитий:
— Узять хоча б, приміром, клуб:
Це ж факт — стоїть невикритий!

Вина моя, бо мій тут гріх.
Та й стидно — прямо скажем!
Чи ця контора, во-вторих?
І досі ж не обмажем!

Або, скажім, дорогу взять!
Хіба ж терпіль це можна?..—
Йй додав: — Нас слід критикувать!
Критикувать безбожно!

...Надвечір дзенькнув телефон.
Дзвонили у сільраду,
Щоб завтра вранці у район
Прибув він на нараду.

І от нарада!.. Керівник
Завдань накреслив низку...
Мій голова — швиденько скік —
Несе на стіл записку.

Він все пронюхав — що й куди,
І як схитрити знову...
Узяв блокнот, хильнув води
І закатав промову:

— Для нас усіх нарада ця
Задачі ставить ясні,
Отож я хочу... до кінця
Розбить ошибки власні.

Візьму дорогу попід сад!
Суцільні ж неполадки:
Наткнеться транспорт — і назад
Повзе болотом задки.

Робота в клубі теж слаба,
Бо й тут ошибка груба:
Ця ж ми — велика нам ганьба! —
Щяк не вкриєм клубу!

Громив себе за кожен зрив
Він, вийшовши на люди,
Та кулаком здоровим бив
В свої широкі груди.

Крутнувсь і кидає нараз
Керівнику зухвало:
— Вина і ваша тут! Бо нас
Критикували мало! —
І виступ цей керівнику,
Мабуть, прийшовся до смаку!

Вкінці візьми та й заяви
Той керівник публічно:
— Хороший виступ голови.
Звучав самокритично!

Вертавсь з наради голова
У настрої найкращім
І думав: «Що-то є слова,
К моменту підходящі!»

...Відтоді часу вже пройшло
Чимало дорогого.
Недавно знов у те село
Приїхав я до нього:

Узнать, як зараз діє мій
Герой «самокритичний»...

Аж ось і він іде!.. Швидкий
І навіть симпатичний.

При боці сумка польова,
Перо стирчить в блокноті.
— Привіт, товариш голова!
Що нового в роботі?

Всміхнувсь... Блокнота дістає:
— Та вроді підтяглися!
Але ошибок маса є,
Куди не повернися!

Лукаво глянув, вус поскуб
І випалив сердитий:
— Хоча б узять, приміром, клуб:
Це ж факт — стоїть невикритий.

А ця контора!! Сміх і гріх,
І стидно — прямо скажем!
Стоїть облуплена на сміх,
Бо й досі ж не обмажем!
Нас кріпко слід критикувать! —
В додачу прозвучало.

Не стримавсь я, щоб не сказать:
— Критикувать вас мало!
Бо нам, товариш голова,
Діла потрібні, не слова!

КОКА

У зеленім піджаку,
Повен шику, блиску,
Кока випив коньяку
І присунув миску.

Доки вип'є ще сто грам
(Хилить він нівроку!),
Ї тим часом більше вам
Розкажу про Коку.

...Не поїхав на село
Кока з інституту.
Тож спочатку «не везло»,
Відчував він скруту.

В трести їздив день при дні
І на бази рибні.
Та кругом казали: — Ні!
Ви в селі потрібні!

На заявах стер перо,
Хворим прикидався...
В похоронному бюро
Врешті влаштувався.

Та і тут одного дня
Опинився збоку:
Обкормив вівсом коня —
І прогнали Коку!

Щоб включитись у життя
І не дати маху —
Вибрав Кока заняття
Згідно свого фаху.

На будинку, де ліхтар,
Зовсім невеличку —
«Тут живе ветеринар» —
Причепив табличку.

Примудривсь ще наліпить
Бронзову оздобу...
Й почали йому водить
На прийом «худобу».

Ось бабуся увійшла:
— Я к ветеринару.—
У авосьці принесла
Сивого котяру.—

Може, ткнеш йому у рот
Хоч якісь таблетки,
Бо капризний, сукин кот,
І не їсть котлетки.

Кока хворого прийняв,
Щось з піпетки капа...
Верещить котяра «ня-ав!»
Та за руки дряпа.

Узялись тримать разом
Пацієнта-хама...
Тут зайшла з великим псом
В модній шляпі дама.

І зчинилась суєта
Через пса рудого:
Як побачив він kota —
То рвонувсь до нього!

Кіт наїживсь, кіт навскач,
Ісюга — доганяти.
Баба в крик, а дама в плач,
Хоч тікай з кімнати!

Баба гнівно: — Дай kota,
Дай мені у руки!
Чом не робиш ні чорта?
Ти ж пройшов науки!

Пес лютує і гаса.
(Жах бере морозом!)
І приборкать Кока пса
Вирішив гіпнозом.

Вп'явсь очима в гавкуна,
Ближче підступає.
Пес як цапне — мить одна! —
І поли немає.

Кока з ходу «дав стрибок»
Вище абажура.
(В інституті ж бо значок
Мав за фізкультуру!)

Сів на шафу він верхом
(Поблизу од ліжка),
Де лежать його диплом
І студентська книжка!

Ті, з якими вчився й ріс,—
Кожен став відомим!..
Він — під стелю ось заліз,
Дезертир з дипломом.

Ті, з ким вчивсь, живуть трудом
Разом із народом.
Він — пускає «на прийом»
Кицьок чорним ходом.

Скочив Кока на рядно
З шафи лиш по тому,
Коли пес через вікно
Шугонув додому.

...То з ката, то з пса урве,
Погляда звисока.
В вашім місті він живе,
Той нероба Кока!

У БАБУСІ НА ПРИЧЕПІ

В осінній вечір у суботу,
Щоб закріпить свою любов,
Петро, закінчивши роботу,
До Галі свататись пішов.
(Обоє роблять на причепі
У полі, біля тракторів).

Вклонивсь батькам, здійнявши кепі,
І ширу бесіду повів...

Усе йшло добре, як годилось,
Вже й тост гукнули сватачі,
Спокійно все б і закінчилось,
Щоб не бабуся на печі.

З Петром погиркалась! І з сватом!..
І хоч ти верть, і хоч ти круть,
А баба ставить ультиматум,
Що без попа — не може бути!

Бурчить, зітхає, шле докори,
За цим — у сльози! І злягла.
Скінчились тим переговори,
Що баба всіх перемогла!

Піддавшись їй при тій халепі,
Покірні, смирні, як воли,
В педілю — в баби на причепі! —
Петро і Галя в церкву йшли.

Зайшли. А піп гласить пораду:
— Мої раби, склоніть лоби! —
Тут баба — штовх обох іззаду!
І ті схилились, мов раби.

Піп накриває їх полою:
— Тепер я вас благословлю! —
І строго каже: — Йдіть за мною
І все робіть, що я роблю!

Обом по лобі дав кропилом
Разів по десять! А за тим —
Пішов, махаючи кадилом,
А молоді — слідом за ним.

Іде, співа «Отця і сина»,
Та тут... з кадила на цепу,
Немов на гріх,— одна жарина
У чобіт падає попу!

Як припече! А піп як скоче!
Петро за ним узяв розгін.
(Стрибати мусить, хоч не хоче:
Сказав робить, що робить він!)

Піп з ходу падає на спину,
Ногами дрига, як циркач,
Щоб швидше витрусить жарину!
Петро й собі... А Галя в плач!

Наїживсь дяк із переляку
І тенорком затыг: — Амі-інь,—
А піп хвица, кляне чортяку,
Гука дякові: — Чобіт скинь!

Рятуй! — басує він з амвону.
Баби стоять, очима кліп:
«Напевне, знову самогону
Ще до дня надудливсь піп!»

...Попа роззули, вгамували
І довели все до пуття:
Петра і Галю повінчали...
Та тільки що в них за життя?!

Сидять при бабі! Бо на люди
Піти немає в них лиця.
Старі й малі тепер повсюди
Сміються з їхнього «вінця».

Спіткає всіх той сміх народу
(В тім слово честі я даю!),
Хто так-от — бабці на догоду —
Соромить молодість свою!

ПРО СПРАВУ ВАЖЛИВУ І ПАПЕРОВУ ЗЛИВУ

Відомо: шоб краще родила земля,
Потрібно вивозити гній на поля.
Це значить: вмовивши той гній на возі,
Воли запряжи, крикни «гей!» — і вези.
Волами чи кіньми — задача ясна!
Вивозь якнайбільше, бо скоро весна!
Та часто, бува, в міністерських писак
Це діло просте повертається так:

Дається наказ. І днів десять підряд
Над цифрами пріе увесь апарат.
За цим — агроспеци деньочків зо п'ять
Рішають проблему: «Як гній набирать».
Тлумачать колгоспнику мудрі уми,
Що можна... «лопатою брать і вильми»!
Утрушено все! Й писарі бойові
Сідають творить циркуляри нові.

Коли ж завізовано всі сторінки,
Включаються в битву друкарок полки!
Цокочуть, тріщать «ундервудів» ряди,
Злітають з машинок інструкцій пуди!
В друкарок усіх — у Надійок і Шур —
Розтріпались коси, пропав манікюр...

— Чому? — жартома натякаєш одній.
І каже вона: — Ми вивозимо гній! —
Потоком папери, як лід навесні,

Звідділь в управління пливуть обласні.
А нач обласний окуляри протре
І приклад мерщій з міністерства бере.
Днів десять «обіжники» строчить свої
І шле їх в райони у різні краї:
«Натисніть на гній! Засучіть рукава!
І звіти давайте!» — припише слова.

Поблід він, борідку не голить свою.
— Чому? — І він скаже: — Сиджу на гною!..—
А нач у районі також не дурний:
Він діє так само, як нач обласний!
Замало машинок, то він од руки
Пече для колгоспів свої вказівки:
«Всі сили — на це бойове завдання!
По формі всі зведення шліте щодня!»

...Пройшовши далеку і страдницьку путь,
Папери нарешті в колгосп допливуть.
І що ж?.. Их прислали, виходить, дарма,
Бо гною давно на дворищах нема.
— А де? — нач гукає у трубку здаля.
— Та вивезли,— кажуть,— увесь на поля!..

А завтра поштарка тому ж голові
Витрушує з торби папери нові.
Чита, мов дячок, рахівник їх півдня,
Чита голові, що зморивсь і куня:
«Як пасти овець», «Як коня запрягать»...
(І кожна вказівка — сторінок на п'ять!)

Не витримав той і завив укінці:
— Рятуйте! За горло беруть папірці!
— Рятуйте, бо тонем! — на голос на весь
Кричать агроном, інженер РТС.—
І нас циркуляри за горло взяли!

Читай і читай! А робити ж коли?!
Не диктори ми, не естрадні читці,
Нам діло робить — не зубрить папірці!

...Я хочу, щоб крик фахівців, голови
Почули, заумні писаки, і ви!
Бо саме до вас той і звернено крик:
— Спиніть, загатіть паперовий потік!

1954

БІЛОГІРСЬКА ВІДЬМА

Те, що розповідається
нижче у вірші, сталося в одному
з колгоспів Білогірського району,
Хмельницької області

В тому, що відьми не вивелись, є,
Впевнився я остаточно:
Лазять по фермах і роблять своє —
Доять корівок!
Це точно!

Якось занадилась відьма така
В наше село на Поділлі...
Падав і падав удій молока
Кожного дня
У артілі.

З тої причини журилась голова,
Глядячи зморшки на лобі:
— Силос в кориті, у яслах трава,
Що ж їй ще треба,
Худобі?

Сторож є! З ним же й собака Барбос...—
Стан був такий у ту пору,
Що хоч бери та приводь «на допрос»
З ферми корів
У контору!

— Сторожа кличте! Хай кине на час
Бити в оте калатало.
Кличте сюди, у контору до нас! —
Якось правління сказало.

Тупіт за вікнами Двері стук-грюк.
І на порозі у шапці
Сторож з'явився — Василь Кривенчук.
— Слухаю!..—
Й сів на канапці.

— Може, ти бачив чи щось помічав,
Ти ж бо на варті всю нічку? —
Сторож підвівсь. Кашлянув. Помовчав,
Глянув на вікна,
На пічку.

Двері контори щільніш причинив:
— Бачив на власні я очі!
Відьма приходить і доїть корів
Кожної темної
Ночі!

Чорна. Висока. Ковінька в руці,
Діжка на спині. Патлата!
Доїть корів, а тоді в молоці
Баниться в діжці,
Проклята!

Бачу щоночі страхіття оті,
Вірте, сказати не рішився...—
І Кривенчук (перший раз у житті)
Клятвено й довго
Хрестився!

— Кинь городити нам баб'ячі сни!—
Стали правлінці казати.
Сторож пішов... Й порішили вони:
Відьму потрібно
Спіймати!

...Ніч.

Навкруги завірюха гуде,
В яслах чатує засада.
Рипнуло. Тупнуло. Відьма іде!
В шапці, та ще
і вусата!

Сіла і доїть. Сопе і спішить.
(Дуже напружена сценка!)
Мить — і відро!.. Хоч в газету пишійть —
Справжня тобі рекордсменка!

Двох подоїла — і відра до рук:
Йде, щоб вернутися знову...
— Стій! —
З переляку Василь Кривенчук
Ойкнув і... шмиг
Під корову.

— Довго не всидиш у схованці тій,
Чуєш, упіймана відьмо?!
Руки угору! За двері мерщій!
Чуєш! В міліцію їдьмо!..

Сторож-хапуга одержав своє,
Що заробив,— по заслuzі!
...Те, що в нас відьми подібні ще є,—
Правда, як бачите, друзі!

ДАНИЛО ЖУК —
КАНДИДАТ НАУК

Не знав ніяких творчих мук
Цей кандидат Данило Жук.
Одним лиш мучився щодня:
Як поскоріш добуть звання.
Писав, засвоївши ази,
Він «труд» на тему бойову:
«Психологічний стан кози,
Коли скубе вона траву».

Для цього Жук книжок про кіз
Перечитав не менш як віз,
Щоб навести побільш цитат
(Чужих думок, процентів, дат!),
Для цього він на толоці
У тихий день і в час грози
Сидів з блокнотом у руці,
Очей не зводячи з кози.

Вивчав практично, наяву
Козиний погляд на траву:
Щоб дати точне резюме —
Де чхне коза, де скаже «ме-е!».
Оце і все із «творчих мук»...
І діло в нього — на мазі!
У кандидати, в храм наук
Пробрався Жук на тій козі!
Сидить там рік, і два, і сім.
Набрид промовами усім,
Загоноривсь (досяг мети!),

Уже й з директором на «ти».
На кожних зборах те ж саме
Жує пролаза-кандидат.
В науці він ні бе ні ме!
Зате зарплата в акурат!

У інших — творчість, відкриття,
Натхненний труд в ім'я життя,
Нові стремління до висот,
Щоби порадувать народ!
А Жук — лиш горло голосне! —
На мертвій точці і стезі:
У модній шляпі і в пенсне
Сидить і досі на козі!

Та, власне, Жук і йшов сюди
Не на шукання і труди.
Ціну високому званню
Він розглядав як зарплатню!
З чиеїсь легкої руки
Він присмоктавсь тут, як павук
Вони ще є, такі жуки,
У всяких галузях наук!

Сидять поважно там і тут,
В «Победах» їздять в інститут,
А пишуть «праці» всі літа
Про «Роль гарби і хомута»,
«Про психологію кози»
Та всяку іншу каламуть.
Ще й ходять важно, як тузи!
Солідних вчених удають!

Пора б спровадити жуків
З обжитих ними всіх кутків!

Хоч є звання у них, чини,
Вони в науці — бур'яни.
Хай ті на зміну їм прийдуть,
Хто справді вносить цінний вклад,
Хто сполучає чесний труд
З званням ученим — кандидат!

1954

ТА ЯКІ Ж ВОНИ МУЖЧИНИ?

Хочу я в зв'язку з жнивими
Говорити про мужчин.
Проберу їх перед вами
Неспро́ста́, не без причин.

В інших селах йдуть мужчини
До жниварок, на токи.
Ну, а в нас — не ті картини:
Все виходить навпаки!

Тут на зборах їх доволі
(А в буфеті зокрема!),
А погляньте там, у полі,—
Щось не видно їх, нема!

На жнивах у нас в артілі —
Чи то спека, чи гроза —
Лиш самі хустинки білі!
Ні одного картуза!

Не лише на косовиці!
Подивіться на току —
Скрізь дівчата й молодиці,
А мужчини в холодку.

Примостили дужі спини —
Де полегше, у тіні.
Та які ж вони мужчини?
Чи хоч стидно їм, чи ні?

Тут робота настагає,
А вони — як павичі;
Той, здоровий, он ганяє
Горобців на каланчі.

Той в бригаді обліковець
(З метром пройде раз у день),
Той — завклубом, той — промовець.
Той в саду сидить як пень!

Той катається на бочці —
Возить воду у жнива,
Той в коморі (хлібній точці!)
Оковиту попива.

Той он їздить на бідарці,
Аж угнулося крило.
Той замкнеться в молочарці
І хропе на все село!

Де це чувано і видно.
Щоб дівчата і жінки
(Як мужчинам тим не соромно!)
Ще й вантажили мішки!

Ми в полях, біля машини...
Ім — щось легшеньке аби...
Та які ж вони мужчини?
Не мужчини, а баби!

Не вантажать і не косять
Зледачілі хитруни.
Не баби лиш тим, що носять
Не спідниці, а штани.

Я страмлю не без причини
І від імені жінок.
На жнива — і ви, мужчини!
Не ховайтесь в холодок!

1954

БАНЯ

Комунгоспу мудрий зав
На засіданні казав:
— Якщо глибше взять питання,
Що таке, по суті, баня?
Дехто каже: душ... вода...
Верхоглядство! Єрунда!

Не забудьмо, що під душі
Стануть в ряд живії душі.
Отже, суть — свіжить їм дух!
Так, щоб з бані чулось: «Ух!»

...Згідно тому міркуванню,
Спорудить задумав баню!
У райцентрі, на виду,
У занедбанім саду
Через рік з піску і глини
Піднялись високі стіни.

Доки стіни мокли рік,
Трішки хилячись набік,
Зав добув чотири балки,
Три бачки і дві мочалки.
Доки балки сохли рік,
Зав дістав і приволік
Жерстяну трубу весною —
В два обхвати шириною,
Тридцять метрів висота!
Не труба, а красота!

Через рік в ту саму пору
Підняли трубу угору!
 Закопиливши губу,
 Поглядав він на трубу
І підкреслював солідно:
— От труба! Аж в область видно!..

Потім балки хтось украв.
І стривожений наш зав
Про загрозливі ті факти
Написав чотири акти.

Не минуло й років два,
Як біда прийшла нова:
 Саме в час, як зав купався,
 Дома в нїчвах полоскався,
В шибку брязнув дід Кузьма:
— Караул! Труби нема! —
Зав заклїпав: — От так штука!
Та невже хто вкрав, падлюка?..

Полетів на ту біду
 І побачив у саду:
На траві труба лежала,
Всі дубочки поламала,
Розтрощивши, мов лозу,
Прокуророву козу.
 Наполоханий грозою,
 Зав метнувся за козою!
Перемацав сотні кіз
І взамін... аж дві привіз.

Після цього зав-ледащо
Взявсь за діло ніби краще
Сам рихтує він трубу
Вже сімнадцяту добу!

Та не скоро ще під душі
«Стануть в ряд живії душі»

Змарнував він гроші й час...
За ці роки — гляньте! — в нас
Збудували млин і школу,
В клуб дістали радіолу,
 По асфальту з дальніх сіл
 Став ходить автобус «ЗІЛ»,
Лиш стирчить і досі в плані
Будівництво горе-бані!

Чи не в вас, бува, той зав,
Про якого я писав?

1955

ШЕФИ І ПІДШЕФНІ

Я — за шефство! Ладен взяти
Сам відточену сапу
Й кукурудзяні квадрати
Просапати у степу.

Та подекуди, на диво,
І таке ще може бути:
Шефи дружно полють ниву!
А підшефні... ще хропуть!

Довелось мені бувати
У колгоспі «Хлібороб».
Розвелось чомусь багато
Хитрунів там і нероб.

На полях буряк стікає,
Кукурудза заросла —
В «Хліборобі» ж п'є-гуляє
Півколгоспу, півсела:

Там — хрестини в тітки Олі,
Там — підспівують кумі,
Там щось інше!.. А на полі —
Шефи трудяться самі!

Шефи йдуть у час дозвілля
На просапку буряка.
А підшефні — на весілля
Вибивати гопака!

Шефи зранку, у неділю,
Вже доповолюють гектар,
А підшефні їх — артілью —
На машини й на базар!

Шефи — знову на прополку,
А підшефні (сміх і страм!)
Під гармошку чешуть польку —
У підшефних, бачте... храм!

Сором глянути, та й годі
(Подивись лишень піди!)
І дівчата в пишній вроді,
Й парубки там хоч куди!

І веселі молодиці
Із грайливістю в очах,
І дядьки червонолиці,
З добрий сажень у плечах!

Гарні всі. Та в дні гарячі
Базарують край шосе.
Гарні всі, та є й ледачі,
Ждуть, що шефи зроблять все!

...Шефам — честь за їх готовість,
Ім — чуття мої палкі!
Тільки хай же мають совість
І підшефні отакі!

ЛИСТ ГОЛОВІ КОЛГОСПУ КІНДРАТОВІ БАЙДУЖЕНКУ

Знову пишу, бо стурбований знову.
(І неспростá, не дарма!)
Ви пам'ятаєте нашу розмову?
Місяць був січень.
Зима.

Я розшукав тоді вас у буфеті.
Ви посміхались невлад:
«Що ж! Критикуйте мене у газеті!
В цьому не я винуват!»
Спорили ви, що вина, бач, не ваша,
І толкували чому:
«Рік був сухий! І не виросла паша!
Де я кормів тих візьму?

Де?» — все питали й на мене дивились,
Наче був я винуват
В тому, що ви не подбали про силос,
Малюшановний Кіндрат!

Потім на ферму ви йшли неохоче,
Мукали смирні бики...
Ви пригадайте сумні їхні очі,
Ясла... А в них — штурпаки!
Ще пригадати б вам зараз годилось
Ваші ж високі слова:
«Літо настане — і піде на силос
Вся, яка буде, трава!

Років на два я вже... насилосую!»
Слів тих мені не забудь!
Літо настало.
І що про вас чую?
Ви їх забули, мабуть!

Зиму забули і скруту з кормами.
В пору (таку дорогу!) —
Ходите й топчете трави ногами
В полі,
В ярах,
На лугу!

Топчете гори зеленої маси
(А щоб скосить — нітелень!),
Топчете масло
І топчете м'ясо,
Топчете наш трудовень.

Топчете скрізь: і на смугах обочин,
І на лану дорогім.
Губите пашу!.. Хіба це не злочин
Перед народом своїм?

Люди, не гаючи цінного часу,
Скошують море трави:
Роблять річні і дворічні запаси
Силосу,
Сіна...
А ви?
Хочете знову для страху та сміху,
Втративши нині корма,
Смикати в ясла солом'яну стріху
В час, коли прийде зима?

Хочете знов говорити в буфеті
Та на трибунах нарад:
«Що ж! Критикуйте мене у газеті!»
Я, мовляв, не винуват.

Ні, помиляєтесь!
Цього не буде:
Час ті прощення зітер!
Вашу байдужість, провин ваших люди
Вже не простять вам тепер!

Ті, які топчуть багатства народні,
Дуже нам шкодять в житті!
...Це і хотів нагадать вам сьогодні
Я у своєму листі!

1955

ПРО ВИСОКУ МАРКУ І ЄДИНУ ОДАРКУ

Здіймаючи вітер і куряви хмарки,
З райцентру, немов на пожар,
Мчить «ГАЗ», як і вчора... у ланку Одарки,
На поле в артіль «Комунар».

У ньому сидить голова виконкому
І мріями лине в блакить:
«Хай був наш район не відомий нікому,
Зате він тепер прозвучить!

Хай досі писали про нас фейлетони —
Тепер заспівають пісні!..»
Про «марку району» в ораторські дзвони
Забив він іще навесні.

Поставить рекорд і зростить героїню
Задумав районний вожак!
В артільі тоді на нараді правління
Промову закінчував так:

— Якщо не підвищите в ланці Одарки
Врожай хоч разочків у п'ять,—
Дамо на бюро вам такої припарки,
Що будете вік пам'ятать!..

І діло пішло!.. Задля цього па ноги
Підняв він увесь свій район:
Шляхвідділ підправив у ланку дороги.
Начпошти провів телефон.

Торгвідділ, вказівку одержавши мудру,
Так само ще задніх не пас:
Підвозить у ланку цукерки, і пудру,
І навіть у термосі квас!

Не брився давно, бо не злазить з бідарки,
І наш агроном Ярослав:
Летить він до сонця у ланку Одарки —
Щодуху, щоб ГАЗ не догнав!

Кохає дбайливо, леліє повчально
Майбутній рекорд голова:
Крім того, що дзвонить, щодня персонально
В Одарчиній ланці бува!

Приїде, дівчат привітає і мовить:
— Глядіть, щоб не стався конфуз! —
І «лічно» — з півдня — довгоносики ловить
В шоферів здоровий картуз!

— А як у сусідів робота, змагання? —
Питають дівчата не раз.
— Облиште, — говорить, — сторонні питання!
Всі погляди зараз на вас!

В сусідів із силосом діло погане,
Буряк утопа в бур'яні...
Гадаєте, він у те поле загляне?
Нічого подібного, ні!

Яка б не була там невправка, гарячка —
Не спинить свій ГАЗ голова:
Його полонила рекордна сверблячка,
Він «марку» собі добува!

Хай дзвонять з колгоспів увечері, вранці —
Не зловлять!
Даремний то спорт!
Їм кажуть: — Сидить на рекордній ділянці!
Дзвоніть за паролем «Рекорд»!..

Він там! Походжає Одарчиним полем,
Де справді хороший буряк...
Давайте ж і ми за тим самим паролем
Подзвоним і скажемо так:

— Лікуй ту сверблячку!
Дрібна тая «марка»,
Що їй невисока ціна!
Хай славить район не єдина Одарка,
А сотня таких, як вона!

ГОЛОВА В СИЛОСІ

Усе це — весною случилось.
(Сам бачив отії дивá).
...Раненько відкопувать силос
Трьох хлопців послав голова.

Взялися ті хлопці копати.
І раптом — проси не проси —
Покинули к бісу лопати
Й тікають, прикривши носи.

— Здуріли, чи що! Та й чого б це?
А силос? Куди вас жене!..
— Не можем,— одказують хлопці,—
Не можем, бо дуже він тхне.

Мабуть, щоб своє доказати
Отим «делікатним носам» —
Вхопив наш Онисько лопату
І яму розкопує сам.

Поплямкає, бачим, губами,
Разів кільканадцять копне —
Пригнеться, відскочить од ями
І свіже повітря хапне.

Вже чути, як... булькає силос!
Згріб землю, зірвав очерет...
І тут йому... кепсько зробилось,
Умлів і хитнувся вперед!

Не встигла телятниця Маша
Злякатись і крикнути «ах!»,
Як бовтнув у силосну квашу
Невдаха Онисько Реп'ях.

Пірнув — що аж бризнуло вгору!
А Маша жива й нежива:
— Рятуйте!!! — кричить серед двору.—
Бо в силос упав голова!

Дід Йосип, зачувши тривогу,
Б'є в рейку, громаду ззива:
— Давайте скоріш на підмогу,
Бо в силос упав голова!

Стрибає пожежник по сходах,
Біжить бригадир, ланкова,
Летить дівора по городах,
Бо в силос упав голова.

Гудуть у дротах телефону
Над степом тривожні слова:
— Давайте карету з району,
Бо в силос упав голова!

Усякий, хто в двір не ввірветься,
Той голову витягти б рад,
Та тільки до ями поткнеться —
Затискує ніс... і назад!

Бухгалтер з розгону на шафу
Стрибнув у конторі, мов кіт,
Дістав протигаз ДТСААФу
І голову витяг на світ.

Робив він той силос для «сводки»
Сяк-так заталапав, накрив...
Звучали в промовах відсотки,
А силос в недогляді гнив.

Скупався — захворів вухами,
Пашіло вогнем з підошов...
Два тижні вмивався духами,
Покіль у контору зайшов!

Під регіт зняли його з тріском!
Другий керівництво узяв.
Таке-то стряслося з Ониськом.
Сам бачив! І вам розказав!

1956

ПИЛИП КРАСНОБАЙ

Недавно я був у районі,
В якому
Пилип Краснобай — голова виконкому.
Торік протрубив він разів двадцять п'ять:
«Культуру райцентру пора нам підняти!»

До нього — з блокнотом, в плащі із
брезента —

Прибув я у ролі кореспондента.
Зустрів він привітно,
Зворушений вкрай
Ревнитель культури Пилип Краснобай.

Посипались цифри
І рішень цитати...
І от ми йдемо з ним райцентр оглядати
Пилип попереду, а я — по сліду,
Піднявши плаща, по болоті бреду.

Щоб часом не вскочив я в більшу грязюку,
Пилип мене міцно тримає за руку
І мовить, згадавши про свій циркуляр:
— Отут ми... рішили зробити тротуар!
— Заждіть! — кажу.— Рішення ваші хороші,
Та кепсько, що я вже згубив десь калоші!

— Буває! — спокійно odmовив Пилип.—
Я сам тут недавно з калошами влип...--
У гумових чоботях, держачись муру,
Веде він мене показати «культуру».

— Погляньте, товаришу кореспондент,
На нашу споруду, на цей монумент!

І гордо кивнув на уквітчану арку,
Що зльотом увись перегнала «пожарку».
Що верх її гавами густо облип!
— Ідея моя! — похвалився Пилип.

Пізніше я взнав, що вліпили в ту арку
Відпущені кошти для бані і парку.
Стовбичить до хмар над містечком вона,
Хоча й сміхотворна, зате показна!
Одна тільки користь від неї в районі,
Що є де приїжджим прив'язувать коні!

Назустріч ішов комунгоспівський зав.
Нахмурилась Пилип,
Зава вбік одізвав .
І так, щоб не чув я, засипав погрози:
— Негайно із скверика вижени кози!

Привів мене врешті туди Краснобай,
Де вивіски всі починаються з «Рай»:
«Раймаг»,
«Райзагот...»,
«Райспожив...»,
«Райаптека»,
А ось і «Районна бібліотека».
І черга стоїть!
Та дивує одно:
Чому там книжки видають у вікно?
Заходим...
(Весела в Пилипа натура!)
— Дивіться,— говорить, яка в нас культура:

Купуєм і стільки завозимо книг,
Що, гляньте, набилось по самий поріг!
Звичайно, в кімнатці одній тіснувато,
Та винні й письменники — пишуть багато!..—
Пилип жартував,
А на нього із стін
Суворо дивилися Гоголь, Щедрін...
Стемніло.
Вечеряв я в тому кафе,
Де «КА» хтось відбив і стирчить тільки... «ФЕ».

Хотів по вечері в кіно завітати,
Та взяв, що потрібно стільця свого мати.
— Из світлом замінка! — сказав Краснобай.
Отож і зосталось, як кажуть, бай-бай!

З годину лежав я в холоднім готелі,
Крутивсь і вертівсь на дощатій постелі
І думав, що, де я уже не бував,—
Такого Пилипа ще не зустрічав!
Схопивсь, одягнувсь,
Роздобув собі свічку
І славить Пилипа засів на всю нічку.
Весь час на ліричний настроювався тон,
На оду,
А вийшов — оцей фейлетон.

ПРО СІЛЬСЬКІ БУФЕТИ

У жнива і в молотьбу
Бачив я таку картину:
Ледь тягли воли гарбу
До села через долину.
Збоку йшов Іван Бурдей
І кричав сердито:— Гей!

Кладь загорнута в рядно,
І драбини гнуться долі.
Може, в лантухах зерно?
Косовиця йде ж у полі!
На піску — не потягли,
Зупинилися воли.

Не-біда... Хвилині із п'ять —
І худоба відпочине...
Аж дивлюсь — летять, біжать
Помагати волам мужчини,
По городах, напрямки
Мчать дядьки і парубки:

І Олекса-комірник,
І Пантюша з молочарки,
І Данило — чоловік
Роботящої доярки...
Біг, стрибав через рови
І заступник голови.

Збіглась їх ціла юрба.
І старались особливо!
Бо не жарт — везла гарба
У буфет горілку й пиво.
Як взялись, як налягли —
Не потрібні і воли!

А за цим почавсь банкет
І пісні в селі почувись.
Дружним хором весь буфет
Басував «Дерев'ягнулись!..»,
І подумав я собі:
Хто сприяє цій ганьбі?

Хто прислужує й чому
Цим гулякам з понеділка?
Задля кого цю корчму
Відкривала споживспілка?
Чи потрібен взагалі
Отакий буфет в селі?

Ні для кого не секрет
(Можна це і не доводить!),
Що обідати в буфет
Хлібороб-трудар не ходить.
В нього правило своє:
Вдома їсть, а хоче — п'є!

Пояснив буфетник так:
— Їх жінки пішли косити.
А мужчинам як-не-як
Треба ж десь перекусити!
А до того... в мене план,—
Усміхнувсь Бурдей Іван.

Кожен день разів по два
Дзвонить він до споживспілки —
Як «обслужує» жнива,
Скільки випито горілки...
Звідти хвалить керівник:
— Молодець! Передовик!

Інший звіт (без рахівниць!)
Дати б звідси у газету:
Скільки ледарів-п'яниць
Розвелось біля буфету,
Скільки душ звела з ума
Ця задимлена корчма!

Книг, журналів не знайти...
Знов везуть горілки хуру...
Споживспілко! Чом же ти
Живиш, грієш цю «культуру»?
Правду каже хлібороб —
Дуже дбаєш про нероб!

Хоч прибутки немалі —
Заодно лічи і втрати!
Не буфетом на селі
Слід культуру визначати!
Дуже часто ССТ
Для селян везе «не те».

...В тім селі у молотьбу
Бачив я й таку пригоду:
На містку жінки гарбу
Перекинули у воду!
Так їм сильно допекла
Та корчма серед села!

Гвалт зняли чоловіки,
Бігли в річку із буфету
І хапали там пляшки
З жабурина, з очерету...
Чи праві жінки, чи ні —
Вам судить, а не мені!

1956

ФІФИ

Із готелю вийшов бравий
Моложавий чоловік.
Задивився, як бува, він
І штовхнув когось у бік.

Бриль скидає винувато
(Що бреде, мовляв, як слон!)
Замість «вибачте» сказати —
Хвацько вигукнув «пардон!»

Мимо йшли чотири Люськи,
Три Лідуськи зокрема.
Вчули слово те французьке
І... посходили з ума!

— Він! — пищать і шкірять зуби.—
Доженем його, це він!..—
Підібрали пальта, шуби
І пустились навздогін.

Наздогнали, оточили.
Мов здуріли — стриб і скік.
Не зважає, скільки сили
Поспішає чоловік.

Дума: «Чом вони регочуть?
Та й чого їх чорт несе?»
Фіфи скачуть, лізуть в очі
І лепечуть: — Ля франсе!

«Певне, це якісь чужинки!» —
Мовчки мислив чоловік.
І прожогом до зупинки
Повертає він убік.

На зупинці в мить єдину
Сів і двинув у таксі...
Ті й собі беруть машину
І... слідом за ним усі!

Мимо Боярки, Глевахи
То під гору, то на схил
Мчитьсся «Волга»-бідолаха,
А слідом за нею — ЗІЛ.

У самому Василькові
Чоловік з машини встав.
Встали й феї тонкоброві —
Сім захеканих роззяв.

— Що вам треба, невгомонні! —
Він питає третій раз.
— Ви мужчина закордонний,
Хочем глянути на вас.

— Ів! — одна за руку ловить.
Друга каже: — Він не Ів!
— Не турбуйтеся, — він мовить, —
Я і випив, і поїв!

— Ів, співець ви! — лестить Люся.
Полотніє і вмлива.
— Я не Ів, а Сидір звуся,
Я колгоспний голова!

ЗІЛ пішов. І, кажуть, досі
Фіфи, змучені до сліз,
Голосують на дорозі,
Щоб у Київ хтось підвіз!

1957

ЛИСТ ДО МАНДРІВНИКА ПОТАПА ТУРИСТЕНКА

Де ви тепер — не скажу, бо не знаю,
Тільки відомо одне:
Знов десь махнули із рідного краю
У закордонне турне.

Галстук паризький, міланські підтяжки...
Дивишся — модою пре!
Де ви тепер, уточнить мені важко.
Може, в якімсь кабаре...

Може, ждете, знявши рисову шляпу,
В Римі моменту того,
Щоби уздріть ватиканського папу
Чи хоч бабусю його.

Може, в машині бульварами Ніцци
Ви летите стрімголов
Й пісню «Летят перелетные птицы»
Гіду бурмочете знов.

І захлинаєтесь: «Ах, інтересно!
Скільки на дамах прикрас!..»
Вам невтямки, що та пісня чудесна
Б'є рикошетом по вас.

Вас розібрала до мандрів охота!
Вже аж гуде голова —
Іздите скрізь, роззявляєте рота
На європейські «дива».

Ах, які модні в Парижі сандалі!» —
Чуємо потім од вас.
Ви, що в житті не були на Уралі,
Не заглядали в Донбас,

Ви, що не бачили Волги, Алтаю,
Навіть Каховської ГЕС,
Чомсь поза межами рідного краю
Стали шукати чудес.

Зір ваш милують чужі витребеньки.
Витрішкам — рік віддали.
Рівно два літа у рідної неньки
Ви у селі не були.

Жде не діждеться і журиться мати,
Вчувши про ваші турне:
«Гірше нема, як по світу блукати!
Вже позабув і мене!»

Ні,
Я не проти туризму, нізащо.
(Більше йому широти!)
Я за цікаві поїздки найкращі,
Навіть в найдальші світи.

Я проти ваших захоплень, Потапе,
Проти смаків зокрема.
Вище плечей у вас, видно, крім шляпи,
Більше нічого нема.

Знаю, що ви розведете руками:
«Що це за лист?.. Що за тон?!»
І додасте:
«Маяковський так само
Іздив не раз за кордон!..»

Ні, не так само! Поет громадянський
Там не схиляв голови!
Вірша привіз нам про паспорт радянський,
Книги правдиві...
А ви?

Бачили тільки крикливі вітрини!
Й сором сказати — привезли:
Тещі бюстгальтер, корсет для дружини,
Всякого дрантя вузли...

Що вас цікавить, то річ нам відома...
Так я закінчу цей лист:
Можна було б вам посидіть і дома.
Ви ж міщанин — не турист!

ВІН БОРОВСЯ ДО УПАДУ...

Зневажаючи закон,
Гнав Гаврило самогон.
Хтось, Гаврилу на досаду,
Сповістив про те сільраду.

Голова погладив вус:
— Я з цім ділом розберусь,
Я закличу до порядку! —
І... в піджак сховав печатку.

Сигарету в зуби ткнув
І секретарю гукнув:
— Йду кінчати з самогоном,
Ти — слідкуй за телефоном!..—
Йде,
Сердито кида зір...
Ось і він, Гаврилів двір.
Знявши шапку волохату,
Голова зайшов у хату.

Хоч ударив спирт у ніс,
Голова наш не розкис.
— Хто дозволив і для чого? —
Запитав Гаврила строго.

Той закрив плечима куб,
Кашлянув, погладив чуб.
— Є у мене дві причини:
Завтра в жінки іменини,

Ну, а ще, крім іменин.
У куми родився син.
В гості й вас попрошу, звісно,
Так що я... гоню не злісно.

У Гаврила мед слова!..
І замисливсь голова.
Вус поскуб, зітхнув сердешно
І сказав: — Воно, конешно...—
Запитав про первака

(З цукру він чи з буряка,
Як готовилась закваска...).
А господарка Параска
Вже до столу зазива...
І розм'як тут голова!

Скільки пив він — я не знаю
Та одне сказати маю:
Смачно їв він пиріжки.
(Іх стояло два «стіжки»!)
Лестив сп'яну господині,
Що таких не їв донині.

Підморгнув Гаврило їй!
І господарка мерщій
Пиріжки свої хвалені
Гостю тикала в кишені:
Із варенням — в ліву клала,
Із повидлом — в праву пхала.
(Їй про те і недогадка,
Що лежала там печатка!)

Пиріжечки-пиріжки!
Йшов він звідти навпрошки.

Йшов без пісні, без балачки —
Де на двох, а де і рачки.

Проминувши верболіз,
У кишеню він поліз.
Грабав пальцями з хвилину
І з печатки... здер резину.

Затиснувши в дві руки,
Їв, жував він пиріжки.
Пиріжок за пиріжечком,
Та один... з якимсь кружечком!

«Ковбаси, мабуть, упхнув!..»
Ще погриз і... проковтнув.
З'їв усі він по порядку,
З ними разом — і печатку!

Скажем коротко в кінці:
Є ще в нас такі «борці»,
Що смішать лише громаду,
Так от борючись до впаду!

ФУТБОЛ і МОЯ ТЕЩА

(Розповідь болільника)

Ще з юних літ любив я спорт,
Гравцям плещу в долоні...
У дні відпустки мій «курорт»
Завжди на стадіоні!

І от — женивсь!.. І все в ладу.
Лиш нелади зі спортом:
Коли з футболу не прийду,
То теща стріне чортом.

Бурчить, зітха, одну і ту ж
Закручує пластинку:
— Чого женивсь? Який ти муж?
Ти любиш м'яч, не жінку!

А жінка теж сумна як ніч,
Мов кинуло в гарячку:
Мамаша-тренер, звісна річ,
Зробила вже «накачку»!

І знов футбол!.. Та що робить?
(Брав перешкоду всяку!)
І став я думать: як відбить
Ту тещину «атаку»?

Рішив не спорить, навпаки —
Зробив це просто й прямо:
Купив хороших два квитки
На матч «Спартак» — «Динамо».

Купив,
Приніс,
На стіл поклав
І — «з флангу в тил заходжу»:
Мовляв, багато маю справ,
Тому піти не зможу.

Дивлюсь, бере вона квитки,
Очей не зводжу з неї!..
Зітхнула й каже до дочки —
До жінки до моєї:

— Дістань-но зонтик за дверми,
Подай мені калози.
Як він не йде, то підем ми,
Щоб не пропали гроші...

Пішли...
Нема...
І от — прийшли,
Влетіли до кімнати:
— Забили наші два голи! —
І — гайда цілувати.

Це інше діло, інша річ —
Вламати тещу строгу.
Дивлюся: ставить могорич
За нашу перемогу!

З тих пір у нас змінилось все.
Тепер таке буває:
Бурчить, та сердиться, й гризе,
Коли квитків немає.

— Візьми! Просила ж я тебе.
Для мене і для доні...—

Чи група «А», чи група «Б» —
Сидить на стадіоні.

Вона й сьогодні тут якраз.
(Давно махнула з дому!)
Ви, може, чули: позад нас
Хвилини зо три тому

Пищала жєнщина одна:
«Давай!.. Луи в куточок!»
Даю вам слово — то вона,
Знайомий голосочок!

1958

ОПОВІДАННЯ КОНЮХА ДІДА МАТВІЯ

У людей в гарячий час
Коні роблять. А у нас,
Так, немовби в павільйоні,
Стоять коні на припоні.

Воду п'ють, овес їдять,
Як на виставці, стоять.
Корм іде їм — першим сортом,
Став колгосп для них курортом.

Робить техніка їм все:
ГАЗ зерно для них везе,
Трактор — воду,
Сіно свіже.
Другий трактор січку ріже.

Хтось мішка на млин везе —
Тачку тягне ХТЗ!
Щоб коней пастух попас,
Їх підсаджують на ГАЗ,
І везе шофер Онисько
На луги, на пасовисько.

Скрізь машини... Ну, а коні
Розкошують на припоні.
Щоб не скучно було їм,
Славним коникам моїм,
Вранці я на фіззарядку
Їх виводжу по порядку.

Аж танцюють! Сила є!
Голова ж не визнає.
Звук на поле він з артілі
Виїжджати лиш на ЗІЛі.

Й на баштан по кавуни
Кіньми — боже сохрани!
ЗІЛ не йде, то й він — нікуди...
І таке тут сталось, люди:

Не виходив тижнів два
Із контори голова.
ЗІЛ стояв — дощило трішки...
— Не піду ж я, — каже, — пішки!

З поля кличуть: — Приїжджай,
Жде на вивозку врожай.
Крім машин — давай підводи...—
Він сидить
І жде погоди!

Знову хмари. Вітровій...
Иду до нього я, Матвій.
— Запряжу давайте коні!
Підмощу вам на фургоні.

І поїдем хоч куди!
Ніякої тут біди...—
Він сприйняв це як обиду.
Глянув скося: — Що ви, діду!

Кіньми? В атомний наш вік?
Ви відсталий чоловік!..—
Потім згодивсь.
Вийшов слідом:
— Запрягайте! І поїдем...

Запрягало душ із п'ять
(Як не держим — не стоять!),
В дишло б'ють, хропуть щосили:
Рік у возі ж не ходили!

Сів він ззаду, голова.
Я — на козлах, як бува.
— Ну, пускайте, хлопці!.. Може,
Якось вдержать бог поможе!

Як рвонули з копита —
Змилуйсь, матінко свята!
В голови — лице зелене...
— Тормози!!! — кричить на мене.

Картуза йому знесло!
І... пішли через село:
Мимо скирти очерету,
Кілька раз кругом буфету.

Хтось услід кляне, гука:
— Задушили гусака! —
І голосить головиха:
— Ой, держіть, бо вб'ють до лиха!

Направляю в степ з розгону —
Мчать, прокляті, до району,
Наче хто їм примостив
Дві ракети до хвостів!

Пролетіли над підгорком —
Як супутник над Нью-Йорком!

Занесли в районний сад...
Оглядаюся назад —
Голови нема на возі!

Загубив десь по дорозі.
Мабуть, вистрибнув і втік
З жаху... «в атомний наш вік»!

...Отаке-то наробила
Та забута кінська сила!

1959

ТЯЖКА ХВОРОБА

Міцний, як дуб, Андрій Чепіжко
Захворів.

Вперше на віку.

Лежить, хапається за ліжку,

Кричить: — Ой, коле у боку!

Мудрує лікар біля нього,

Та не знайде ніяк, від чого?

— А може, щось несвіже з'їли? —

Питає знову черговий.

— Ой, ой! Сказать не маю сили! —

Ще дужче кривиться Андрій.

— А мо', важке щось підіймали

І сухожилля надірвали?..

Скипів.

Розгнівався Чепіжко:

— Важке?! Хай скаже вам село!

Я ніс торік з розсолем діжку,

Але ж нічого не було!..

Не каже правди здоровило!

Хоч знає, що його звалило.

Насправді

Він таки від грузу

Звалився у полі й ледь не вмер:

Таскав з колгоспу кукурудзу
І стільки вкрав, що не допер...

Лежить, не спійманий у шкоді,
Болячку лаючи своєю...
Недаром сказано в народі:
Добро громадське крадію,

Як не тепер, пізніше роком,
Але все рівно вийде боком!

1959

В нього лапа — як лопата
Цупко гарбає-бере.
З мами рідної і з тата
Він, як зможе, то здере!

Спритно діє і понині.
Придивіться! Він ще є —
В установі, в магазині,
На заводі, в ательє.

Зшить костюм? Зробити шляпу?
Шифер треба?.. Подожди!
Спершу — дай йому на лапу...
Не даси, то... походи!

Не підмажеш за «услугу» —
Не pomoже і сльоза!
Чесним людям, як злодюга,
Він в кишеню заліза!

1959

НАКЛЕПНИК

У редакції, райком,
В суд, в прокуратуру —
І відкрито, і тайком,
По злобі і здуру —

У профспілку день при дні,
Навіть у міліцію —
Шле він наклепи брудні
Цілою копицею!

Скажуть слідчі: — Бреше, пес! —
Шкодить не облише:
На того, хто вів процес,
Наклепа напише!

У душі, замість добра,
В нього жовчі накипи.
Тож і ллються з-під пера
Тільки чорні наклепи!

ТАК ЗВАНІ «ДРУЗІ»

— П'єте?
— Не п'ю.
— Пили?
— Було.
— А тут болить?
— Болить, ще й дуже.
— Ото спиртне вам і дало.
Я прошу вас: не пийте, друже!

— Не буду! —
Твердо,
Рішуче
Сказав наш хворий правду чисту.
І лікар руку на плече
Поклав відомому артисту:

— Ви не хвилюйтесь, це бува.
Здоров'я ваше не пропаще...

Артист в лікарні
Тиждень.
Два.
Йому що день — все краще й краще.
Все веселіше на душі.
Та ось — сестра несе новину:
— До вас прийшли товариші!
— Пускайте їх
У цю ж хвилину! —

І от в палату увійшли
«Дружки» прилизано-шикарні.
(Оті «дружки», що їй довели
Його до ліжка у лікарні!)

Злетіли вигуки:

— Здоров!

— Привіт, дружище-дорогуля!..—

Зайшов колишній Хлестаков.

Зайшов п'яниця кум Цибуля.

Зайшов суфлер Зозуля Влас,
Неперевершений трапезник,
Якого з будки вже не раз
Транспортували в витверезник.

Колись у кожного був хист...

Згубили все!

І їх забули...

Сидять, жартують, і артист

Недавнє згадує минуле.

Бувало, вийде уночі

З театру (як тут не згадати?),

А ці облесні «бухачі»

Вже ждуть, щоб з успіхом вітати!

Обступлять, кадять фіміам:

Мовляв, із Щепкіним зрівнявся!

І тягнуть... випити сто грам.

Не підеш — скажуть, що зазнався.

Нажив хворобу. І з біди

Ходив засмучений, у тузі,

Аж поки втрапив він сюди...
І ось сидять вони,
Ці «друзі»!

Зозуля цідить похвали,
Цибуля ніжно гладить склянку,
А Хлестаков із-під поли
Коньяк виймає і слив'янку.

— Хильнем, дружище, для добра!
— Ні, ні. Не буду! І не лийте...—
І саме тут зайшла сестра
І попросила друзів вийти.

А ще за тиждень лікар-друг
Вітав:
— Ну, от ви і здоровий!..—
Цвіла весна-красна навкруг
У день той пам'ятний чудовий!

Біді кінець! Він ще не раз
В труді радітиме з удачі.
Він як творець ще не погас —
Ще будуть оплески гарячі!..

.

Не скоро будуть!
Бо вночі
В лікарню знов його забрали:
Прийшли п'янюги-«бухачі»
Й таки умовили, вкачали.

Кричали хором:
— Будь здоров!

Ми раді, друже-дорогуля! —
Хлистав горілку Хлестаков,
Підносив тости кум Цибуля.

Їм все одно: чи він помре,
Чи буде мучитись — не шкбда.
Ніщо за душу не бере,
Їм тільки б випити нагода!

Навкруг весна, цвітіння час.
А він лежить в зажурі-тузі.
...Глядіть, шановні, щоб і вас
Не підвели подібні «друзі»!

1959

«ХІМІК-ЧУДОДІЙ»

Випийлітренко Матвій
Справді хімік-чудодій.
Він з картоплі і пшениці,
З кукурудзи, чечевиці,
З меду, цукру і вівса
Робить справжні чудеса.
Заколотить солодуху
І жене гірку сивуху.
Та сивуха — клята штука,
Ще й отруйна, як гадюка.
Зробить хімік цей охоче
І з людиною — що схоче.
Підморгне він вам: «Ходім»,
Чемно вас запросить в дім
І, якщо ви безодмовний,
Дасть сивухи кухоль повний,
І у вас хвилин за дві
Веремія в голові,
Замакітриться усе —
Ви уже ні те ні се...

Потім, ставши біля бочки
Вже на всі чотири точки,
Ви болотом, попід сад
Порачкуєте назад!
Робить майстер на всі руки
І ще більш кумедні штуки!

Якось в гості завітав
Кум Онисим... Випивав!
Перепивши, кум Онисим
В мить одну зробився лисим.
Вийшло так: підбивши куб,
Кум Онисим ліг під куб,
Став смоктати первачок
Прямо з дійки, як бичок.
І зробив сумну й трагічну
Прикру помилку «технічну»:
Трубку сплющив у зубах —
Куб розперло та й... ба-бах!
Ледь живим лишився він,
Лисий весь, як макогін!
Отакий-то чудодій
Випийлітренко Матвій!

Він не те зробить ще може!
Так людину обвороже,
Що з творця-трудівника
Зробить трутня-пияка.
Делікатного Романа
Перетворить в хулігана.

Із безвусого Юрка
Зробить хама й пошляка.
Мужа споїть, обкраде
І з жоною розведе.
З дідом «чудо» втне химерне —
На гуляку переверне!..
Він не сіє і не оре,
Тільки робить людям горе,
Спритний хімік-чудодій
Випийлітренко Матвій.

Біля куба руки гріє,
Наживається, жиріє,
Що не рік — буде хату:
Тестю, зятю, брату, свату.
Скрізь він нишпорить, мов щур,
Чудодійник-винокур.

Випийлітренка такого
Час би вже провчити строго:
Труби, куби поламати
І розгнівано сказати:
— Годі, хімік-торбохват,
Закривай «хімкомбінат»!

1959

КУХАР І НАЧАЛЬНИК

Доки дружина
У моднім купальнику
Пляжилась місяць як слід,
Вперше в їдальню
Прийшлося начальнику
Вранці ходити і в обід.

Вранці гарячі млинці
Із сметаною
Дома вминати він звик.
Тут йому кухар
Підсунув з пошаною
Страву, що звалась шашлик.

Зовні красивий
І перцем притрушений.
Глянеш — горить апетит.
Тільки — як дуб!
Ну до того засушений,
Ніби гризеш антрацит!

Зуби міцні
У начальника нашого,
З тріском кусав він і гриз.
І заїдав
Пригорілою кашею,
Тою, що звалася рис.

— Будь воно прокляте,
Схоже з резиною! —
Мучивсь, аж кидало в піт.
Кинув...
І двинув на шахту машиною.
Потім прибув на обід.

Круглий біфштекс
На підносі з салфетками
Кухар поштиво простяг.
Гарний біфштекс!
Тільки схожий з підметками
Од босоніжок «бродяг»!

Змучений вкрай
Смаковими рефlekсами,
Кинув виделку на стіл:
— Щоб ти сказився
З своїми біфштексами!
Цупиш, гризеш, як постіл!

Дубом оцим
Вивертать тільки щелепи!
Що ти настряпав? Кому?
Знай: ти за все це
Поплатишся, телепень!
Я не потерплю — зніму!

Дружно підтримали
Люди, що слухали:
— Правильно!
— Геть «молодця»!

.

Вірите?
Діло з халтурником кухарем
Не довели до кінця!

Блюда такі ж:
З пригорілою кашею...
Чом? Тут причина ясна:
Буря пройшла —
До начальника нашого
З Півдня вернулась жона!

1959

ІНСТИТУТКА

Губи — фарба.
Нігті — лак.
Жовта кофта. Очі п'яні.
Дудлить пиво і коньяк
Та фокстротить в ресторані.

Біля неї бобик-франт.
Лиже руки, зве Марфутка...
Пояснив офіціант,
Що Марфутка — інститутка...

Як?.. Студентка і отут
Витинає буги-вуги?
Я знайду той інститут,
Де ще є такі папуги!..

Я знайшов його...
Іду
Повним світла коридором,
Нашу зміну молоду
Окидаю ніжним зором.

На ліричні похвали
Клонить душу юнь крилата:
Йдуть геологи-орли,
Йдуть філологи-дівчата.

Мрійні фізики ідуть.
У затишні кабінети —
Ті, що Всесвіту дадуть
Нові зорі і планети!..

Про таких, звичайна річ,
Піде в люди добра слава.
Але ось — іде навстріч
Косметична дохла пава:

Плаття модне — просто жуть!
Декольте — ганьба по суті!
Очі бриють і стрижуть
Всіх чубатих в інституті.

Чую, шпильку хтось пустив:
— Як орудує бровою!
У зачотці п'ять хвостів,
Шостий хвіст — над головою!

І себе ганьбить, і вуз:
Тільки й знає шмутки модні...
Кажуть, трапився конфуз
З інституткою сьогодні:

Викладач питав не раз
У мальованої кралі:
— Що дає для нас Кавказ
Ще,
Крім нафти, мінералів?..

Він про чай хтів натякнуть:
— Те, що п'ють... що ллють у склянку!
Пригадайте. Ви, мабуть,
Теж п'єте його шоранку...

— Те, що п'ють? — І тут же бряк
(Це вона згадала зразу!): —
Знаю, знаю! Ще коньяк
Нам привозять із Кавказу!..

Інша бігла б від стида,
Не дивилася б у очі.
Ця на хлопців погляда,
Шкірить зуби і регоче.

Все для неї трин-трава,
Блудить в ролі баламутки —
Ні дівчина, ні вдова...
Є такі ще інститутки!

(Попролазили сюди
При колишньому прийомі!..)
...Їх одсіють назавжди
Нові правила відомі.

Рішуче і на порі
Їм сказати уже:
— А дудки!
Будуть вчитись трударі —
Не Марфутки-інститутки!

«КІНСЬКИЙ ХВІСТ»

Не про хвіст кобили Машки —
Мова йде про інший хвіст.
Інші в нього і замашки,
І призначення, і «зміст»!

Є різниця ще одна,
Так би мовить,— корінна.

В Машки чорний по природі,
Звис від заду до трави.
Цей — рудий! І саме в моді,
І росте він з голови!

Носять нині ці хвости
Фіфи (господи, прости!).

Ніч...
Поснули люди в місті...
А розбещені хлюсти —
На «Кукушці», в «Інтуристі»
Тичуть морди в ті хвости.

П'яні лица.
Шум і гам...
Та, на жаль, не тільки там:

В «Театральнім», на «Рів'єрі»
Ніч у ніч
І раз у раз —

Льоки, Коки, Мури й Мері
В'ються-корчаться під джаз!

Хто вони, ці гультяї?
Якщо діти, то чії?

Ось оцей, спитать до речі,
Чий синок, тонкий, як глист,
Що повис їй через плечі,
Всунув голову під хвіст?

А «хвостата» хто така?
Хочу знать: чия дочка?

Ось Тарзан підцупив фею,
В стильнім танці проплива.
Кажуть, він уже Бродвеєм
Свій завулок назива!

Хто він є, поганець-гриб?
Чом він їсть народний хліб?

І порядний тут буває!
(Сяде зручно у куток
І сидить, спостерігає).
Потім вийде — і мовчок!

Вийшов він, махнув на те,—
Сіли ви і мовчите!

Смокчуть вина фіфи, франти!
Ім до послуг ніч у ніч
Зали, люстри, музиканти...
Як же так? У чому річ?

Блиск і розкоші такі
За заслуги за які?

Кажуть, є від них доходи,
План дають вони... І все!
А погляньте, скільки шкоди
В побут шушваль дя несе!

Йй сюди давно вже слід
Назавжди закрити хід!

Винувата в цьому страмі
Не сама лише сім'я.
Винні й ми, шановні, з вами
Однаково — ви і я!
Тим, що поять цих гуляк,
Ми сьогодні скажем так:

Труд і план — то наші справи,
А не «бобиків» отих.
Про доходи для держави
Ми подбаємо без них.

Ми — трудящі сіл і міст.
Геть з дороги «кінський хвіст»!

ПОСЛУХАЙТЕ, МАМО!..

Вернулась Оксана додому, до хати
З наради гучної вже пізньої ночі.

— Ну, як там? Ну, що там? — запитує мати,
А донька мовчить, сумно дивиться в очі.

— Заслабла, чи що? — пригорнула
в тривозі.—

Чому невесела така, моя зоре?..

— Скандал вийшов, мамо! — І витерла
сльози.

І неньці старій повіла своє горе: —

Не знаю, матусю, чи я винувата:

Пішла виступать — і стояла німою!..

— Та як же це так? Ти ж така язиката,
Що часом і я вже не справлюсь з тобою!

— Послухайте, мамо! Усіх напочатку
В район привезли, у райком комсомолу.
А там, як заведено, згідно порядку,
Мені прикріпили якогось Миколу.

Він вичитав цифри, написані в справці,
Заніс у блокнот мою кожну корову...
Півдня я сиділа у сквері на лавці,
А він майстрував мою довгу промову.

Підійду, загляну в вікно його зблизька —
Утупився в стелю, мовчить і не дише.
А потім поморщиться, схилиться низько,
Щось меле губами — і пише, і пише...

— А як він... до тебе? — всміхнулася мати.—
Ти ж в мене красуня, з шнурками-бровами...
— Облиште, бо можна про це й не питати:
Микола цікавився більш коровами!

Півзошита бахнув!.. Його «допомогу»
Схвалив секретар: «Написав інтересно!»
Дівчата співали, а я всю дорогу
Зубрила промову І вивчила чесно.

Приїхали в область! З машини з-під тента
Мене підхопили — і в відділ науки!
А там прикріпили знавця референта:
Попала промова в надійніші руки!

Проглянув, додав він ще кілька абзаців,
Слова повставляв якісь, вичитав знову,
Усе на машинці оте перекладав...
І сіла я вчить «свою» мудру промову.

Таке намудрив там учений писака,
Що й фрази не клацнув простими словами.
(Стара аж скипіла: — А щоб він, чортяка,
В отій канцелярії клацав зубами!..)

Та й це ще не все! Повезли мене потім
В обком комсомолу промову читати.
Інструктор чубатий, гарячий в роботі,
Ще двох молодих запросив до кімнати.

Послухав мій виступ увесь той трикутник
І дружно рішив, що потрібні ще вставки,
Бо є про корів, а нема про супутник!..
І тут же взялися робити поправки.

Писали дрібненько (на руку на скору!).
То спорили гучно, то радились стиха:
Що нижче було — переносили вгору,
Натикали стрілок усяких до лиха!

Зробили додаток, сяйнувши талантом,
Сказали: «Валяй! І вип'ячуй цитати!..»
Зійшла на трибуну я з тим варіангом,
А що тут до чого — не можу добрати...

Стою і мовчу. І від сорому — жарко.
Хоч прямо зі сцени тікай до вокзалу.
Гукнула я в зал: «Слава нашим дояркам!»
Та з тим і спустилась з трибуни до залу.

— Нічого! — дочку підбадьорила мати.—
Там люди хороші. Їм все зрозуміло!..—
Світало.
Дочка й не лягала вже спати.
З наради — на ферму! З наради — й за діло!

НА ДАЧУ

(Ж а р т)

Настирлива, гостра на вдачу,
На мужа напалась жона:
— Усі перебрались на дачу,
Лиш я отут мучусь одна!

Той вивіз сім'ю в Осокорів,
Той в Жашків вивозить! А ти?..—
Щоб збутись колючих докорів,
Махнув чоловік у Плюти.

Знайшов невеличку хатину
І вранці, в годину ясну,
Вузли уместив на машину,
А зверху — матрац і жону!

Відключено воду гарячу,
Антену, електрику, газ...
На дачу! Нарешті на дачу!
А ось і Плюти вже якраз.

За день розмістилися в хаті.
Лягли і... невидана річ:
Якісь комарі розпрокляті
Шпигали безжально всю ніч.

Жона чортихалася з горя.
Під ранок вдалася до сліз:
— Куди ти завіз мене, Боря?
Ти чуеш, куди ти завіз?!

Світив чоловік запальничку,
Шукав, узяла б їх чума.
І знову звертав на незвичку:
— Вгамуйся, нічого ж нема!

Заснули... Та раптом надворі
Хазяйські загавкали пси.
І жінка наказує Борі:
— Відріж їм і кинь ковбаси!

Носив ковбаси, кидав торта,
Прицмокував, майже благав —
Не мовкнуть, давай їм хоч чорта!
Ковтнуть — і під вікна!
І — «гав!».

Заснули... Забулись курйози.
Левади їм снились, річки...
І раптом — замекали кози,
Загелкали гуси, качки.

Кувікала льоха в оборі,
Немовби вели на заріз.
І дачниця мовила Борі:
— Вставай і збирайся у ліс!

В який — розпитай дядю Гришку
Піжамні штани підкачай!
В авоську збиратимеш шишки,
Повернешся — грітиму чай...

Приніс він їй шишки і з ходу
З відром на тугім мотузку
За півкілометра по воду
Пішов по гарячій піску.

По шишки,
По воду
Терпляче
Ходили — і він, і вона...

Побувши два тижні на дачі,
На мужа напалась жона:
— Мене вже, як видно по всьому,
Не любиш ти, прямо скажу!
Усі повернулись додому,
Лиш я отут досі сиджу!..

В серпневу ранкову годину
З запалом всього талану
Вмостив він вузли на машину,
А зверху — матрац і жону!

Приїхали. Зникла утома...
В знак радості — пляшка вина..
— Немає миліше, як дома! —
Сказала щаслива жона.

КАРАСЬ-СЕРЕДНЯК

Він не задній, не передній,
План виконує сяк-так.
По району він — середній.
Так і зветься — середняк!

Бо міркує наодинці
Голова собі тайком:
«Спокійніше в серединці,
Благо будь середняком:

Тратиш сили без надвишок,
А як вітер дме, бува,
Завжди спереду затишок,
Ззаду теж не підвіва.

Не похвалять — і байдуже,
Та зачислять в «інші» все ж!..
Якщо лають, то не дуже,
А як «жмуть» — середньо теж.

А почни в передні лізти —
Втратиш спокій і вві сні:
Будуть їздить журналісти,
Всякі гості день при дні:

Із району, з-за кордону...
Ший по моді ще з весни
Жінці блузку із пейлону,
А собі — вузькі штани.

Зараз чарку схочеш випить —
Ні грози тобі, ні хмар.
А тоді — догану вліпить
Той же самий секретар.

Гість помітив неполадки,
Зразу — виклик у райком,
Щось не так — і вже нападки!
Благо будь середняком:

Умостивсь у колимагу —
Ідь спокійно більшаком.
Зберігай лиш рівновагу
Між задком і передком!

Та пильнуй, щоб із розгону
Задній хтось не обійшов,
Бо тоді вже у району
На виду ти будеш знов!

Будуть всі давати духу:
Секретар, інструктори,
Щоб за поли і за вуха
Підтягнути догори.

День у день товктимуть доти
(Направлятимуть на путь!),
Доки виженуть з роботи
І в другий колгосп пошлють.

А тепер — усе надійно,
Вудиш рибку вечірком
І живеш собі спокійно
Рік у рік середняком.

...Інші хай спішать в передні,
Я тихенько!..»
Отака
Філософія «середня»
Голови-середняка.

Карасем живе в затоні
З боку бистрої ріки!..
Є і в вашому районі
Отакі середняки!

1960

ПЕС БАРБОС
І ПОВЧАЛЬНИЙ «КРОС»

До озер, через луги,
Там, де верб зелені шати,
Йшли природи вороги —
Браконьери-торбохвати.

Поспішали мимо плес
За Гаврилом-здоровилом.
Збоку біг цибатий пес,
Дресирований Гаврилом...

Що не крок — тріщить лоза.
Йдуть, нема на них холери!
Ось і озеро-краса.
І спинились браконьери.

Підізвавши двох Микол,
Одігнавши пса рудого,
Дістає Гаврило тол
І дружкам говорить строго:

— Киньте к бісу цигарки
І замрїть у цій хвилині,
Бо як бахне — на шматки
Рознесе вас по долині.

Прикріпив Гаврило Щур
Тол на палку-закидалку,
Підпалив бікфордів шнур
І жбурнув на воду палку.

Ліг на землю на живіт
І простяг тремтячі руки.
П'ять хвилин — і гримне світ!
І спливають соми і щуки!

Але світ не без чудес
(Не забудь їм ту рибалку!):
Як уздрів служака пес,
Що хазяїн кинув палку,—

Гавкнув хрипло — і туди:
Діставати, як привчили!
Палку — в зуби . і з води
Пре до берега щосили!

Пре на них... А шнур горить!..
Торбохватам не до рибки:
Щур «ой боже»! верещить,
В двох Микол волосся дибки!

Двое в майках і трусах,
Щур Гаврило в тілогрійці —
Чешуть так, що глянуть страх!
Хоч записуй в олімпійці!

Шнур згоря! Сильніше «крос»!
Озирнуться торбохвати —
З вибухівкою Барбос
Наступа уже на п'яти!

Марафонську боротьбу
Тим скінчили браконьери,
Що залізли на вербу
І притихли, мов тетері.

Під вербою став і пес.
Кинув тол й махнув ганяти...
Мить... і дим аж до небес!
Бахнув тол гучніш гармати!

Бахнув так, що їх труси
Над вербою закружляли,
Що суконні картузи
З неба й досі ще не впали.

Бахнув так у всі боки,
Що тікали з лугу коні,
Що здригнулися шибки
У міліції в районі,
Що хрестились на траві
Два Миколи і Гаврило.

Хтось питав їх:
— Ви живі? —
Ті не чули. Поглушило!

Сполошилося село,
Збіглись діти до левади,
Лиш нікого не було
Ні з району, ні з сільради.

Там воюють на словах,
Шлють з міліції папери...
А в озерах і річках
Нищать рибу браконьери!

ЯКИЙ САВА,
ГАКА Й СЛАВА

Ледар Сава рвавсь у славу,
Бути знатним захотів
І в артіль подав заяву:
«Посилайте до корів!»
«Блиснуть» вирішив надоем
І на осінь стать Героем.

— Є охота, маю сили,
Як наляжу, як візьмусь —
Я з них витягну всі жили,
З тих корівок! Я доб'юсь...—
Зняв піджак і вибив дірку
Під свою майбутню Зірку!

Після просьби, після сварки,
Після реготу дівчат
Прийняли його в доярки
І дали йому халат,
Спецклейончату спідницю,
Два бідони і дійницю.

Та бідонами бідони,
А з коровами біда!
(Концентрати, раціони —
То для Савки «ерунда»!)
У корів біда з їдою,
Савка ж тягне з них надої!

Не стоїться тій худобі,
Крутить задом, стогне «му-у!».
Не стерпіла... і по лобі
Як заїхала йому,
Як дала ногою, рогом —
Охнув Савка за порогом!..

Засмутивсь. Не спав до ранку
Думав: «Діло це пусте,
Не на ту я став ділянку,
Взявся, бачу, не за те!
Бджоли — вигідніша справа,
Там і мед тобі, і слава!

Там не знаєш гною, корму,
Іж медок і не журисть:
Перевищать бджілки норму —
Ти й Герой уже, дивись!..»
І впросився «брать уроки»
В діда-пасічника Фоки.

Та ледачого і бджілки
Зненавиділи до сліз.
Раз надудливсь він горілки
І до вулика поліз.
Злі противники спиртного
Збунтувались — і на нього!

Савка — в поле. Савка — в жито.
Не втекти... Усе дарма:
Голова уже як сито!
Ніс набряк. Очей нема!..
Після напасті такої
Більш не рвавсь він у Герої!..

Ціле літо в жовтій майці
У садку до темноти
Савка грав на балалайці,
Щоб на конкурсі пройти!
Спорив з мамою і з татом —
Стать рішив лауреатом.

Не добивсь од балалайки
Він ні слави, ні звання
І засів писати байки.
Шле в редакції щодня!

...Землякам у клубі в залі
Ордени дають, медалі!
Ну, а Савці в нагороду
За «роботу» отаку —
Глузування, сміх народу
І... та дірка в піджаку!

Правду кажуть: який Сава,
То така йому і слава!

1960

ПРО ПАРАСКУ І ЗАКВАСКУ

Звів з ума, як душогуб,
Самогон Параску.
Примостила баба куб,
Стала грить закваску.

Підкладала дровенят
До кабички-груби. .
Став шипіти апарат,
Нагрівались труби.

Все спочатку добре йшло
В схованім затишку.
Раптом бачить: почало
Піднімати кришку!

Як не держить — підніма.
Аж летить замазка...
І лягла на куб сама
Зопалу Параска.

Притискає, і кляне,
І гука Федору:
— Йди на поміч, бо й мене
Підкидає вгору!

Ой, скоріше! Ой, спіши...—
Та прибігла з хати.
— Лізь на мене і души,
Будем вдвох держати.

Ця лягла, а та мовчить,
Стогне лиш, як хвора.
Куб шипів... і через мить —
Скрикнула Федора:

— Ой, рятуйте, бо прорве,
Бо з Параски з'їду!..—
І на поміч діда зве: —
Сядьте зверху, діду!

Схвилювався дід Мусій,
Зачинив комору,
Підстрибнув уверх і сів
На товсту Федору.

Вже Параска ледь не вмре:
Важко! Б'є парише...
Дід сидить, а знизу — пре,
Піднімає вище!

— Що то буде, боже мій!
Це ж погана штука...—
Лементує дід Мусій
І гука онука:

— Помагай, а то втече,
Виліжай нагору:
Станеш бабі на плече,
Потім на Федору ..

Той наказ — йому кермо!
Вершить «піраміду»:
— От як бахне! Злетимо
Аж на Місяць, діду!

Жар у грубі дотліва,
Внука дід колише...
А Параска ледь жива,
Вже на ладан дише!

...Так Федора, дід і внук
Бабу виручали.
Ще б хвилина — і каюк!
Ледве одкачали!

1960

НАКАТАВСЯ — І НІ ЗВУКУ

День висиш на телефоні,
Два висиш. Дарма.
В виконкомі і в районі
Голови нема.

Не тримається він хати.
Жінка як вдова.
Все десь... «досвід переймати»
Іздить голова.

У радгосп, в артіль прибуде,
Що ведуть перед:
— Розкажіть нам, добрі люди,
Успіхів секрет!

У блокнотах точні дані.
Цифри у графі...
В січні був він на Кубані,
В лютому — в Уфі.

З-під Одеси телеграму
Дав на кілька слів:
«Доглядайте, дітки, маму.
Я спішу у Львів».

Зараз десь аж в Білорусі!
Де — ніхто не зна...
Іздить досі у кожусі,
Хоч уже й весна!

Люди садять бульбу в лунки,
Люди на сівбі.
Він — блокнотів три пакунки
Носить на собі!

Хто коли робив прополку,
Як беріг корма —
Все вивчає! Тільки толку
Із того чортма!

Повернувся,
Зібрав нараду,
Розказав, де був,
Склав блокноти у шухляду —
І про все забув.

А як щось згадає часом
(В колі між дружків),
То лиш те, які ковбаси
Він у Львові їв.

Як вино пив на Кубані,
А в Уфі кумис...
Відстає район в змаганні,
Іде в «сводці» вниз.

У блокнотах цілі оди
Трубам для води.
А на ферми возять воду
Бочками діди.

У блокнотах все з натури,
Фактів — згубиш лік!
А в районі Дім культури
Зводять сьомий рік.

ЯК ПЕРЕРВИ ПСУЮТЬ НЕРВИ

Проїхали ви кілометрів зо триста,
І от прибули до великого міста.
Роботи — що ніколи глянути вгору:
Вам треба на базу,
В «Постач»,
Ремконтору.
Як лишиться час, то в міськім магазині
Купить дещо треба дочці і дружині.
І ви спішите на трамвай і відразу —
З гучним передзвоном мчитесь на базу...
Дванадцять!
Стрічає вахтер біля тину:
— На базі перерва на цілу годину!..
— А точно приходять? Мені б поскоріше...
— Понижчі точніше, повищі пізніше...—
Рішаєте просто складну цю задачу —
Спіймали таксі
І мчитесь до «Постачу».
(Покіль тут зійдуться — ви зробите діло!)
Спитали, добрались.
Заходите сміло.
Та що це? Чому така честь вам припала?
Всі встали! (Стрічають, немов генерала!)
Спішать,
Одягають пальтечка і шубки,
Припудрюють лица, підкрашують губки...
Все ясно: спіткала та сама невдача —
Перерва — з години до двох —
У «Постачі»!

Простора кімната зробилася тиха,
Дріма на хазяйстві лише сторожика...
А вам що робити? Не ждати ж годину!
Хвилин через двадцять
Зловили машину
І їдете «Волгою» з таксомотору —
З гори і на гору — в ремонтну контору.
А думка тривожна посмикує нерви:
Хоч би не було в тій конторі перерви!
Бо тут про порядок ніхто ж не клопоче:
Перерви влаштовують — хто коли хоче.
Всяк виніс свій час на табличку прибиту,
Залежно, мабуть, від свого апетиту!
А ось і контора... Ви в розпачі, в горі:
Перерва від двох і до трьох
В ремконторі!
Чому це? Хто автор такого порядку?
Вам треба усе починати спочатку...
А ви вже стомилися, тягне присісти.
Крім того,
Вам теж уже хочеться їсти.
«В їдальню!» — рішаєте ви остаточно.
Смикнули за двері... Зачинені!
Точно!
Гласить над дверями табличка солідна:
Від двох до п'яти тут — «перерва обідня».
— Невже ж то? — Закліпали в вікна очима:
Сидять кухарі в ковпаках за дверима,
Біфштекси їдять, овочеві консерви...
А вас — валять з ніг, заїдають перерви!

...Мораль фейлетону ясна без догадок:
Пора навести тут державний порядок!

РОЗПОВІДЬ НОВОСЕЛА

(За листом лікаря)

Розкажу вам правду щиру,
Пережиту і живу.
Нещодавно я в квартиру
Поселився у нову.

Привітав щасливу жінку,
Меблі в кузов і... навскач!
Тільки меблі до будинку
Не пролазять, ну хоч плач.

Жінка ходить, мов та пані,
По кімнатах нагорі,
Я розлігся на дивані —
Сторожую у дворі!

Взявся знову речі пхати —
Не пролазить і вазон...
Пожурився і став тягати
Все, що є... через балкон!

...Не з вини своєї робим
Ми ті вселення смішні.
Хай запеклим бракоробам
Буде сором —
Не мені!

1960

НЕСПІЙМАНИ...

1. ТИХЕНЬКИЙ МЕФОДІЙ

Лісок. Луговина.
Рай-затишок птичий!...
За тином хатина.
Живе тут лісничий.

Зарплата (всім ясно!)
До сотні, не вище...
А в Вінниці — власний
Під цинком домище.

А в Гайсині, з краю, —
Другий у садочку,
Оформлений (знаю!)
На Прісю, на дочку.

Два килими в залі,
На пуфику Рижик...
Жона на роялі
Довба «Чижик-пижик».

А гроші брав звідки
Для жінки і Прісі —
Одні тому свідки:
Пеньки в густоліссі!

З бобром на нім шуба,
Винце п'є Мефодій...
Тож звіть лісогуба:
Неспійманий злодій!

2. ЛЮБИТЕЛЬ МЕЛОДІЙ

Пакунки — під кітель,
В таксі — і на ринки...
Збува цей урвитель
Крикливі пластинки.

По вітру й сьогодні
Тримає він носа:
За «Ландыши» модні
Купив пілососа.

За гвалт «Кукараччі»
І телепня «Мишку» —
Дві туші свинячі...
А решту — на книжку.

Пальто волохате,
Що в нім його Ася,
Поміг їм придбати
Хрипливий «Мой Вася»...

Ніде не працює
(Й не бравсь до роботи!),
Лиш їсть і танцює
Рок-н-рол і фокстроти.

Затишна квартира,
Рулади мелодій...
Ловкач і пронира,
Неспійманий злодій!

3. ОБЛЕСНИЙ ДОБРОДИЙ

Околиця. База.
Навіс довжелезний.
На базі — пролаза,
Добродій облесний.

Привітно зніма
Замусолену шляпу,
Говорить «нема»
І почісує лапу.

Хоч ставка маленька,
Та лапа — лопата!
Звідціль і новенька
Моторка багата.

А дім — як світлиця...
Під окрики дами
Стара робітниця
Прасує піжами.

Халати, вже вдруге,
Підгонить до росту...
Сімейство хапуги
Збирається в Хосту!

Як шовк він при стрічі,
Облесний добродій...
Кажіть йому в вічі:
Неспійманий злодій!

П'ЯНІ ВОВКИ

— Чув чи ні? За самогон
Двох забрали у район! —
Мовить жінка, вбїгши в хату,
Чоловікові Кіндрату.

— Нас не зловлять! — той в одвіт.—
Зробим хитро, все як слід!..—
І подався муж-пронира
У артіль до бригадира.

— Маю, свате, просьбу знов.
Нарубав я в лісі дров,
Дай записку до завхоза,
Щоб узять воли і воза...

Не одмовив свату сват.
Прикотив у двір Кіндрат,
Озирнувсь кругом і з ходу
Під поріг подав підводу.

У задку вмонтивав Кіндрат
Самогонний агрегат.
В передок, де менше тряски,
Підсадив діжу закваски.

Крикнув «гей!». І рушив віз...
Ось прибув Кіндрат у ліс,
Зняв усе... Та — змилуйсь, боже! —
Змійовик знайти не може!

Ззаду, спереду шука.
— Все!.. Нема зміювика!..
А без нього ж — як варити?
Факт, забув! Та що робити!

Пішака за ним піди —
Налетять вовки, гляди.
З'їсть волів звірище кляте —
І тюрма тобі, Кіндрате!

Куб, закваску тут лишив,
Впріг волів —
І поспішив!
...Приїжджа через годину
Й застає страшну картину:

Три вовки біля діжі
Розляглись, як сторожі.
З'їли, гади, солодуху —
П'яні в дим лежать без руху.

Як дрючки лежать, пластом!
Лиш один кива хвостом.

Попервах злякавсь Кіндрат
І чкурнув було назад.
Потім став метикувати:
«Підожди! Чого тікати!

Це ж доход. Спокон віків
Гроші платять за вовків!»
Розхрабрило це Кіндрата.
Зняв Кіндрат з волів каната

Глянув скоса через пень —
Сплять вовки і нітелень!
«За живих,— міркує нишком,—
Платять, певне, вдвоє з лишком!»

Спугав ноги, в купу згріб,
Зав'язав вовків у сніп,
Вклав на віз у мить єдину
І везе... в «Заготпушнину»!

Жити легко — він мастак!
Поспіша
Й міркує так:
«За ціну он тому вовку
Хапону рулончик шовку!»

За того, чий хвіст кива,—
Цукру пуд, а може, два!
Решту грошей збережу:
Куб новенький закажу!»

Доїжджає...
Вже от-от
І контора та «Загот...»
Магазин. Колгоспний ринок.
Ось міліції будинок!

(Батіжком Кіндрат маха:
Швидше б, дальше б од гріха!)
Та пішло все прахом к бісу:
За дорогу з того лісу,—

Як і всякі пияки,—
Протверезились вовки!

Саме тут, на гріх-досаду,
Цап один Кіндрата ззаду!

Цапнув раз, а потім два,
Очкура вже обрива,
Скаженіє, гад, і злиться,
Ніби просить похмелиться.

Рве штани! Тріщить кожух...
А воли, зачувши дух
Звіра — лютого прожору,—
Підняли хвостяри вгору,

Шарпонули, заревли,
Вихром воза понесли,
Пруть галопом скільки духу
Без усяких правил руху!

Круть сюди і верть туди.
Зупинити? Та куди!..
Шугонули в браму парку,
Збили тумбу, збили арку.

— Ой, рятуйте! — чути крик.
Смик Кіндрат — і з воза скік. .
А в міліції тривога!
Мчить на «бобику» підмога!

Не чекав цього Кіндрат.
Влип з вовками, бий їх кат:
Міліцейські — нюхом, зразу —
Уловили запах «газу».

— З них сивухою несе!—
А начальник:
— Ясно все!

...У снопі, в тугій мотузці.
Три вовки уже — в кутузці.

У дворі стоять воли.
(Істи, пити їм дали).
А в Кіндрата горе й клопіт...
Гримнув той, що пише допит:

— Ближче стань, не трись об кут! —
А Кіндрат йому: — Я тут,
Я спиною до одвірка,
Бо, звиняйте, в штанях дірка,

Оголив проклятий геть!..—
Лейтенант всміхнувся ледь-ледь:
— Поважай хоч тут порядки,
Не вдавай, не корч ягнятки!

Хто на риночку тайком
Спекулює перваком?
Хто на станції Немирів
Гроші лупить з пасажирів?

Тих вовків ти не вини,
Сам такий же, як вони!

Доки фактів список ріс,
Хлопці з'їздили у ліс,
Привезли діжу і куба...
І питання стало руба:

Як Кіндрата відучить
Між людей нечесно жити?
І рішили всі довкола,
Що таким тюрма — як школа!

А вовків, причетних тут,
В знак «амністії за труд»,
Віддали десь, як гостинця,
Аж у Харків до звіринця.

Отаке воно було!
Гомонить тепер село:
— Край тим хитрощам Кіндрата:
Як робив, така і плата!

1961

САМ СЕБЕ ПЕРЕХИТРИВ

(За народним жартом)

Поїзд Київ — Станіслав
Уночі в Попельні став.
З напівтемного перону
Втиснувсь дядько до вагону.

«Хоч людей і тьма, та їх
Одурю я геть усіх,
Улаштуюсь! — мислить дядько.—
Я ж не тюхтя-безпорадько».

Хитруватий склавши план,
Глянув дядько в чемодан,
Скрикнув «ой!» та без балачки
Попід лавку лізе рачки.

— Що шукаєте ви там? —
Знявся лемент, шум і гам.
— Я ловлю, а не шукаю.
Все одно її спіймаю!..

— Кицьку ловите свою?
— Та не кицьку, а змію!
Десь сюди вона, погана,
Шугонула з чемодана.

Вчувши дику новину,
Зникли люди в мить одну!
...З'ївши з салом паляницю,
Виліз дядько на полицю.

Спить він смачно, аж хропе:
Сам-один — на всі купе!
А в години у ранкові
Погукав провідникові:

— А чи скоро Станіслав?
Не проїхав, не проспав?..—
З ліхтарем в руці з-під лавки
Провідник дав точні справки:

— Де там скоро! Спи й не бійсь.
Вчора йолоп тут якийсь
Здуру випустив гадюку,
Відчепили нас на муку.

От і кукаєм «ку-ку!»
У Попельні в тупику!

БУР'ЯНИ

Погану траву — з поля геть!

Народне прислів'я

ПЕРЕКОТИПОЛЕ

Йде весна. От-от сівба...
А в однім районі
По шляху пливе гарба,
Ледве тягнуть коні.

Скриня,
Ліжка на гарбі,
Дві порожні діжки.
Кучер дід, лиш знай собі,
Смикає за віжки.

На матраці на тугім,
Підібравши поли,
В картузі сидить Юхим
Перекотиполе.

Вуса — чортом, хоч куди,
З виглядом веселим,
З нерозлучним, як завжди,
«Керівним» портфелем!

Жінка бережно трима
В банках мед, повидло,
Іде й дума зокрема,
Як це їй обридло.

Більш як рік осіло з ним
Не жила ніколи:
Не тримавсь ніде Юхим
Перекотиполе.

Рік горілкою в чайній
Гендлював потрохи,
Рік, не більше, при млині
Годував три льохи.

Рік від бані мав ключі,
Планував купання,
Доки якимось уночі
Завалилась баня.

Ледве вийшовши сухим,
Був завгоспом школи...
Ким не був лише Юхим
Перекотиполе!

І розводив карасі,
Й постачав буфети...
Вже вписать посади всі
Не хвата анкети.

Де не ткнеться, там грішок,
Каші з ним не звариш.
Та в Юхима є дружок,
Керівний товариш.

Під крильцем він захисним
У дружка Миколи.
Тож і держиться Юхим
Перекотиполе.

Років двадцять в нього стаж
В райноменклатурі!..
Ось везе він свій багаж
На колгоспній хурі
Із села, що звать Рови,

У село Затули.
Там прогнали з голови,
А сюди упхнули!

Є в районі не в однім
Ті дружки Миколи.
В кожному є і свій Юхим
Перекотиполе!

ДУРМАН

Не кущиться там пшениця,
Де дурман-трава...
Не кущиться, де п'яниця
Горе-голова.

Про такого й мова буде.
День при дні він п'ян.
Через те й прозвали люди —
Харитон Дурман.

В понеділок — на Миколи —
Заволік Аврам!
Вирушав Дурман у поле,
А попав на храм.

У вівторок... лиш на бричку
Всівся він якраз —
Бог послав куму Марічку:
— Станьте, я ж до вас!

Голова зітхнув сердешно,
Бо кума — душа,
Бо кругом вона, конешно,
Ох і хо-ро-ша!

Цілував куму у щічку,
Ледве плів слова...
Повернувся в темну нічку
П'яний голова.

Середа... А від учора —
В голові туман.
Похмелявся у Єгора
Харитон Дурман.

А в четвер — кругленька дата.
Саме в цей четвер
Десять літ тому... у свата
Рідний дід помер.

Планував: «На лан поїду»,
Та змінився план:
Правив поминки по діду
Харитон Дурман.

Ось і п'ятниця... У полі
Знов артіль сама;
Є там клопотів доволі,
Голови ж нема!

Він існує десь «заочно»!
Запитай, де був,—
Вже і сам не скаже точно,
В кого пив — забув!

А субота — не робота,
Та й коротший день.
Відпочить уже охота
Од вина й пісень.

Круто в графіку артілі
Падає крива...
«Вже візьмусь за все з неділі»,—
Мислить голова.

За селом дурман-травою
Заростає лан,
Де в артілі головою
Харитон Дурман!

ОСОТ

Він на трибуні — патріот,
Слова, як жар, гарячі.
В своїй парафії Осот —
Діяч крутої вдачі.

Характер — буря і гроза.
— Зніму!!!— горланить строго.
(Ще у приймальній картуза
Знімає всяк у нього!)

А пам'ять виробив страшну:
Окине зором «сводки»—
І за секунду вам одну
Сплюсує всі відсотки!

Відсотків папки взагалі
Він любить дуже.
(Чи все узяв він од землі —
Йому те все... байдуже!)

Відстало десь якесь село?
Не слід трубити гучно:

Аби «в середньому» було
Усе благополучно.

Змайструє рапорт «перший сорт»,
Замилить «вищим» очі
І їде в серпні на курорт —
В благословенні Сочі.

В його краях гарячі дні,
А він — рум'яний з виду —
Катає жінку на човні,
Полює на ставриду.

Захоче «жрець» морських красот —
Його повозить катер...
Та хто закине, що Осот
Не любить землю-матір!

У ній він з коренем цілком,
З любов'ю до останку.
Тому при річці, під гайком
І взяв землі ділянку!

Всю душу вклав туди Осот,
Що має руки вправні:
Підвів у сад водопровод
(За грошики державні).

В три метри тином все обніс!
(І вищим мав можливість,
Та дефіцитний, бачте, ліс —
Потрібна бережливість!)

Туди ж послав він навесні
Машин колону цілу.

Завіз усе!.. І в дар жоні
Уже підводить віллу!

Бже над фронтоном під куток
Прибив «цапка» з фанери...
Осот ще носить партквиток,
Добутий для кар'єри!

Так він і пнувсь по «сводках» ввись,
Щоб звить цей рай-куточок...
(Я вірю: буде тут колись
Чудовий дитсадочок!)

...Під гул машин, під грім коліс
В добу дерзань гарячу
Народ будує комунізм!
А він — будує дачу!

ТЯГНИ, ПЕТРО!..

Його ім'я вже сьомий рік
Кругом і всім відоме.
В труді завзятий чоловік,
Петро не знав втоми.

Ростив і пестив виноград —
Елітний, ароматний!
...Тепер в президіях нарад
Сидить Петро, мов штатний.

Сидить по дню, а то й по два
В сільраді, у райраді...
Чимдалі рідше він бува
В степу на винограді.

Хоч мислі там... Йому б туди,
На лан, під простір неба!
Та ні. Обрали, то сиди.
Сидіть комусь же треба.

Є ще такі, що їх за труд —
Підняти б, гідні цього!
Тоді б вони — той там, той тут —
Посиділи за нього.

Та чомсь виходить навпаки:
Не бачать їх, і годі.
Вже звикли так керівники,
Що лиш Петро у моді.

І возять, возять... нарозхват!
(На Ту, по залізниці...)
Бо скрізь він член і депутат —
З села і до столиці!

Позасідать у нас — ого-о! —
Знайдуть завжди причину.
Повсюди возять одного
Його, Петра Турчину.

Немов нема других імен,
Всі почесні одному!
Він кілька літ обкому член
І, звісно, член райкому.

Посвідчень з фото, не питай!
Мабуть, зо тридцять в шафі.
Він в комітетах обл... і рай...
В «фізкультурі», в ДТСААФі.

Побавить день свого сінка,
Зустріне жінка рада —
І в путь! Бо сесію склика
Уже мисливська рада!

Й колгоспне хоче партбюро,
Щоб був він акуратним...
Кріпись, Петро, тягни, Петро,
Щоб знав, як бути знатним!

Живе для зборів і нарад...
А в полі під горою
За ним сумує виноград:
«О де ти, мій герою?»

Чого не йдеш, куди пропав?
Вертай скоріш до мене,
Бо я красою приопав,
Всиха вбрання зелене!»

Петро Турчина знає, чув —
Не та його еліта...
А що він міг, як в полі був
Лиш тиждень за півліта!

Як виноград вже довгий час
Глядять без нього люди,
А він лиш «досвід» раз у раз
Розказує повсюди.

Приймать людей — часу нема,
Рости він втратив змогу.
Лише фотографів прийма!
З дороги — і в дорогу...

Отак заїздили Петра!
І я кажу при слові:
А чи не слід, чи не пора
Ті почесні Петрові

Роздать героям багатьом,
Що хліб дають і сало,
Що теж прославились трудом,
Хоч їх ми знаєм мало!

Щоб взявсь, об'їздивши краї,
Петро за рідну справу...
Хай всі і множать врожаї,
І пожинають славу!

«НЕДОВОЛЖЕНІЄ В КАЗАН»

Сказать не могу вам зарані,
Хто в тресті в нього — сват чи брат.
Одне відомо: в ресторані
Був старшим поваром Кіндрат.

Варив борщі, ліпив котлети,
Носив халата і ковпак.
Всі кулінарські знав секрети!
І особливо — вкрасти як!

Порядний повар, як відомо,
Ість те, що й люди,— з казана.
Йому ж, як правило, із дому
Обід приносила жона.

І не тому, що остогидно
Борщі ті пахли і салат:
Найбільш тому, що всім, бач, видно,
Яким-то чесним є Кіндрат!

Скінчить обід і жінку Фроську
Веде в підсобку він, було:
Кусяру сала ткне в авоську,
В каструлю — масла п'ять кіло...

(Змудрить напарник-калькулятор,
Щоб здерти з вас за ті жири!)
І от — спіймався комбінатор!
Зняли,
Тягали днів зо три.

Та не сказали прямо й строго,
Що злодій він і шарлатан,—
Сформулювали, що у нього —
«Недовложеніє в казан»!

«Недовложеніє» — не злочин.
Тож хай спокутує вину.
Щоб голови більш не морочив,
Його «засватали» в чайну.

Туди ж, для пильного контролю,
Високі трестівські чини
Послали лікаря Квасолю,
Щоб заглядав у казани.

Ковтав, лизав Квасоля проби,
Покіль карету подали:
Наївсь котлет, дістав хвороби,
І десь в лікарню одвезли!

Зате Кіндрат лічив проценти,
Які черпав із казанів,—
Борщем, що гудили клієнти,
Кормив на продаж кабанів.

В курортну пору у гарячу
Тайком з підсобки гріб куші...
І вже воздвиг за містом дачу,
Яка так жінці до душі!

Милує зір вона і сину:
«Райок» — назвав її Тарзан.
А я їй назву дам єдину:
«Недовложеніє в казан!»

Дзюрчить фонтан для жінки Фросі,
Звисають квіти на халат...
Бо у чайній спокійно й досі
Міша борщі її Кіндрат.

Молотить гроші на безчесті
Та все погладжує живіт...
Чому? Чини оті, що в тресті,
Нехай дадуть на це одвіт!

Бо то ж із їх благословення
Зовуть, пішовши на обман,
«Переложеніє» в кишеню
«Недовложенієм в казан»!

ОТАКЕ З БРЕХУНАМИ БУВА

У райрадї вже більше години
На трибуні стояв голова:
Проковтнувши води два графини,
Бубонів монотонні слова.

Як дев'яту читав він цитату,
Вже стомившись і знизивши тон,
То директора промкомбінату
Геть зморило і кинуло в сон.

Спить сердега, заплющивши очі...
А трибун-голова в акурат
З насолодою, гордо й охоче
Вихваляє його комбінат:

— По діжках — сто чотири проценти!
По ковбасах — сто двадцять і два...—
Рік він ждав отакого моменту,
Щоб його похвалив голова.

Не діждався! Заснув, на нещастя,
І сопе, споглядаючи сни...
І таку йому, бий би їх трясця,
Втнули штуку дружки-жартуни:

Завчайної, з лукавством на мислі,
Завмлином, що з ним поруч були,
Розбудили директора в кріслі,
Як скінчив голова похвали!

— Чув, як товкся по тобі єхидно?
— Аж летів з комбінату пушок!
— Не вгодив голові ти, як видно! —
Підгалдикнув ще й третій дружок.

Шепотіли, що... «бив за приписку,
За ковбаси тверді, як постіл».
Той злякався. І пише записку:
«Прошу слова!» — і кинув на стіл.

Міркував: «Якщо викрили — годі:
Не покаєшся — виженуть знов,
Бо ж тепер самокритика в моді!..»
І, зітхнувши, «на сповідь» пішов.

Довго морщивсь. І випалив гучно:
— Мушу визнати, маю грішки.
І приписки робив власноручно,
І ні к чорту дубові діжки.

Не діжки, а діряві каркаси,
Проліза через щілини сир.
А ковбаси? Зв'яжи ті ковбаси —
І машину візьмеш на буксир!

— Ти здурів! — рубонув що є сили
Голова з-під нахмурених брів.
— А хіба ви ковбаси хвалили?..—
Все збагнув він. І рота розкрив!

...Гримнув бомбою регіт у залі,
І за голову взявсь голова.
Ясно все, не потрібно моралі!
Отаке з брехунами бува!

БУКЕТ І ПАРКЕТ

Новоселів вітав бригадир
І шепнув їм цікаву новинку:
— Повезло вам! Найкраща з квартир
Саме ваша у цьому будинку.

Якщо в інших паркет я стелив
На шалівки, прикриті землею,
То у вашій — під дошки налив
Відер п'ять спеціального клею.

Новосел походжав, мов орел!
Прибирав свої світлі кімнати...
Через декілька днів новосел
Із сімейством пішов погуляти.

А кудлатий собака Букет
Знав, як всі сторожі, своє діло —
Понудився і ліг на паркет
Під балконом, де сонечко гріло.

І заснув там на кілька годин,
Простягнувшись у тихому залі,
Клей нагрівсь — і поплив із щілин!..
І послухайте, що було далі.

Лиш дверима господарі скрип —
І завмерли з жахливої драми:
Їх Букет до паркету прилип
І дрібоче в повітрі ногами!

Не одірвеш, бодай би він скис,
Прихватило хвостяру і вуха.
Взяли ножиці. Вистригли низ,
Одчикрижили геть — «півкожуха»!

Від халепи господар аж змок,
Собацюра скавчав у знемозі...
А в квартирі... з'явивсь килимок —
Фігурація пса на підлозі!

Отакі сотворив чудеса
Клей отой спеціальної проби.
Розповівши про смирного пса,
Я над вами сміюсь, бракороби!

1961

У сусіда у артілі
Сяє світло, хати білі.
У сусіда клуб і школа,
У сусіда раз у раз
Грає в клубі радіола
У зимовий тихий час...

А у нас?

Школа — в хаті, клуб — у плані...
При конторі на майдані
В репродуктор вітер свище...
Проспівають баба й дід —
То і вся «духовна пища»!
Знов лежиш, як інвалід...

А сусід?

У сусіда — хор на славу,
Перше місце взяв по праву!
У сусіда є пекарня,
Хліб не місять на дому,
Дитсадочок є,
Лікарня...
Нам журитись, не йому!

А чому?

— Що ми — бідні, Харитоне?
На рахунку в нас мільйони!
То чого ж така різниця? —

Та його хоч лай, хоч бий...
Харитон наш Печериця
Голова і не тупий,

Та скупий!

Як про клуб заходить мова,
Посопе він — і ні слова.
Як про ясла чи про баню,
Він пояснення дає:
— Треба вивчить це питання.
Це ж витрати, як не є!..

Гне своє!

— А електрика в нас буде? —
Вже не раз питають люди.
— Віять гроші гріх і стидно!!! —
Печериця зашкварчить.—
Що вам,— каже,— спать не видно?
Іжте сало і мовчіть!

І не вчіть!

— Грязь, калюжі! Рвем калоші.
Тротуар би!..
— Тринькать гроші?! —
Кажуть, душман Печериця
З тих калюж в осінній час
Сам — аж плескала водиця! —
Вибирався стилем брас

Вже не раз!

Ще з його скупої волі
Мерзнуть діти в хаті-школі!
Не одна вже учениця,
Стрівши, дражнить, допіка:

— Плюшкін ви, не Печериця!
О! —
Покаже язика.

І тіка!

Продає продуктів тонни
І «засолоє»... мільйони!
У графі «Культура» в плані
Потихеньку ставить нуль,
Ість вареники в сметані,
Грошенята пхає в куль,

Як куркуль!..

У сусіда через річку
Всі хати за семирічку —
Під залізо, черепицю!
А на наших — очерет.
Засмоктало Печерицю...
В вік супутників, ракет —
Ні назад він, ні вперед!

1961

«ДОЗВОЛЬТЕ ЗАПЕВНИТЬ!..»

Він кожного року з трибуни баском
Вигукує клятву гарячу:
— Дозвольте сьогодні запевнить обком —
Ми здійснимо з честю задачу!

За це йому — оплески! Вірить весь зал
Тим цифрам, запевненню тому...
З наради одвозять його на вокзал,
І їде герой мій додому.

Потому розказує дома днів сім
Заступникам, жінці Настуні,
Як він на нараді сподобавсь усім
І як прогримів на трибуні!

В газетах кількох — його свіжий портрет!
(На згадку збережений в скрині).
Із місяць, мабуть, сторінки тих газет
Жовтіли в районній вітрині!

Було це весною...
Та ось восени —
Ми знов сидимо в тому залі:
Сіяють на грудях людей ордени,
Палають зірчасті медалі...

Звітують ділами — і цей ось, і той!
І щиро вітають їх люди...

Аж ось — на трибуну іде мій «герой»,
Що клятвено бив себе в груди.
Хвилюється, видно... Покашлює, чуть...
Надів окуляри солідно —
І вткнувсь у папери! Бо в очі, мабуть,
Присутнім дивитися стидно!

П'ятнадцять хвилин те написане мняв,
Що вдома — по букві, по комі! —
Завпарткабінетом йому «сочиняв»,
Просидівши ночі в райкомі.

— Не справились,— каже,— бо місяців три
То мокро бувало, то сухо...—
Засуху полаявши, щось про вітри
Промимрив з трибуни він глухо.

А потім бадьоро гукає у зал:
— Та що нам капризи погоди!
Не будем сидіть, як Мічурін казав,
І милості ждять від природи!

Над лампою руку підкинув ривком
І гаркнув, бо хвацький на вдачу:
— Дозвольте сьогодні запевнить обком —
Ми здійснимо з честю задачу!

А цифри! Почули б ви цифри оті!
Він всіх обіцяв перегнати:
Пшеничні моря обіцяв золоті,
Картоплі стотонні кагати;

Озера сметани, річки з молоком,
Ще й сала скиртягу добрячу...
— Дозвольте сьогодні запевнить обком —
Ми здійснимо з честю задачу!

Здавалось, спитай його тут: «А на Марс
Підскочив би, знати я хочу?»
І він, не моргнувши, телепнув би враз:
«Дозвольте запевнить — підскочу!»

Вставав головоючий, двічі спиняв,
Страмив його навіть публічно.
А він розпинався, а він запевняв
Усіх загалом, потім — «лічно»!..

А в залі смішок... Гомоніли одне
Старі хлібороби і юні:
— Оцьому промовцю, мабуть, головне —
Сподобатись тут, на трибуні!

...Ті легкі слова дзвонаря-хитряка
Були мені важчі за гирю.
Дозвольте запевнить обком і ЦК,
Що я йому більше не вірю!

ЮХИМ

Під шифером хата,
Віконниці сині,
Дворище за тином глухим,
Два пси на цепах,
Відгодовані свині...
Живе тут хапуга Юхим.

Комора...
Мішки кукурудзи, квасолі.
В кишені злодюги ключі...
Удень ви Юхима
Не стрінете в полі.
Туди він крадеться вночі.

Ваш труд і ваш піт
Загрібає руками.
(Бо сам не сапав, не косив).
У липні носив він
Горох клумаками,
У серпні пшеницю носив.

Учора вночі
Хапонував у кагаті
Картоплі тридцять відро...
Той тин, кабани
І той шифер на хаті —
Усе це колгоспне добро!

Ловивсь.

Та сільрада, мабуть, уже звикла —
Не раз випускала «сухим»,
Тепер він краде,
Щоб купить мотоцикла:
Кататись задумав Юхим!

...Я хочу, щоб ви,
Роботящі і чесні
Мої хлібороби-брати,
Все мали сповна:
І машини чудесні,
І шифером криті хати!

А щодо Юхима,
То тут, безумовно,
Поможе суворий закон,
Щоб швидше його
Прокатать безкоштовно
Гінким мотоциклом в район!

ПРО СІЯЧІВ ЗЛА І РОГАТОГО КОЗЛА

Був вечір. У тихому ветхому домі,
Здійнявши страшний галалей —
Тряслись трясуни, мракобіси відомі,
А з ними — святий Пантелей,

Окатиї, у чорному весь, як ворона,
«Святий» прохрипів зокрема:
— Ще мала прийти і заблудша Мотрона,
Та чомсь на молитві нема.

...Молитись за місце в небесному царстві
Мотрона прийти не змогла,
Бо мала стара три кози в господарстві
Й рогатого Беню-козла.

Пускала щодня їх на трави зелені —
Де цвинтар ліворуч, а далі — пустир...
Смеркає, бувало, й під проводом Бені
Вертаються кози у двір.

А цей раз (біда і ціле страховисько!):
У двір, коли вечір настав,—
Приплентались кози одні з пасовиська.
А Бені немає. Пропав!

Яка там молитва з тими трясунами,
Як скоїлось горе таке!
«Шукати!» — і Мотря бреде бур'янами
Та кличе-гука: «Ме-ке-ке!»

«А мо', забрело на нове кладовище
Цапище дурне і німе?»
Гукнула, підбігши до цвинтаря ближче,
Й почула... приглушене «ме-е!»

Зраділа! Нарешті знайшла вона Беню!
(У ямі... Мичить, як бичок!):
Хотів уподобитись, видно, оленю —
Стрибнув і звалився, дурачок!

Не думала довго бабуся в ту пору,
А скочила зразу на дно,
Щоб цапа звідтіль підсадити нагору!
Та вийшло ще гірше воно:

Хоч плач, а дістать їй верха не по силі.
Ні «ой» не допоможе, ні «ох»...
На цвинтарі тихім в розритій могилі
Сидять вони з цапом удвох!

Надія одна: по стежині сюдою
Ітимуть з мольби «трясуни».
«Обізвусь,— міркує,— з своєю бідою
І витягнуть з ями вони».

Аж чує — ідуть!.. Тяжко дихають груди,
Тамуючи цвинтарний страх...
І Мотря гукнула: — А станьте-но, люди! —
А ті — в розсипну, по гробках!

Чи хрест, чи була огорожа велика —
Стрибали, як Брумель, вони!
«Апостол» Вікентій згубив черевика,
Тріщали кущі, бур'яни...

— Клянєтесь в молитвах, що ближньому руку
Готові подати в біді!
Чого ж ви забули ту божу науку
Й розбіглись, як миші руді!?

Впекла їх, мабуть, ця «критична» примовка:
Все ближче сопуть... Підійшли...
З тугих очкурів
Вийшла добра віршовка
— Ловіть! — і кінця подали.

Розсудлива Мотря, практична, як завше,
Хутенько віршовку взяла
І спершу, звичайно (про це не сказавши),
Вчепила до неї козла!

Ті — смик догори! Та побачивши роги
(А Беня ще — мекнув і чхнув!) —
Куди хто дививсь,— не шукали дороги —
Туди напрямці і рвонув!

З рекордною швидкістю гнались од Бені,
Звереснувши «Боже прости!»,
Летіли світ за очі, мов навіжені,
Збивали боками хрести!

«Пророк» лопотів по картоплі, квасолі,
«Святий», взявши курс по ріллі,—
З розгону урізався в трактор на полі
І вже рачкував по землі!

— Бодай би вас грім улупив, світоплути! —
Кричала їм баба услід.—
Вам легше людину в могилу упхнути,
Ніж витягти з ями на світ!

На крики тривожні «святого» й «пророка»
Дружинників поміч прийшла.
...І в баби Мотрони скінчилась морока...
Така-то пригода була!

І досі ще сміх по околиці лине
При слові одним «трясуни».
А наша бабуся їх де не зустріне,
То там і кольне: — Брехуни!

1962

СИНЯ СОРОЧКА

Футбол! На трибуні — як в бочці...
Пробачившись кілька разів,
Болільник у синій сорочці
Знайшов своє місце і сів.

Комусь натякнув делікатно,
Щоб той не смалив цигарок...
Та ось (в точний час, акуратно!)
Команди на полі...
Свисток!

Мабуть, оті трелі свисточка
Його одурманили вкрай:
Засовалась синя сорочка,
Схопилась,
Горланить: «Давай!!!»

Плюється, махає руками,
Верзе непристойні слова,
Штовхає сусідів боками,
Чим хочеш гравців обзива.

Городить таке, що в футболі,
Як видно,— ні бе ані ме!
Хтось просить: «Облиште, доволі!» —
Кричить,
Витворя те ж саме.

«Командує» грою — і точка!
Й сусід у сусіда пита:
— Чи та це «культурна сорочка»,
Що так вибачалась?..
— Не та!

Гравець (нелегка його доля!),
Всім видно, красиво іде!..
Сорочка ж басить йому: «З поля!»
(Образу на душу кладе).

Неначе сказала, їй-богу:
Хоч в спину її виганяй
Чи клич ту швидку допомогу
І синю на жовту міняй!

Розказане бачили люди.
Він є ще, болільник такий!
Він прийде на гру, яка буде,—
Можливо, не в синій, в другій.

Манірний, побриті височки...
Пробачиться. Лаву протре.
Свисток... І тоді з-під сорочки
Вся «суть» його справжня попре!

Ми всі не байдужі. Й не дивно!
Хвилює неспокій трибун.
Та все-таки дуже противно,
Як поруч з тобою — крикун!

СЕРЕД БІЛОГО ДНЯ...

Серед білого дня у районному місті
Спалахнуло кругом ліхтарів, мабуть,
з двісті!

Усміхнулися жителі: — Що за дива?
Часом світла ж такого вночі не бува!

Дивувалися, бо ж коло кожної хати
«Економте енергію!» — кличуть плакати.

Хтось сказав, що йому «...говорив ревізор,
Ніби саме новий запускають мотор».

А шофер, що стояв (продував карбюратор!),
Поправляв: — Не мотор, а скоріш генератор!

При догадках хтось очі підвів горяка:
— Так чи так, а, погляньте, напруга яка!

Мимо тих, що в гурті гомоніли, веселі,
Прибиральниця йшла, що працює в готелі.

— Не ламайте голів! — Й повідомила
вість: —
У готелі — високий із області гість!

Він якраз оце тільки піднявся з постелі,
Походив. Потім, бачу, поривсь у портфелі

І дістав (тільки ви, я прошу вас,— мовчок!)
Бритву ту, що не більша, як цей кулачок!

Тикнув раз, тикнув два у розетку він бритву,
Потім взяв телефон й... ну читати

«молитву»:

«Ви такі, ви сякі,— гримотів його бас,—
Я не можу,— говорить,— побритись у вас!»

Ще не встиг і слова усі випалить злі,
Коли чую, вже бритва дирчить на столі...

Під розкотистий сміх хтось гукнув

навмання:

— От щоб гості такі приїздили щодня!

...Ніч і день лампи сяяли! Діб, певне, шість,
Доти, доки востаннє побрився той гість!

ІНТЕРВ'Ю КІНДРАТА ЗАВІРЮХИ

Запитали в нього ми:
— Ви готові до зими?

Посміхнувся Завірюха:
— В основному,— каже,— так!
Справив чоботи, кожуха,
Добру шапку, кобеняк...

Уточнили ми однак:
— Нас цікавить, ферма як!

Помовчав. Зітхнув сердешно:
— Щодо ферми, то у нас
Ще не все гаразд, конешно.
Та підтягнемось! Є час!

— Нам конкретніше б якраз:
Що, скажім, «гаразд» у вас?

Завірюха сів на лавку,
В папку пальцями поліз:
— В «Сільгосптехніку» заявку
Подали ось вже на ліс.

Вчора глини на заміс
Привезли четвертий віз,

Вже береться крокви «босі»
Ушивати дід Хома,

Хоч, сказати по правді, досі
Очерету ще нема...

— Ну, а силос? А корма?
Незабаром же зима!

— Як змішать усе: полову,
Кукурудзяне гілля,
Силос, гичку бурякову,
Січку, моркву для кроля.

То в середнім звідтіля
На корову, на теля

Тонн по п'ять ми будем мати!
Ось таке число мое.
Крім же того — концентрати...—
Завірюха додає.

Він своє, а ми своє:
— «Будем мати» чи... вже є?

Знавши, видно, прецеденти,
Він почав «петлять вузли»:
— Може б, ви, кореспонденти,
Нам у цьому допомогли!

Бо, поглянути коли,—
Чом усе так затягли?

І посипались причини:
Не його, мовляв, тут гріх!
На район валив провини
Зоотехніків усіх...

— От би ви — в газету їх!
В кім вина, того й на сміх!

Так ми й робим! Завірюху,
«В кім вина» тут до кінця,—
Бий, сатиро, по кожуху
І по шапці з баранця!

Про діяльність про свою
Сам же дав він інтерв'ю!

1962

«ПОВЕЧЕРЯЛИ ЧУДЕСНО»

Йшло їх трое на вечерю
В ресторан через бульвар.
Тільки ткнулися у двері,
А назустріч їм — швейцар!

Козирнув на знак пошани
І подав солідний глас:
— Вибачайте, громадяни,
Іноземців ждуть у нас!..

(Пояснив, що штат у залі
Жде-дріма з п'яти годин).
— Тож прямуйте, хлопці, далі,—
Ресторан же не один.

З кухні пахнуть фрикаделі,
Віє запахом борщу,
А швейцар стоїть, мов скеля:
— Вибачайте, не пуцу!..

Не вдалось умовить «варту»!
(Апетит же — аж трясе...)
І один... удавсь до жарту.
Прогундосив: — Ля франсе!

— Зрозуміло, зрозуміло! —
Страж молон на ту брехню.
«Ля франсе» — то інше діло:
Стіл дали, несуть меню...

Але як же замовляти?!
Рідна ж мова видасть все!
Варто трюк цей розгадати —
І за двері «ля франсе»!

Та і тут одним моментом
Жартівник придумав хід:
— Говоріть з чужим акцентом,
Псуйте мову на чім світ!..

— Що бажаєте, панове? —
Поклонився метрдотель.
Перший вставив до розмови:
— Люпім жарін картопéль!

В метрдотеля —
Тьма припрошень:
— А ковбаски?
А «Дюрсо»?..

Другий кинув:
— Люпім ошень! —
Третій буркнув:
— Коросо!..

Борщ, і шніцель, і так далі...
Лиш замовили дружки —
І в порожнім світлім залі
Замигтіли фартушки.

Сам директор походжає,
Налива гостям «Дюрсо»,
Бо один же «ошень» знає,
Другий знає «коросо»!

Попоїли хлопці смачно,
Розплатилися за все.
А верткий директор, бачать,
«Книгу вражень» їм несе.

Повелися гості чесно.
Жартівник узяв перо:
«Повечеряли чудесно!..
Г р и ц ь,
О л е к с а і П е т р о».

Трое
Штат обворожили —
На урок харчовикам:
Щоб усім отак служили,
Як оцим жартівникам.

ТАРЗАН У ПАЛАЦІ

(З приводу гастролей
американського трубача
Бенні Гудмана)

Бенні грав. Зі сцени лився
Какофонії дурман...
Я ж дивився, як казився
Мій сусід а-ля Тарзан:

Він стрибав, він гецав модно,
Жуючи якесь драже.
(Дай Тарзану що завгодно —
Й чортзна-що, аби чуже!)

Ось чужинець з вихилясом
Вертить задом в такт трубі,
А Тарзан уже тим часом,
Бачу, вертить і собі.

Той розв'язано на сцені
Став і... чистить рукави!
А Тарзан від штучок Бенні
Без ума й без голови.

— От дає! — кричить.— У джазі
Сам ведмідь живий реве! —
І Тарзан, дивлюсь, в екстазі
Шаленіє, чуба рве.

Я не слухав, що там далі
Грав заморський Бенні-пан,—
Споглядав, що творить в залі
Доморощений Тарзан.

Він, що в музиці від роду
Ані «до» не знав, ні «ля»,—
На заморську дику моду
Пучить очі, як теля.

Ось він скаче, ось він виліз
На стільця, цей модний ферт...
Хай приїдуть Ріхтер, Гілельс —
Він не піде на концерт!

До смаку цей рев, як видно,—
Тож свистить, в долоні б'є...
І було дивитись стидно,
Що ці телепні в нас є!

Гість погра, наб'є кишені
І махне за океан.
Не цікавить мене Бенні,
Злить розгнузданий Тарзан.

«У НАС ЛЕТУЧКА САМЕ ЙДЕ!..»

Зірвало кран. Летить вода.
Не підступитись: в очі б'є!..
Згадать примусила біда,
Що є кербуд,
Що майстер є.

Збігаю вниз: — Де слюсар, де?!.—
З кутка встає кербуд навстріч:
— У нас летучка саме йде!
Чого влетіли,
В чому річ?

— Та кран,— кажу,— зірвало кран! —
А він:
— Без паніки! Після!..—
(І мій «сигнал» заніс у план!)
Бігом назад я
Звідтіля!

Самому треба щось робить!
Інакше — злива
І потоп...
Знайшов трубу, щоб перекриє,
І не летить вода вже —
Стоп!

Стару резинку замінів,
І все на місці. Як було!..

Підвечір в двері подзвонив
Кербудів слюсар
Чмих Павло...

Стук-грюк — і з рук!.. Щось буркнув зло,
Ключа махнув через плече
І вниз подався Чмих Павло.
А з крана — кап...
А кран тече!

Що мав зробити чесно він,
Те сам довів я до ладу...
І так освоїв водогін,
Що до кербуда вже не йду!

Хоч, правда, раз ходив я все ж:
Морока з світлом вже була.
Дарма! Прийшлося самому теж..
(В кербуда знов
Летучка йшла!)

То скло, то ліфт, то кранів гуд...
Та сам ладнаю! Навіть дах.
Чого не знав — навчив кербуд!
Уже надбав
Четвертий фах!

Тепер не раз (у ночі, дні),
Як десь рвоне, вода летить,—
Сусіди грюкають мені:
— Степан Іванович!
Ідіть!!!

Папір і ручку вбік кладу.
(Бо не до віршів, як потоп!)

Спішу мерщій на ту біду...
Всьому навчив
Житлокооп!

Отож, скажім, як заморюсь
Писать сатиру з усього.
То, ей же ей, не зажурюсь:
Професій маю —
Ого-го!

1962

КОЛЮЧІ СПІВАНКИ ДОЯРКИ МЕЛАНКИ

У сусідів, що й казати,—
Задоволення одно:
Апарати, агрегати...
Хоч показуй у кіно!

В нас же ферму інженери
Так зліпили, що хоч плач.
Ні бугай не лізе в двері,
Ані кормороздавач!

Вгнали гроші в агрегати.
Користь маєм з них одну:
Є де вішати халати!
Ну, а доїмо вручну.

Чом це так — причин багато,
Всяке лихо тут бува:
То несправні агрегати,
То несправний голова...

В голови вказівок папка,
А на думці в голови:
«Як доїла ваша бабка,
Так подоїте і ви!»

Вже сміються з нього й кури,
Бо в неділю в акурат —
В «копичкáх» апаратури
Квочка вивела курчат!

Після сварок, після тиску
Голова наш стиль змінив:
На корову-рекордистку
Всю він техніку звалив.

Все, що є, їй припатронив
(Шланги всякі і дроти).
Так сердешну засупонив,
Що не може і ревти!

«Сільгосптехніку» ми любим
Ще з торішньої пори:
Завезла нам тільки труби,
І свистять у них вітри!

Після пуску водокачки
В нас вода пішла сама;
«Причастилося» дві качки,
Й більш ні крапельки нема.

Голова доярок лає,
А діла не на мазі.
А поки що «прибавляє»
Лиш завферми у вазі.

Єй же ей, не без адреси
Ці співанки-жартуни.
Де сидять головотеси,
Там і склалися вони!

ХИТРИЙ ГУСАЧОК

У жнив'яну жарку годину,
Коли в артілях тьма робіт,
Біля шосе я стрів мужчину,
Що грівсь на сонечку, мов кіт.

Йому б тримати косу, вила,
Зерно в мішках носить на склад!
А він, цей дядько-здоровило,
Гусей пасе і гусенят.

У вас пасуть бабусі, діти,
А тут — пристроїли дружка.
— Ну, як?

Не тяжко їх глядіти? —
Спитав я дядю-пастушка.

— Та ні! — всміхнувсь мені він трішки.—

Усе освоїв до кінця:

Як шустре дуже, то до ніжки
Таким чіпляю камінця!

В руках вербова хворостина.

Картуз насунув і пасе.

А в полі ген — його дружина

Мішок од віялки несе!..

— А вам робить отак не стидно?..—

Він одвернувся

І — мовчок.

Без краплі совісті, як видно,

Живе цей хитрий гусачок!

ЛІКАРНЯ НА ЗАМКУ

Йдеться про моє рідне село
Левадівку, Миколаївського
району, Одеської області.

Вже скоро рік в моїм селі
В лікарні лікаря нема.
Дорослі ждуть його й малі,
Терпляче ждуть. Та все дарма!

В густім саду при бережку
Ще з весни (а вже й зима!)
Стоїть будинок на замку,
Бо досі лікаря нема.

П'ятнадцять ліжок. Кабінет.
(Квартира поруч, зокрема).
Є інструмент, бинтів пакет,—
Є все, а лікаря нема.

Господарює довгий час
Там прибиральниця сама:
Протре підлогу кожен раз
І йде... бо лікаря нема.

Сільрада шле у всі кінці
Заяви-просьби... Та дарма!
В одвіт приходять папірці:
«Поки що лікаря нема...»

А він же є, відома річ,
Той зрадник лікар! Точно є:
В одеських барах кожду ніч
Фокстрот танцює, пиво п'є.

Якраз коли
Під джазу свист
У танці сховався він з ума, --
В селі моєму тракторист
Помер! Бо лікаря нема...

Є в того лікаря диплом,
Та честі й совісті нема!
І я клянусь його
Разом
Із земляками багатьма!

Йдуть місяці... А в бережку —
Чистенька, гляджена всіма —
Стоїть лікарня на замку,
Бо й досі лікаря нема!

1963

ПРОПОЛКА З БУБНОМ

I

Скільки глянь — лани й лани!
Серце радують вони:
В зелень-шати одяглися
Пишний соняшник, горох.
Далі — просо і пшениця
(Кілометрів біля двох!).

Милі зору ці краї,
Де хороші хазяї!
Все до діла в них, до толку,
Хоч фотографа зови.
Всі тут вийшли на прополку,
Навіть жінка голови.

На замку буфет сільський
(Не до гульок в час такий!).
Хтось подзвонить із району —
Є в конторі дід Хома.
Всім гука по телефону:
— Не дзвонить, бо їх нема!

«Іх» — це значить голови!
(Він у полі, там, де й ви,
Там, де гул моторів ллється,
Де цвітінь, де бджолам мед).
Недарма артіль і зветься
Окриляюче: «Вперед».

Трохи далі — теж лани.
Та не ті хазяїни!

Глушить сонях повитиця,
Кукурудза в бур'яні...
Мов якась тут «загрянниця»,
В цій сусідній стороні.

В полі, скраю від шосе,—
Три бабусі, та й усе!
А в селі, біля контори,
Їх Онисько-голова
Знову скликав людні збори
І рече такі слова:

— Згідно вищих директив,
Я зібрав оцей актив!
Кожен мізки хай посушить
Над питанням: хто кого?
Чи то нас бур'ян заглушить,
Чи заглушим ми його!

Виступало десять душ.
Всім музики грали туш.
— Отже, рано у бригаду! —
Наш Онисько кинув клич.
Потім танці до упаду
Об'явив на цілу ніч.

Хто під клубом польку бив,
Хто в буфеті пиво пив.

Аж покіль збудились півні,
Федька в бубон молотив,—
На таким високім рівні
У селі пройшов актив!

Вранці спало все село,
Мов активу й не було.

А на полі — все геть-чисто
Оповив чортополох.
— Де ви? — звала качаниста.
Поможіть! — стогнав горох...

Невеселі ті краї,
Де погані хазяї!
Правду кажуть, що для толку,
Для хороших врожаїв
Починати слід прополку
Із таких-от хазяїв!

1963

Начитавшись у газеті
Про хімічні чудеса,
Філософствує в буфеті,
Лле Овсій наш словеса:
— От наука! От краса!

Чуеш, куме! Відпочинем
Аж тепер уже сповна!..—
Підморгнув, підняв чарчину: —
Хай же здравствує вона,
П'ю за хімію до дна!..

Зрозумів він дар науки
Так, що можна вже, мовляв,
«Ждати манни», склавши руки,
(З того приводу й гуляв,
Хімікати вихваляв!)

— То колись ми
На всі боки
, Розривались — те та се.
Нині збудемось мороки:
Зробить хімія усе,
Всякі блага принесе!

Розтрясе літак по полю
Чудодійні порошки —
І зародить хліба вволю,
Підставляй лише мішки
Та вино ціди в пляшки!

Чуеш, куме! І на ферми
Прийде фокусниця та.
Це ще журимось тепер ми,
Що кормів ось не хвата,
А тоді, брат,— красаота!

А тоді — хіба не чудо! —
З крана... пустиш рідину —
І з соломи силос буде,
Вітаміни — з бур'яну.
От наука! Ну і ну!

Вже й сьогодні з нею стало
Дихать легше в три рази:
В дні зими колись, бувало,
Став під сніг щитки з лози,
Гній на лан вози й вози...

А тепер не та «накачка»
І в райкомі, зокрема:
Лиш про хімію балачка!
А за гній чи то корма —
Навіть критики нема.

А тепер зародить, куме,
Все, що в землю не посій...—
Слухав все це я і думав:
Ось він, ледарства носій,—
Розкрийротенко Овсій.

Мріє жити, склавши руки,
Він, як трутень-споживач,
Жде, що скоро диво-туки
Готовенький з поля, бач.
Піднесуть йому калач!

А МИ ЗАСІДАЄМ...

В сусідів порядок: з насінням вони,
В сівалках промащено осі...

А ми —
Як пішли засідать восени,
То ще засідаємо й досі!

Наради, літучки... Кінця їм нема.
Штани вже блищать від сидячки...
Та ще, як на гріх, затяглася зима,
Розтягши регламент балачки.

Давно вже розтануло, з гір потекло,
І поле навкруг звеселіло...
Здавалося б, швидше вертайся в село,
Негайно берися за діло,

Та де там!.. По просу і гречці актив
(І все це по строгому плану!),
По вовні і м'ясу... Якщо пропустив —
Одержиш сувору догану.

— Хто ліпше посіє, той ліпше пожне,
Не згаймо ж весну золотую! —
Сусід-голова агітує мене.
Затим — я його агітую.

А сонце — все вище! Вже сіяти час
В паруючу землю насіння...
Та є, крім району, сільрада у нас!
Крім того ще — є управління!

Хіба воно може не дати нам тепер
Своє «завдання виробниче»?
(Ще тут не досидів, а вже на четвер
Воно на засідання кличе!)

В людей трактори уже в поле пішли —
Гуркочуть на ниві, за гаєм...
Нам теж би отак! Та не маєм коли:
Удень і вночі засідаєм!

Не можем ніяк до архіву списати
Оцю застарілу хворобу!
І хочу в кінці рішуче я сказати,
Що «стиль» цей — заріз хліборобу!

Все ясно давно! І тріщить голова
Від тої словесної зливи...
Давайте ж помовчим хоч тижнів зо два.
Хоч поки засіємо ниви!

ОЗНАКИ ЗИМИ

Якщо у сільраді
Вирішують знов
Питання старе: «Про завезення дров»,
А в клубі з весни,
Як засвідчує дід,
Ні разу не чистили ще димохід
Й пита голова:
«А який там прогноз?» —
Це значить: надворі пекучий мороз!

Якщо в магазинах
Лягли в яруси
Купальники жовті і сині труси,
Якщо на полицях
Для мам і для тат
Солом'яних шляп навершили кагат,
Є пальта легенькі,
Зимових нема,—
Це значить: за вікнами люта зима!

Якщо в комунгоспі
Забили у дзвін:
«Пора закривать на ремонт водогін!»,
Авралять з трибуни
Вже кілька годин
Про спішний ремонт снігочисних машин
І зав галасує
У трубку «алло!» —
Це значить, що вулиці геть замело!

Якщо в дитсадочку
Кербуд Ферапонт
Нарешті почав капітальний ремонт,
І навіть майструє
Під кронами груш
В дворі (вже давно запланований) душ,
І хоче включати
Фонтан-водограй,—
Це значить: кожух потепліш одягай!

...Ознаки зими!
Я писав лиш про ті,
Які, мов колоди, лежать на путі.
Пора б уже їх
З наших світлих доріг
Зіпхнуть назавжди — на обочини в сніг!
Точніше, про тих я
Писав, зокрема,
У кого в душі навіть влітку зима!

ВІД ТРЬОХ ДО П'ЯТИ

Приймальня. І саме прийомні години.
На дверях табличка: «Від трьох до п'яти».
У всіх, що прийшли сюди, думка єдина:
Діждати б начальника, швидше б зайти!

В кутку секретарка «алло!» вимовляє
І в трубку щебече туманні слова:
— Да, да! Він приймає. Та зараз немає,
В райраду його запросив голова!

— Так от де він є!

— Але скільки ще буде?

— Для чого ж табличка: «Від трьох до
п'яти»? —

І дружно мене вповноважують люди
Піти і начальника будь-що знайти!

І от я в райраді. І знову приймальня.
Та що це? І тут я на чергу набрів:
Сидять мовчазні
У затишній вітальні
Начальники з папками всіх кольорів.

Сидять вже годину... Той — очі в газету,
Той — ніжно дрімає, тихіший трави.
Ніхто не виходить давно з кабінету,
Ніхто й не заходить... Нема голови!

Аж глянув — між тихими цими дядьками
Куняє і мій житловідділу нач.

— Вас ждуть там! — кажу.
Він розводить руками:
Ну що, мовляв, зробиш — я сам жду, як бач!

За довгим столом
Працівниці дитсаду
Фарбована тьотя роз'яснює суть:
— Його запросили недавно в міськраду!
От-от має бути, бо тут його ждуть!

Піднісни люстерко до ніжного личка,
Пораду дає — іншим разом прийти.
А поруч, вгорі, червоні табличка
Про те, що прийом... лиш «від трьох до
п'яти»!

Надів я кашкета уже за порогом
І гайда туди, де застряв голова.
Іти недалеко (міськрада за рогом!),
Знайду, розкажу — може, вплине, бува.

Красивий фасад... І знайомі картини:
Рядочком стоять — хоч на фото бери —
Усіх кольорів персональні машини,
І грають у сніжки круг них шофери.

Приймальня.
Під фікусом стіл секретарші.
(Серйозна така, що — попробуй пройти!)
Солідно мовчать тут... начальники старші —
Всі ті, хто приймає «від трьох до п'яти».

А тиша така урочиста у всьому,
Немовби в міськраді нікого й нема.

Сидять всі і ждуть, бо...

«до облвиконкому

Відбув терміново товариш Зима!»

А в облвиконкомі кінчали нараду;
Заступник, приклавши кулак до грудей,
Усіх закликав: — Оголосим декаду
Уважного ставлення до людей!

Коли я у першу приймальню вернувся
Сказати, що чекати сьогодні дарма,
Старенький відвідувач трішки всміхнувся
І мовив лукаво, напівжартома:

— Від трьох до п'яти! Спланували цікаво!
А нам, як видать, хоч крути, хоч верти,—
Ходить в цю контору прийдеться, їй-право,
Ще місяць, мабуть... від трьох до п'яти!

... Я чую лайливі слова бюрократа:
— Поет перебільшив! По кому він б'є?..—
Сатира не гладить ні кума, ні свата!
Ще довго робити їй діло своє!

«ЗА ВКАЗІВКОЮ ЗГОРИ»

Знаю я Брунька Гордія
Ще з давнішньої пори,—
Що б не втнув — зверта, що діє
За вказівкою згори!

Достига, скажім, пшениця
(Налива лише зерно!)—
А в Брунька вже косовиця,
Все «на звал» валя давно!

І хоч спілість ще молочна,
Не молочно-воскова,
Є, кричить, вказівка точна!
Рветься в перші голова!

Люди кажуть:— Будуть втрати,
Підожди хоч днів зо три...
— То не нам відповідати!
Є вказівка нам згори!

У розумних знають діло
(Час належний є всьому!):
Косять те, що переспіло,
Не «на звал», а на пряму.

Всяк розумний дума, дбає,
Щоб не втратити в зерні!
А Брунько «на звал» рубає,
Сіє злото по стерні!

Люди знову:— Валиш нащо?
Нині ж це ще до пори...
— Чим побільш «на звал», тим краще —
Є вказівка нам згори!

Ті Брунькові пережими —
Сміх і горе. І біда.
...Три дні дощ ішов, скажімо,
На полях стоїть вода:

Підпливають помідори,
Морква в грядках підплива...
А Брунько завів мотори
І... городи полива!

Видно всім, що це для шкоди,
Та йому й не говори...
— Поливають щодня городи
Є вказівка нам згори!..

Те ж саме в зимову пору —
Без указки ні на крок:
Пильно щулить вуха вгору,
Виглядає вказівок!

...Чесним людям крутить мізки.
Запустив поля, двори...
Скличем збори — знімем з тріском!
Без вказівки нам згори!

ОМЕЛЬКО СВИСТУН НА ЛОНІ ПРИРОДИ

Левади. В озерах, мов дзеркало, води.
Дубки, верболози,— радіє душа...
Аж бачу:
З дружками на лоно природи
Омелько Свистун через луг поспіша.

Той самий Омелько, який на роботі
Щоденно «культури» навчає свій штат,
А тут, на лугу, із цигаркою в роті,
Лиш губи розтулить — що слово, то й мат.

Збиваючи роси, мнучи сіножаті,
Зелена машина прямує до плес.
Позаду сидять його друзі мордаті,
Попереду — він і рудий його пес.

Приїхали. Стали. Дістали баклаги.
Щоб сісти зручніш, наламали гілляк.
Хильнули як слід і вдались до розваги:
До ніжних берізок вчепили гамак!

Під регіт і крики у сітці колиски
Завзято гойдали свого Свистуна.
Скрипіли і гнулися білі берізки,
Покіль не зламалась і впала одна.

В людей на виду, після третьої стопки,
Забавнішу гру ці п'янички знайшли:

Футболили з криком консервні коробки!
(В розп'ятий гамак забивали голи!)

І раптом
Помітив Свистун, що на гілку
Підстрибнула білка і доли звиса.
Рвонувся в трусах він в атаку на білку!
З годину ганяв, розважаючи пса.

По-дикому лаявся, дерся на віти,
Пустив каменяку, жбурнув черевик:
Все мітив, щоб білку-красуню убити,
І дуже жалів, що не взяв дробовик!

Від шуму шарахалась риба озерна,
Коли цей дикун
Знов пускавсь у галоп.
В таких філософія дуже мізерна:
Побавлюсь, як хочу,
а там — хоч потоп!

— Братва! Ми ж приїхали рибу ловити! —
Озвався один лисуватий з трави.
І вже «за улов» зачали вони пити...
А потім — ніхто й не підвів голови.

А потім у ту вечорову годину,
Коли над левадами день погаса,—
Шофер по одному пропхав у машину
Всіх п'яних, а зверху — тверезого пса.

Лишили природі обламани гілки,
Зім'яту траву (мов пройшлися слони!),
Побиті півлітри та сморід горілки
«Цивілізовані» ці дикуни!

Приїдуть додому в пилюці і в поті,
Помиються в затишку ванних кімнат.
І завтра Омелько Свистун на роботі
«Культури» навчатиме знову свій штат...

Є давнішня приказка в мого народу,
Що має мораль, нашої темі близьку:
Хто може понівечить рідну природу,
Той здатний понівечить душу людську!

1964

АРБІТРАЖ

Як щезне десь в путі багаж
І це в конфлікт переросте,—
Куди йдете ви? В арбітраж!
Юристу скаргу несете.
Загляне в кодекса юрист:
У розділ «А», в параграф «Бе»...
В юриста пункти є і хист,
Щоб вас відстоять і себе!
Кебета — скриня «багажу»!
Уміє гнути так і сяк...
Та я вам краще розкажу,
Як влип на днях юрист Хом'як.
Двом базам він (таке бува!)
Служив з торішньої пори.
І звалась перша «Номер 2»,
А друга звалась «Номер 3».
По сумісництву в них Хом'як
Тихенько вів свої діла.
Не ждав напасті він ніяк.
Вона ж сама його знайшла.
Приперли п'ять грузовиків
Із бази «2» на базу «3»
Побитих тисячу горшків.
А де побито — розбери!
Чи там, чи тут!.. Як глянув зав
На черепки з-під козирка,
Вхопивсь за голову й сказав:
— Гукніть негайно Хом'яка!
Нас дурять,— каже,— серед дня!

Пиши! Знайди на них права!..—
І вшкварив грізне послання
Хом'як на базу «Номер 2».
«Ви вже ловилися не раз!
Ваш груз наводить на думки:
На плечах голови у вас
А чи макітри та горшки?
Ми з вас по пунктах «Же» і «Ка»
(Стаття — один, параграф «Ем») ,
Здерем за кожного горшка,
А в сумі — тисячу здерем!»
Завбази «2» одержав лист
І звів до стелі кулака:
— Які нахаби! Де юрист?
Гукніть негайно Хом'яка!
Поглянь,— кричить,— не бачив світ:
Лякають, дідько їх бери!..—
І сочинив Хом'як одвіт
Своїй же базі «Номер 3»:
«Ви не виляйте, як в'юни!
Ті пункти ваші ще не все:
У вас ворота одчини —
І вже спиртягою несе!
Тож, згідно пунктів геть усіх
(Ви в руки кодекси візьміть!).—
Пили горшками, били їх? —
Самі за збитки і платіть!»
Як прочитав завбази «3»,
Що з нього роблять пияка,
То аж підскочив догори:
— Гукніть негайно Хом'яка!
— У суд! — горлає база «2».
А база «3»: — Це ми їх в суд!..—
В юриста сохне голова
(Бо потай служить там і тут!),

Бо він же мусить на суді
Вести «в двох лицах» арбітраж!
Оформив справи... І тоді —
Зробив Хом'як гнучкий віраж:
Схопив портфеля — і тікати.
І зник...
А вчора чув я вість:
Веде дві бази! «Номер 5»
І ту, що зветься «Номер 6»!
Вже там обслужує роззяв.
Вже там, як справа припіка,
То цей, то той волає зав:
— Гукніть негайно Хом'яка!

1964

ДВА ІВАНИ

...Іду якимсь містом.
Надворі вже ніч.
Погойдує вітер каштани.
Аж бачу, спішить він
Веселий навстріч!
— Звідкіль це так пізно, Іване?

— Ходив,— каже,— друга
В квартиру вселять,
Бо в нього ж там повно малечі.
Взялись по обіді
Й годин через п'ять
Вже навіть розставили речі.

І вийшла квартирка
У друга — на во!
Вселивсь і поліз оце в ванну...—
Розказує він,
А в очах — торжество:
Приємно, як видно, Івану!

Дарма що ось пальця
Забив об диван,
Що в тілі відчув уже втому,--
Поміг!.. І від того
Веселим Іван
Ішов через місто додому!..

Готов допомогти він
І вам повсякчас,
Отак — на ходу, «поза планом»...

.

Дозвольте тепер
Познайомити вас
Із іншим — похмури́м Іваном.

Якщо в вас біда,
Він одчинить балкон
(Весною це буде чи літом) —
Запустить
Крикливий свій магнітофон
І їсть із «двійним» апетитом!

Зустрів його вчора.
Нервує, аж зблід,
І лається, втративши міру.
— Ти чув,— сповіщає,—
Мій хитрий сусід
Усе-таки вирвав квартиру!

З підвалу вже виповз.
І ходить як пан! —
Сичав цей похмурий ехида.
Ще з тиждень ходитиме
Злющим Іван
Від того, що радість в сусіда!

Бува, правда, часто,
Що цей чоловік
Щебече й на радісній ноті:

Тоді, як комусь
Насолив і допik
(Колезі, скажім, по роботі!).

Колега стражда від образ,
Як від ран.
З журби навіть їсти не хоче.
Веселим тоді
Походжає Іван
І пісеньку радо бурмоче!

...Я злого так само,
Як ви, не терплю.
А доброму — вся моя шана.
Тому й признаюсь вам,
Що дуже люблю
Я першого свого Івана!

ЗА БІЛИМ ПАРҚАНОМ

В степу край села височіє над ланом
Будинок, обнесений білим парқаном.
Прибито табличку до синіх воріт:
«Стороннім сюди заборонено вхід!»
— А що тут? — питаю у дядька Миколи.
— Наука! — моргає він.— Дослідне поле.
Врожай у торбинках здають в інститут!
Давненько ці вчені вмостилися тут.
Звели оцей дім для творців урожаю,
Коли я ще парубком був, пам'ятаю!
Уже на руках в мене скаче онук,
А й досі не бачим плодів їх наук...—
А що як зайти? То ж бо дуже цікаво,
Та ще й журналістові: має ж він право!
Та поки до хвіртки, зачувши мій стук,
Прийшли хазяї — кандидати наук,
До входу пригналися, люті з натури,
Чотири кудлатих страшних собацюри!
А потім зустріли й самі хазяї...
Проглянули всі документи мої...
Обидва уже розповніли, нівроку.
— Досліджуєм,— кажуть,— з тридцятого
року! —
І з ходу на грядки мене повели.
(По площі не більш як письмові столи!)
— Оце у нас гречка! Оце сочевиця!
— На чорнім пару — ярова ось пшениця:
Центнерів по двадцять одвалить нам пар!
(Якщо перемножити все на гектар!)

— А тут ось, міняючи профіль потроху,
Ми ждем інтенсивності з грядки гороху:
Ждем тридцять центнерів, бо сказано ж —
цар!

(Якщо перемножити все на гектар!) —
Ведуть мене далі мужі-кандидати,
Щоб грядочку моркви іще показати.
І раптом спинились... Тик-мик, та дарма,
Крутнулись, шукають,— а поля нема!
— Та ось же! — Упала піжама з вірьовки
І зовсім прикрила ділянку морковки,
Що... дасть сто центнерів, рожева, як жар!
(Якщо перемножити все на гектар!)
— А це що за грядки? І чом на них пусто?
— Та тут у нас,— кажуть,— вивчалась

капуста,

А заець крізь дірку в паркані проліз
І всю, проклятуший, за ніч її згриз!..—
Співа соловей... Пахнуть квіти в городі.
Курорт тобі справжній, райочок, та й годі!
Солідна зарплата, чарівний куток.
Своя птахоферма... Садочок. Ставок.
Щитки на грядках: точні назви і дати...
Вже докторські пишуть мужі-кандидати!
В колгоспі бувають (хоч клич,
хоч не клич!)

Тоді, як потрібно... заправить «Москвич»!
Не знаю, коли, хто завів ці порядки,
Та знають усі, що ці дослідні грядки
Влетіли в мільйон, що не вернеш назад.
(Якщо перемножити все на оклад!)
Ходив по їх просу, по їх кукурудзі,
І сумно зробилось, признаюсь вам, друзі.
Хотілося вцент розвалить той паркан,

Сказать кандидатам: — Виходьте на лан!
Не бавтесь у грядочки мікроврожаю.
Наука — то простір без меж та без краю,
Досліджуйте там! Щоб радів хлібороб.
Зробили б давно так — ще краще було б!..—
Хотів,
Та не встиг я сказати цього слова,
Бо в першого саме телілась корова,
У другого кози доїтись прийшли...
Гукнуть лише встиг: — Здоровенькі були! —

...Цей вірш не про вас, трударі-агрономи,
Учені, що в праці не знаєте втоми!
Сатира на тих, хто в величній наш час
Прилип, як смола, до науки, до вас!

РАДИ ЦИФРИ-КРУГЛЯКА

Край села між яворів —
Ферма. Тисяча корів.
Є старіші, є молодші,
Та не всі вони молочні.

— Сорок з них,— жартує дід,—
Вже на пенсії п'ять літ.
І займають загородки,
Щоб примножити відсотки.

Жому кинеш, мить — і щез:
Перейшли на соцзабез!
Хоч пиши на стінах білих:
«Пансіон для престарілих!»

— Нащо держите їх ви? —
Запитав у голови.—
Ні удою, ні теляти,
Ферму ж треба обновляти!

— Це я знаю і без вас! —
Відповів сердитий бас.—
Ось вам,— каже,— Мура сіра.
Двадцять літ їй. Ребра й шкіра.

В область їздив, збився з ніг,
Здати ж так-таки й не зміг!
Бо в бабусь оцих рогатих,
Що живуть на концентратах,—

Є надійний захисник —
Обласний наш керівник.

Він зачислив, бачте, Муру
У свою номенклатуру!

На умі в захисника —
Мати б цифру-кругляка!
(Береже, мов, поголів'я!)
А виходить безголів'я:

Лічим роги, держим брак,
А збуваєм молодняк!
Це не вигадки, а факти! —
І подав нам папку: «Акти».

В актах просьби. Навіть крик.
А чиновник-захисник
На ріжечку вивів з краю:
«Ні! Здавать забороняю!»

Так не рік уже й не два...
От і думай, голова,
Як тобі хазяйнувати,
Ефективність піднімати!

«Справна цифра» їсть корма,
А продукції чортма!
Гублять діло формалісти,
Сухарі-канцеляристи.

Відірвались від життя,
Справ не знають до пуття.
Їх одні тривожать мислі:
Щоб удержатися в кріслі!

...Жаль, читачу, тих корів
І господарів-голів,
Що їх думам — як загата
Мертва буква бюрократа!

КРАСИВІ ДІВЧАТА У НАС В МАГАЗИНІ

Ой очі дівочі! І карі, і сині,
І повні принад чарівних...
Красиві дівчата у нас в магазині,
Як збоку дивитись на них!
— Подайте, будь ласка, панчохи жіночі,
Оті, що он там, біля вас...—
Мадонна мовчить і не дивиться в очі:
У дзеркальце зирить якраз!
Я ще раз тривожу півсонну мадонну...
Пючула! Щось буркнула, зла,
Скривилась і — тиць мені спінінг
з капрону,
Тягай, мовляв, шук! І пройшла.
— Виписувать? — глянула, пишна і горда.
— Панчохи ж мені, а не прут!..—
Мадонна як гаркне: — Якого ж ви чорта
Стовбичите мовчки отут! —
Поглянеш: і зачіска в неї чудова,
І личко — калиновий сік...
До того дійшла ця любовна розмова,
Що я повернувся і втік!
Признатись, не можу забуть і понині
Тих слів і тих брів золотих...
Красиві дівчата у нас в магазині.
Як збоку дивитись на них!
В той день проштовхався
і в другу я точку.
Прилавок... Мов краля, дівча...
— Порадьте, будь ласка, красиву сорочку!..

— А ви підождіть! — одвіча.
Всміхнулось дівча симпатичне, кирпате
(Не вам! Що таїти гріха!).
Відскочило вбік з кавалером чубатим,
І чути хи-хи! І ха-ха!
Вже черга приперла мене до куточка,
І скоро я буду в вікні!
Вже липне і тріснула, чую, сорочка,
Ота, що була на мені!
А краля — про танці: о котрій годині
І в туфлях прийти у яких...
Красиві дівчата у нас в магазині,
Як збоку дивитись на них!
Красиві! Та нащо нам клопіт-турбота,
Що маєм від тих реготунь?
Забули вони, що прилавок — робота!
Не виставка модних красунь!
Зіпсований настрій по чеку, за гроші,
Не збудеш у жодній із кас!
І те, що такі вони зовні хороші,
Ніяк не влаштовує нас!
Ґисав я про очі лиш карі і сині,
Не плутайте їх з усіма...
Красиві дівчата у нас в магазині!
У вас таких, мабуть, нема!

ПО «ШКАЛІ НОМЕНКЛАТУРИ»

Прибув я в «класний» санаторій...
Зустрів — директор Смоляров.
Він не спитав, чи то я хворий,
Чи, може, повністю здоров.

Рожеві губи, як помада,
Защебетали на почин
О тім... яка моя посада,
Який по службі маю чин.

Я знав від друзів по роботі,
Що цей директор-кар'єрист
На підлабузницькій підлоті
Надвидатний розвинув хист.

Вмостившись вигідно за «пультом»,
Він діяв методом старим:
Служив лиш культикам і культам
І їхнім дамам дорогим.

Він по «шкалі номенклатури»,
Що склалась в культовій порі,
Містив одних в тісні конури,
Других — у люкси нагорі...

По тій шкалі — одним увага,
Другим — той погляд, що як лід...
І я рискнув: «Ну, що ж, діляга.
Давай провчу тебе як слід!

Ти нюх націлив діловито,
Щоб знать, де чин мій розмістить!
Та ось тобі гучний мій титул...»
(Його я вигдавав умить!)

Нахмурих лоб, зібрав терпіння
І артистично відповів,
Що я начальник управління
Всіх українських вітряків!

— Спасибі, просим! — гнув він спину.—
Ми всі вас знаєм! Як же, як...—
Довкола мене в ту хвилину
Він завертівся, як вітряк.

З'явились лікар і медсестри...
Й мене під руки повели!
(Здавалось, можуть ще й оркестри
Зустріти маршем похвали!)

— А це ваш люкс... Зайдіть, будь ласка! —
Стелився шовком Смоляров.
Той люкс і справді був як казка...
Та я до нього не зайшов!

Стояв... Зітхав на повні груди
Від дум усяких нелегких:
— Скажіть мені, а інші люди
В хоромах теж у отаких?

— Ну, що ви! Всяке є насіння,
І всякий сорт працівників.
А ви ж — начальник управління
Всіх українських вітряків!
До люкса — буде вам і катер...

І тут:
— Пробачте! — я сказав.—
Я журналіст і літератор,
Ніякий нач, ніякий зав!

Скребем ми культу всі ознаки.
І я приглянутись хотів:
Чи вже тут вивелись служачи
Всіляких культівських хвостів!

...Як далі йшло — не в тому справа!
(Купавсь у морі, загорів).
Важливо те, що маю право
До всіх звернутись лікарів:

Стрічайте, прошу вас, Людину,
А не посаду і не чин!
Хай всі цю істину єдину
Запам'ятають, як один!

ВИПАВ СНІГ

Випав сніг. Нема доріг.
Все загладила пороша...
Хто не вийде на поріг:
— Ох, і зимонька хороша!

Хто не гляне із вікна,
Той в чудеснім, добрім дусі:
І рілля й озимина —
Все у білому кожусі!

Перші зайчиків сліди
Видно з поля до города...
І повторюють діди:
— На врожай краса погода!

Раді старші
І малі,
Що ладнають он санчата.
В клуб, що виріс у селі,
Йдуть на співанку дівчата.

Йдуть гуртом. І чути сміх
В їх веселім дружнім колі.
І одна спинила всіх:
— А погляньте! Що то в полі?

Що за дивний чоловік
Блудить, мовби сніжна баба.
Зробить крок, поверне вбік
І в снігу руками граба...

— Не визнаєш хіба? Це ж він,
Наш завгосп Юхим, блукає.
Не стягнув тоді борін,
Тож і грабає, шукає.

Що розкидав на сівбі,
Взявсь тепер збирати лише.
Носить з поля на собі
Й трудодні у книжку пише!

Посміялись. І пішли,
Жартівливі, і співучі,
І достойні похвали
За слова оті колючі...

Запустило вже й стоги
І на горах, і на лузі.
Біло-біло навкруги.
Випав сніг. З зимою, друзі!

1965

«ТЕОРЕТИК»

Відтінком мислі виграва
На лобі кожна рисочка:
Розумна й мудра голова —
Директор Федір Мисочка!

Хтось критикне — в один момент
Ударить він по «нитику»,
Умотивує все і вщент
Розвіє всяку критику!

З яким питанням не звернись
(Що не спитай, повторюю!),
Усе пояснить, до дрібниць,
Ще й підведе теорію.

Чому, скажіть, промкомбінат,
Що здавна він очолює,
Порожню тару збив у склад,
Капусту не засолює?

— Погода, — каже, — підвела,
Набрався з нею горя я! —
Помислить мудро... і — пішла
У хід «засолтеорія»:

Мовляв, діжки у спеку-суш
Торохкотіли клепами,
Хоч став, бувало, їх під душ
Чи сколюй клепки скрепками.

А налягли ото дощі,
Вода пішла струмочками —
Почали лопать обручі,
Аж гул стояв над бочками.

— Отак погода підвела,
Весь план перекапустила!..
Та ми поправимо діла,
Засол «вовсю» запустимо!

Мудрить, солодить словоплин,
Аж губи склав букетиком.
В окозамилюванні він
Став справжнім теоретиком.

Чи не тому під час нарад
Його, дивись, і хвалять ще?
...Зайдіть у двір на комбінат!
Не двір, а сміттєзвалище!

— Чому,— спитайте,— мотлох, бруд
Поганять територію? —
Вертлявий Мисочка і тут
Удариться в теорію:

— В хазяйстві,— скаже він,— бува
Потрібна всяка трісочка...—
Розумна й мудра голова —
Герой мій Федір Мисочка.

Чому людей він стільки літ
Смішить ділами дивними?
— Причини є! — гукне в одвіт
І — трах вас «об'єктивними»!

Він з тих, що дбають про свій чин
(Не про резерви й пошуки!):
Збирають стільки тих «причин»,
Як ви грибів у кошики!

В їх кабінетах — тиш і гладь...
Рожевіють завісочки...
Бува, подекуди сидять
Такі «премудрі» Мисочки!

1965

БУГАЙ ПІД ТОРШЕРОМ

Чудесно на фермах артілі «Прогрес»:
Конвейери,
Труби,
Доріжки,
Електрика сяє до самих небес,
Гуркочуть по рейках «теліжки»...

Зайдеш у свинарник, і — дивная річ:
Під лампами, стогнучи трохи,
Приймаючи солюкси теплі всю ніч,
Лежать поросята і льохи!

Ось низько звисає ковпак-абажур...
— А тут що за барин? — питаю.
Завферми шепоче: — Породистий кнур.
Ось ще один гріється скраю...

Пташарня... І догляд курей та курчат
На тому ж високому рівні:
При лампах

у триста напружених ват

Куняють на сідалах півні!

Дбайливо продумано кожен процес.
(Движок чмиха й чахкає чесно!..)
Чудесно на фермах артілі «Прогрес»!
Дивлюсь і милуюсь — чудесно!

Є кварци, є солюкси, інші дива
Тут світлом сліпучим залиті...

. (. . . .

А лазні немає! І сам голова
Полощеться досі в кориті!

В корівні — бугай під торшером дріма,
Під люстрою в стайні — кобила.
А клуб на замочку,
Бо світла нема.
А вулиці темінь покрила!

— Чому це? — питаю в Павла, голови.
А він починає зітхати:
— Слабенький движок! Конюшні і хліва
З'їдають усі кіловати!..

Що в холоді клуб і що молодь села
Проводить в хатах вечорниці,—
Ніхто ще не смів критикнути Павла.
Суть — ферми! А решта дрібниці.

В підсобках моторчики мелють овес,
У стайнях — конвейерів гули...
Чудесно на фермах артілі «Прогрес»!
Та жаль — про людей тут забули!

СКАРГА

При людях в сільраді
Образив до сліз
Старого Кузьму голова:
Напавсь і кричав, закопиливши ніс,
Жбурляючи грубі слова.

— Ти п'яний, чи що? — гірко старший
казав.—

Чи совісті в тебе нема?..—
І скаргу свою, що по букві писав,
Послав в міністерство Кузьма.

«...Що хоче, те й робить у нас голова,
Федот Калістратович Сич:
Для тих він пантрує закон і права,
Хто ближче, з ким п'є могорич.
Уївся, облаяв... І вчора хотів
Садиби відрізати шмат».

...А в тім міністерстві є відділ листів,
А в нім — розфуфирений штат.

В кімнату, де чути весь день за дверми
Дівочу розмову дзвінку,
Потрапила скарга старого Кузьми
До Люсі, на стіл у кутку!
А Люся, що дише новинками мод,
Що в танцях — мов вітер несе,

Пробігла... «Ага! Щось таке... про город...»
І зразу рішила усе:

Черкнула стандартку. (Набита рука!)
«Входящий» поставила вряд...
І рушила скарга Кузьми-старика
В конверті новому назад:

В ту область, звідкіль привезли
поштарі,
Звідкіль і Кузьма той, дідусь!
...Відкрили конверт обласні писарі
(Де теж зустрічаєм тих Люсь!),

Поставили штамп (міністерському
в тон!),

І дату, і номер сто п'ять.
І скарга Кузьми покотилась в район
З наказом туди — розібрать!

В районі, щоб клопіт зіпхнути з плеча,
Гукнули кур'ера Павла:
— Бери мотоцикла й катай до Сича,
Бодай його трясця взяла!

Мовляв, хай напише, у чому там річ,
На місці видніше йому...
Писав, всім інстанціям кланявся Сич
І думав весь час про Кузьму.

В кінці підписався. Печатку прибав.
(Хоч суть — догори була дном!)
Вертун і ділок просто й легко зробив
Старого Кузьму брехуном.

І двинула «відповідь» вгору, у путь
На тім мотоциклі Павла:
В район, потім в область... і досі, мабуть,
Уже і до Люсі дійшла!

...Хоч вдруге не пише Кузьма і мовчить,
Я знаю, чого він притих!
Тому нехай вірш мій оцей і звучить
Як ще одна скарга на тих,
Хто замість служити — виляє хвостом,
Хто, маючи душу черству,
Побачить чомусь не хотів за листом
Кузьму як людину живу!

1965

КАНДИДАТ І ДОКТОР

Сім літ тому перед друзками
Не випадково, неспроста
Махав на кафедрі руками
Крикливий Сидір Калита.

Ганьбив зав'язлих у обозі
Отих голів-керівників,
Що не зіпхнули з гір і досі
Старих дідівських вітряків.

Пускав у них критичні вила
І гнув їх так у три дуги,
Що з вітряків побиті крила,
Мов пух, летіли навкруги.

— У вік ракет нехай на горах
Горять електромаяки!..—
Громив поетів, що у творах
Романтизують вітряки.

Тому й фінал був справжнім святом
Після тривалих творчих мук:
В той вечір став він кандидатом
«Нових» якихось там наук.

Вітали друзі, жінка Фрося,
Він низько кланявся без слів...
І, як в науці повелося,—
До ресторану всіх повів!

Пили за нього...
Потім жінці
Воздали почесні сповна
За те, що чесно на машинці
Той труд відклацала вона!

Майбутні й давні кандидати
Не обминули, звісна річ,
І тещу-бабу, що цитати
Сумлінно клеїла всю ніч.

Пили,
Жували шпроти, гуску.
Пускали пробки горяка.
І на прощання, на закуску
Втинали дружно гопака!

...З літами
Пил його трактатів
Ущент розвіяли вітри.
Та хто, скажіть, із кандидатів
Не рветься нині в доктори!

Учора знов перед дружками
(При вусах, мовби у ката!)
Махав на кафедрі руками
Крикливий Сидір Калита.

Дубасив тих, що ігнорують
Стихії силу дарову:
— У них вітри під носом дують,
А їм — дай техніку нову!

На наукову ставши ногу,
Доводив, каявсь і боживсь:)

Хрестам млинів моливсь, як богу,
Дідівській мудрості моливсь.

В свою адресу дуже влучно
З двох рук пустив критичний дрюк...
І все пройшло благополучно!
І став він доктором наук!

Зійшов з трибуни в пишній позі.
Прийняв з поклоном чийсь букет
А потім... Чуєте? І досі
У ресторані йде банкет!

Покіль там п'ють за науковість,
Триває тостів перегук,
— А де ж та совість, принциповість?
Спитати б доктора наук.

1965

НА ІМЕНИНАХ

(Ж а р т)

Хто фужерив сливовичку,
Хто — перцівку... А Петро
Героїчно пив водичку:
То «Сваляву», то ситро.

Вчора жінці дав він слово,
Що спиртного й не нюхне.
Тож сьогодні принципово
Зирив чортом на спиртне!

Згодом гості, вбиті хмелем,
Стихли, скисли з усього.
Лиш Петро ходив веселим
І сміявсь... Було чого!

Ті, що дудлили перцівку,
Мов здуріли під кінець:
Дехто, сповзши на долівку,
Обціловував стілець.

Дехто ради дась горіху
Не зумів (цілим ковтав!).
Заливавсь Петро од сміху,
Дивувавсь і реготав.

Мов забув, як сам кубрячив.
Довго сміх його не гас.
Бо за все життя побачив
П'яні пики... перший раз!

1965

266

«ПРОСТО КОСИМ
І МОЛОТИМ»

— Як ви боретесь,— питаю
У Шпака-керівника,—
Щоб багатство урожаю
Все зібрать до колоска?

Витяг папку із шухляди
І почав доповідать:
— Провели вже три наради!
Проведемо ще зо п'ять!

Є вже гасла на ділянці,
План засідань (де й коли).
Кожен день у кожній ланці —
Скрізь «літучки» ми ввели.

Бригадирів, комбайнерів.
За зразком минулих літ,
Забезпечили папером
На поденний рапорт-звіт.

В плані — бесіда з народом:
«Що таке є молотьба?».
Так що вже в нас повним ходом
Розгорнулась боротьба!

Як натрапим на завади,—
Закопирив він губу,—
То подвоїмо наради,
Щоб посилить боротьбу!

Задоволений собою,
Точно виклав, що було...
Між хлібів, попід горою
Йду в сусіднє я село:

Де Гармаш керує, знаю,
Господарством «Первомай».
— Як ви боретесь,— питаю,—
Щоб зібрати урожай?

Як, скажіть, на полі вашім
Боротьба йде щодоби?..—
Усміхнувсь Гармаш і каже:
— Ніякї боротьби!

Просто роблять всі бригади
Мовчки, що кому дано.
Відмінили всі наради,
Всякі збори ми давно.

На жнива лиш тратим сили
Балачкам не місце тут:
Пообідали, спочили —
І в покоси! І на труд!

Наговоримося потім,
Вже аж десь після сівби.
Просто косим і молотим,
Де вже там до «боротьби»!

Часом, правда, і при втомі,—
Вдавсь до жарту голова,—
Вечорами на соломі
Хлопці борються, бува!

...Там словесна позолота,
Тут — збирання на умі.
В кого краще йде робота —
Догадаєтесь самі!

1966

«ВІДПОВІДАТИ Я НЕ ХОЧУ...»

...Четвертий поверх. Райсобез.
Сидить рум'яний дядя в кріслі,
Міцний, як Крез!.. На папках — прес,
А в голові — футбольні мислі.

Аж тут бабуся йде якраз!
Сказала «здрастуйте» спочатку
І поклонилась: — Прошу вас
Отут поставити печатку...

Рум'яний дядя відрубав:
— Я по вказівці ставлю лише!
Я тільки пом, рішає зав.
Ідіть до нього, хай напише.

— Та тут же ясно все воно,
І підпис є, бо рік клопучу...
— Не клян'чїть, бабо. Все одно
Відповідати я не хочу!

По східцях
Вище йде стара,
Минає двері. Зліва, справа...
Обідня скінчилась пора,
Й вона потрапила до зава.

Був зовні лагідним прийом,
Солодким навіть напочатку.
Та зав подумав: якщо пом
Не хоче ставити печатку,

То, значить, щось він десь вловив,
То, значить, справа тут не чиста.
І він бабусі відповів:
— Зверніться ще раз до юриста!

— Чи вам не сором і не гріх?
Хіба ж я з примхи вас морочу!..
— Ідіть, шановна, бо за всіх
Відповідати я не хочу!

Юрист уважно, як і слід,
Бабусю вислухав чин чином.
Спитав, чи є у неї дід,
Якщо нема — яка причина?

І стаж прикинув по роках,
І про дітей спитав для діла,
І скільки років у дівках
Бабуся змолоду ходила.

— Претензій в мене тут нема! —
Сказав, проглянувши нотатки.—
Мій підпис — є! І вже сама
Ви добивайтеся печатки.

Він на хвилиночку притих,
Уткнувся ще в якісь цитати.
— Є старші,— каже.— І за них
Не хочу я відповідати!

Тріщить в бабусі голова.
Щемить в душі образа глухо.
А співчутлива чергова
При дверях мовить їй на вухо:

— Почище йди у цій біді! —
І додала надійну фразу: —
Подзвонять пому, і тоді
Печатку вліпить він одразу!..

І хоч пішла стара, я все ж
Кінця ходінням не пророчу —
Хтось може й там сказати їй теж:
«Відповідати я не хочу»...

Бо в нас ще є оті людці,
Що від зарплати до зарплати
Воліють, всівшись на стільці,
Служить і... не відповідати!

В таких на думці раз у раз
Не ваші клопоти й потреби,
А головне... як швидше вас
Кудись спровадити від себе!

Такий вам знайде сто причин,
Щоб дати круть-верть одвіт! Загальний...
«Відповідальні» — крісло й чин.
А сам він безвідповідальний!

ДВА ЧОБОТИ — ПАРА

Керує Сьома в ательє,
А Діма в ремконторі,
Як тільки осінь настає,
Сімейство Сьоми в горі.

Йде дощ. А дах як решето.
За шию капа Сьомі.
А з ремконтори ще ніхто
Не був ні разу в домі.

Стояв у черзі на прийом
Під кабінетом двічі,
Та не дозволив Сьомі пом
І глянуть Дімі в вічі.

— Він жде дзвінка! — одно товче.—
Дзвонитиме рембаза!..—
Кого, скажіть, не допече
Така бездушна фраза?

Отож, обурений в сто крат
(Законно, річ відома!),
Крізь двері: — Ах ти ж бюрократ! —
На Діму гримнув Сьома.

В конторі крик не дивина,
Тим паче в дощ і в стужу.
...А дома ввечері жона
Сказала Дімі-мужу:

— Костюм був — лялька! А тепер
Поглянь: борти обвислі,
Штани і лікті геть протер
В отім дубовім кріслі!..

Кінчились тим розмови ці,
Що в ательє «Під кленом» —
Вертіли Дімою кравці
Щодня, як манекеном.

Ладнали, міряли вони
То лацкани, то поли...
Штани, піджак і знов штани
То шили, то пороли.

Як тиждень, два — все та ж возня!
І знову та ж картина:
Надіне, гляне, а матня —
Мов торба! По коліна!

Терпіти далі він не міг:
— Дурить? З якого права?
Де зав? — крутнувся і побіг
У тих штанах до зава.

Поговорити віч-на-віч.
(А завом був же Сьома!)
— Одну хвилинку! В чому річ! —
Почувся голос пома.

А вслід за голосом і жест:
Шуміть, мовляв, негоже:
— Йому дзвонити має трест,
І зав прийнять не може!..

— Безчинство! — Діма не вгавав,
Горланів з півгодини:
Уваги й шани вимагав
До себе як людини!

Дарма!.. Був пом — як автомат,
Покірний букві й комі.
І крикнув: — Ах ти ж бюрократ! —
Крізь двері Діма Сьомі.

Їх крики й вислови круті
Пусті, як бочкотара:
Вони ж як чоботи оті,
Один одному пара!

І гріш ціна їх словесам
І всій балаканині...
Зі злом борись! Та спершу сам
Роби добро людині!

ШИРОКА НАТУРА

На стінах картини.
Узор на паркеті.
Пудовий годинник на довгім столі.
Є навіть скульптури
В його кабінеті...
(І все ж ото гроші! Та ще й немалі!)
В господаря щедра,
Широка натура!
Перечити — годі, він певен, що прав:
Хай всі, мовляв, бачать,
Що значить культура!
(А книги, що в шафі,— і в руки не брав!)

Збирається, кажуть,
Саму «Джіоконду»
Купити в музеї цінитель-знавець.
Звичайно, за кошти
Не з власного фонду:
У нього державний в руках гаманець!

Вам знати цікаво,
Які в нього справи
В цехах, на заводі? Погляньте підіть:
Розщедривсь і тут
За рахунок держави!
На вітер летять — не дрібненькі, не мідь!

З конвейера виповзла
Явна халтура?
Металу скалічено тисяч на п'ять?

Не думає довго
Широка натура:
«Списать!» — от і все... Завтра знову:
«Списать!»

Потріскалась стеля
В конторі заводу?
Навіщо там балку міняти криву!
Широка натура
Вирішує з ходу:
«Стару — завалить, збудувати нову!»

А всякі прийоми?
А гульки-банкети?
(Уміє проводить їх цей молодець!)
Летять, аж дзвенять,
Золотенькі монети:
У нього ж державний в руках гаманець!

Широка натура!..
Та я на хвилину
Спинюсь і повім те, що знають усі:
На днях кудись жінка
Погнала машину,
І він, поспішаючи, сів у таксі.

Уп'явсь у лічильник
І кожную копійку
Ретельно і мовчки лічив він тепер.
І кажуть, що ледве
Не кинувсь у бійку
З того, що не там повернув десь шофер.

— Поскаржусь! — кричав.
І з отими думками
Монету ввіткнув в «Телефон-автомат»,

А потім по ньому
Лупив кулаками,
Щоб тих дві копійки забрати назад.
Весь лоб його
Тінь оповила похмура:
Лупив, молотив, бо урвався терпець...

.

Така вона є,
Та широка натура,
Як лізти доводиться в свій гаманець!

1966

ЛИСИЦЯ

(З розповіді старої Вусті
кореспондентові газети)

В двір занесло її, кляту.
Чую: полохає птицю!
Вмить я схопила лопату —
Бах!.. І прибила лисицю.

Згодом і шкурка пухнаста
Сохла в куточку комори...
Тут-то, побий його тряся,
І почалось мое горе!

Є в нас ветфельдшер-п'яничка
(Ледар, ще й хитрий до того!).
Чутка про шкуру з лисички
Швидко дійшла і до нього.

Вранці по мене до двору
Шле він телятницю Лізу:
Йдіть, мовляв, бабо, в контору,
Будуть робить експертизу.

Лихо, та й годі. І клопіт.
Йду,
Бо не жарт яке діло!..
Фельдшер, почавши свій допит,
Зміряв мене підозріло.

Випитав: як саме вбила
Ту швидконогу звірюку,
Як білувала-лупила,
Чи не порізала руку?

Шкурку понюхав, пошкрябав...
В шафу сховав... І до мене:
— Діло погане в вас, бабо,
Вбили тварюку... скажену!

Вбили заразну лисицю,
Будем робить вам уколи.
Отже, скидайте спідницю!..
— Що ти! — кажу.— Та ніколи!

Кинь глузувати, нахабо! —
Мовлю. А він — до погрози:
— Поки нормальні ви, бабо,
Ляжте й прийміть оці дози...

Вибігла я із контори,
Йду і себе вже боюся.
Душить нечуване горе
Й думка: «Невже я сказюся?»

Млин проминула, криницю,
Сльози втираю полою.
Йду й проклинаю лисицю:
— Щоб ти погубила малою!

Вдома за що не беруся —
Думка снується, мов нитка:
«Боже! Невже я сказюся?..»
Раптом заходить сусідка!

І дізнаюся неждано
Я про «аналізи» шкурки:
Фельдшер з завгоспом Іваном
Всю пропили вже, до цурки!

В парі брели і звалились
В сніг недалеко від школи.
Кажуть, либонь, показались,
Бо повезли на уколи!..

І посміхнулася вперше,
Збувшись тривоги, бабуся:
— Хай тепер плаче ветфельдшер!
Я не з п'яниць, не сказюся!

1966

ТЯЖКО В П'ЯТНИЦЮ ХОМІ...

Тяжко в п'ятницю Хоми,
Бо подумайте самі:
Ну яка в цей день робота,
Коли завтра знов субота!

Знов рибальство і гульня!..
Ледь висиджує півдня.
Мов їжак під ним у кріслі,
Бо одні тривожать мислі:

Хто з колег візьме первак?
Хто перцівку? Хто коньяк?
Повезе чия машина?
Чи не зірве план дружина?..

Обдзвонив колег усіх.
Час би й «змитись»!..
Та на гріх —
Ждуть і курять у приймальні
Два якісь приїжджі дальні.

— Хай заходять! — І Хома
«Блискавично» їх прийма: —
Прибули, на жаль, невдало,
Щось зробить — часу вже мало.

Після п'ятниці ж — два дні
Бази й склади вихідні!..—
Встав, провів аж за причілок: —
Вже приходьте в понеділок!..

Збувсь прийому, стіл замкнув.
Сів у «Волгу» — і рвонув!..
Штат ще весь в труді, в напрузі,
А Хома давно на лузі.

— Де він? — з тресту в телефон.
— Щойно вибув у район,—
З трубки звична одговорка..
А в Хоми — «вечірня зорька»:

Від перцівки — аж сія
І співа «Гуляю я!..»
(Розпочав уже, безжурний,
Відпочинок свій культурний!).

Марно дома жде сім'я.
Завтра теж — «Гуляю я!..».
Є і юшка, й раки з пивом..
Змовкни, луже, з птичим співом!

В нього пісенька своя,
Аж хрипить: «Гуляю я!..»
Два дні з гаком — спів, горілка..
Мало толку й з понеділка:

То похмілка, то спання..
То на службі до півдня
Телефонна «перепалка»:
— Як спочили? Як рибалка?

— Де це? Де клюють соми? —
Крик Хоми... А під дверми
Ждуть і курять у приймальні
Два оті приїжджі дальні.

Вже й курить у них чортма,
А Хома все не прийма!
Ще пройшло хвилин із сорок:
— Прийдем завтра, у вівторок!..

Завтра ждуть... Весь день нема,
Десь когось «стрічав» Хома!
Середа... Звістили черство:
«Він пішов у міністерство...»

Не впіймають, як на зло!
Так до п'ятниці дійшло.
Та яка в цей день робота,
Коли завтра знов субота!

Ви ж упевнились самі:
Тяжко в п'ятницю Хомі!

ДОБРЕ ЖИТИ БІЛЯ ТРАСИ

Обіч неї для окраси —
І тополі, і трава...
— Добре жити біля траси! —
Признається голова

І кива:

— Кожна хата чепуриться!
Гляньте, стріх нема ніде,
Бо «притрасним» черепиця,
Шифер, дошки і те де —

Все іде!

Все блищить при магістралі,
Навіть жолоб для води...
Хто від неї трохи далі,
Той в «Постач» і не ходи,

Підожди!

Не дадуть по тій причині,
Що живеш не на виду...
Вся краса «зібралась» нині
Понад трасою в ряду

У саду!

Як буває мчить на ЗІЛі
Керівництво обласне
(В зоні нашої артїлі!),
То, звичайно, не мине

І мене!

Звісно, вигода від того
Неабияка для нас:
Щось та випросиш у нього —
Чи сівалку, чи то МАЗ —

Всякий раз!

Щоб не траса, чоловіче,
Де б таку нагоду мав?
Тут я вже й міністра двічі
Дещо дати умовляв.

Обіцяв!

Є крамниця... І до каси
Капа, звісно, не мідяк.
Добре жити біля траси,
Але й клопітно, однак.

Та ще як!

До сусідів — тих, що збоку,
В гості їдуть... «хтось колись»,
А мені щодня морока:
Понад трасою крутись

І дивись!

Чи то спека (ані хмарки!),
Чи дощить на урожай,—
Зустрічай їх біля арки
І до арки проводжай...

І зважай!

Бо інакше зо два рази
Щось не так — і попаде!
Добре жити біля траси:
Завжди «в курсі» — що і де...

Діло йде!

...Серед степу на покосі
Чув цей вірш я в літній час,
З того дня на думці й досі:
От щоб села всі у нас —

Біля трас!

1969

НАРАДА БЕЗ АПЛОДИСМЕНТІВ

Був я в області одній
На нараді. Та якій!
Стіл і сцена — без букетів,
Коридори — без буфетів.

Хоч людей і повен зал —
Ні оркестру, ні похвал...
Хоч активність «сто процентів» —
Та не чуть аплодисментів!..

Хоч на вигляд всі були
Молодецькі. мов орли,—
Не вітали дружно й гучно
Піонери їх... Незручно!

Бо сюди не звали тих,
Що ідуть в передових,
Засідали в світлім залі
Всі до одного — відстали!

Ті, до сотні чоловік,
Що сусіди рік у рік
І за них здають пшеницю,
Кукурудзу, сочевицю,

Сало, птицю і горох —
За одного чи й за двох!
От які герої-дяді
Красувались на нараді!

Що не дядя-керівник,
То костюм на ньому — шик,
За вікном, як на вітрині,
Їхні «Волги» — білі, сині...

Щось «добути» — ділові
(Тут вони — передові!),
А державі дасть — відсталі:
З неї смичуть. І так далі.

Того дня й зібрали їх
Із районів геть усіх!..
Примостивсь і я позаду,
Щоб послухать ту нараду.

А до мене чоловік
Нахиливсь і... штовх під бік:
— Ти з відсталих по картоплі?
— По вівсу,— кажу,— й коноплі!

А на сцені вже — один
Вдався, чую, до «причин»,
В мікрофон бурмоче глухо:
— Було мокро, потім — сухо.

Потім жарко тижнів п'ять!..
Потім став він «запевнять»,
Що, мовляв, «хоч ми й відсталі —
Обіцяєм!..» — і так далі.

Другий вийшов і почав:
— Досвід кращих я вивчав
На полях села Чорнявка! —
А з президії «поправка»:

— І за чаркою два дні
В лісосмузі на рядні!..—
Й той зійшов, немов пом'ятий...
Виступав четвертий, п'ятий...

А як шостий слово взяв,
Позад мене хтось сказав:
— Та це ж той, що в нас на пляжі
В дні жаркі! Приїде. Ляже.

Думав — дачник, ну й дива,
А виходить — голова!..—
Не лишились без уваги
Мовчуни тут і діляги.

Їх просили раз у раз:
— Встаньте людям напоказ! —
І вставали ті «герої»
По одному і по двоє —

Присоромлені, сумні...
І подумалось мені:
«Це і є, мабуть, чудова
Ділова ота розмова

Про людей і про село —
Щоб відсталих не було!»
Наяву тут бачив кожний:
Хто базіка, хто спроможний

Обновлять свої лани
І цієї вже весни!
...Рад, що був на тій нараді
В обласнім Кіровограді.

Над рікою, край села,
Де верба навпроти балки,
— Що зловили? Як діла? —
Запитав я у рибалки.

Підійшов він. Сів на пень.
— Та діла, брат, дивовижні!
Не клює вже шостий день,
Не щастить на цьому тижні!..

В понеділок «не взяло»
Через те, що... у затоку,
Як на гріх і як на зло,
Вітер дув не з того боку!

У вівторок вітер зник,
І світанок був — що треба,
Але... місяць-молодик
Саме став посеред неба.

Значить, кльову і не жди:
В молодик — не брала зроду...
Дочекавсь я середи
І жбурнув три донки в воду!

Для підкормки і принад
Вже на дно пішла й котлета.
Вже вертається назад
Із Чернігова ракета.

Вже й баби з базару йдуть.
І для сміху, для зачіпки:
«Дядьку! — голос подають.—
Добрий день! Продайте рибки!»

А у мене — нітелень,
Ні ляща тобі, ні щуки:
Був жаркий занадто день —
От воно у чому штука!

— А сьогодні діло як?
Щось бере після спочинку?
— Щоб його,— сказав рибак,—
Узяло вже за печінку!

Замість щуки і ляща
Учинилась штука друга:
Торбу, спінінг і плаща
Потягнув якийсь хапуга!

ЗНАТНИЙ КУЗЬМА НА ТРИБУНІ

Де б не йшла яка нарада,
Обласна і кушова —
Раз у раз: «Моя бригада!..» —
Він вигукує слова.

Чуєм часто ми цю фразу
Від промовця-солон'я.
Та не чуємо ні разу,
Хто ж вона, ота «моя»?

Хто ті хлопці-трактористи,
Невтомимі орачі,
Що машини в поле чисте
Вдень виводять і вночі?

Хто ті люди, що в бригаді
За кермом — по двісті днів,
Що без них на тій нараді
Він на сцені б не сидів?

«Я! Моя!» — в Кузьми доволі.
Слово «наша» обмина:
Ні гугу... про тих, що в полі,
Мов забув їх імена!

А вони ж (то правда щира!)
І весною, і в жнива —
Не підводять бригадира,
Хоч і важко їм бува!

Доглядають лан безмежний.
І завжди,
Перед всіма —
Віддають Кузьмі належне,
Бо ж фігура їх Кузьма!

То на сцені він, то в залі,
То з трибуни промовля...
І «заскакує», чимдалі —
Рідше й рідше на поля.

Забіжить, окине зором
«Сводку», цифри:
— Молодці!..—
І спішить на інші збори
В шляпі, з папкою в руці.

І шанована громада
Знову слухає Кузьму:
— Отака моя бригада!..—
Знову оплески йому...

Вже нема й мисливських з'їздів
Без героя без мого.
(Чи він сам себе «заїздив»,
Чи заїздили його!)

Крім промов,
Частенько в пресу
Інтерв'ю дає Кузьма —
І в свою лише адресу
Всякі почесні прийма.

Видно, дуже до вподоби
Все те знатному Кузьмі...

Ну, а хлопці-хлібороби —
Знов без нього! Знов самі!

Возять пашу, орють поле...
І спитать
Дають права:
Чом же він ніде й ніколи
Їх імен не назива!?

1973

ФЕДОТ ПОКАЗУХА СТРІЧАЄ ВЕСНУ

Огляньте сьогодні
Хазяйські двори:
Сніжок не збігає ще в балки,
А вже — наготові
Стоять трактори!
Плуги начеку і сівалки!

Трудар виглядає
Годину ясну,
На куртку змінивши кожуха.
...Та зовсім інакше
Стрічає весну
Сусід наш Федот Показуха.

За вітром, як кажуть,
Тримаючи ніс,
Із розмахом творить прожекти!
Ще добрива з двору
В поля не завіз,
Ще є у машинах дефекти,

Ще трактор один
Під повіткою, он —
Механік розгвинчує лише...
А він язиком торохтить
І в райком
Високі обіцянки пише:

«Зерна двісті пудів
Дамо в акурат!

...Удвоє підбавимо й масла!»
Із ферми, на три дні
Відкликав дівчат
Писати і клеїти гасла!

Щоб бачили всі
На який «перелом»
Націлить він завтрашні збори,
Новий транспарант
Угорі, над селом,
Протяг — від млина до контори.

З'явилась при в'їзді
І арка нова,
«Припудрив» пісочком доріжки
(Щоб хтось, як приїде
З району, бува,
Мав чим милуватись хоч трішки!).

Вже слухають люди
Два тижні підряд
Промови його пломенисті...
По кількості зборів
І всяких нарад —
В районі на першому місці!

Йому аби зараз
Гучніш «прозвучать»
(На це і нащурює вуха!).
Сусіди працюють
І скромно мовчать,
Шумить лиш Федот Показуха.

ДОРОГА ПЕРСОНА

Затверджено, врешті,
Кошторис, проект,
Прибито печатки, де треба...
І от — на майдані
«Культурний об'єкт»
Почав підійматись до неба.

Робота — кипіла!
Із досвітку кран
Гойдався уже над майданом.
Всміхався у вус
Виконроб наш Іван:
— Все йде за проектом, за планом!

А десь за півроку —
Квадратами скла
Вже сяяли вікна балкона...
Та ось — на важливий об'єкт
Прибула
Висока місцева персона.

Оглянула зали,
Просторі фойє,
З краси їх не зводила ока!
Але... «зауваження
Дати своє»
Повинна ж персона висока!

(Хоча й фахівці тут
Зібрались якраз,
«Вказівка» тим більш необхідна!)

— А чом оці східці
З граніту у вас? —
Скривилась персона солідна.
Пояснення майстра —
Обрізала вмить!
(Щоб хтось їй перечив — не звикла).

— Із білого мармуру
Східці зробіть! —
Звеліла персона. І зникла...

І от — уже зламано
Графік робіт.
І люди (веселі з природи)
Ходили сумні
І рубали граніт,
Готові руйнуючи сходи!

Пішов шкереберть
І фінансовий план...
Три тижні порядком авралу
За мармуром тим
Виконроб наш Іван
Гасав по кар'єрах Уралу!

А дні пролітали.
У вікна весна
Всміхалася вже, ясноока.

Ні «плану», ні премій...
А винна вона,
Місцева персона висока.

І раптом — контроль!
(Хоч і пізно було).
Нагрянув, мов сніг-завірюха...
Фінал був, як бомба:
Караючи зло,
З роботи зняли — головбуха!

В грошах обійшлась нам
«Вказівки» вага —
Приблизно до чверті мільйона.

Як бачите, дуже
Для нас дорога
Ота вередлива персона!

1975

Сатирик рівен хліборобу... 5

ДОРОГІ МУЖІ
И ДОРОГІ ДАМИ

- Дорога дама 9
Номенклатурний Мацепура 12
«Вказівок немає» 15
Ромашка 17
Каланча 19
Порося 22
«Здрасті» і «Прощайте» 24
У клубі 26
Пригода в лісосмузі 28
Закоханий 31
Командировочний голова 33
Ходить перець по городу... 36
Тепла шуба 40
Блондинка 43
Лиходід 47
Як Засідайко збирався на з'їзд 51
Агродіяч, або Писар-сіяч 54
Самокритичний голова 57
Кока 61
У бабусі на причепі 65
Про справу важливу і паперову зливу 68
Білогірська відьма 71
Данило Жук — кандидат наук 74
Та які ж вони мужчини? 77
Баня 80
Шефи і підшефні 83
Лист голові колгоспу
Кіндратові Байдуженку 85
Про високу марку і єдину Одарку 88
Голова в силосі 91
Пилип Краснобай 94
Про сільські буфети 97
Фіфи 101

Лист до мандрівника Потапа Туристенка	104
Він боровся до упаду...	107
Футбол і моя теща (<i>Розповідь болільника</i>)	110
Оповідання конюха діда Матвія	113
Тяжка хвороба	117
Хабарник	119
Наклепник	120
Так звані «друзі»	121
«Хімік-чудодій»	125
Кухар і начальник	128
Інститутка	131
«Кінський хвіст»	134
Послухайте, мамо!..	137
На дачу! (<i>Жарт</i>)	140
Карась-середняк	143
Пес Барбос і повчальний «крос»	146
Який Сава, така й слава	149
Про Параску і закваску	152
Накатався — і ні звуку	155
Як перерви псують нерви	157
Розповідь новосела (<i>За листом лікаря</i>)	159
Неспіймані..	160
П'яні вовки	163
Сам себе перехитрив (<i>За народним жартом</i>)	169
Бур'яни	171
Тягни, Петро!..	178
«Недовложеніє в казан»	181
Отакє з брехунами бува	184
Букет і паркет	186
У сусіда і у нас...	188
«Дозвольте запевнить!..»	191
Юхим	194
Про сіячів зла і рогатого козла	196
Синя сорочка	200
Серед білого дня...	202
Інтерв'ю Кіндрата Завірюхи	204
«Повечеряли чудесно»	207
Тарзан у палаці (<i>З приводу гастролей американського трубача Бенні Гудмана</i>)	210
«У нас летучка саме йде!..»	212
Колючі співанки доярки Меланки	215
Хитрий гусачок	217
Лікарня на замку	218

Прополка з бубном	220
Філософія Овсія	223
А ми засідаєм...	225
Ознаки зими	227
Від трьох до п'яти	229
«За вказівкою згори»	232
Омелько Свистун на лоні природи	234
Арбітраж	237
Два Івани	240
За білим парканом	243
Ради цифри-кругляка	246
Красиві дівчата у нас в магазині	248
По «шкалі номенклатури»	250
Випав сніг	253
«Теоретик»	255
Бугай під торшером	258
Скарга	260
Кандидат і доктор	263
На іменинах (<i>Жарт</i>)	266
«Просто косим і молотим»	267
«Відповідати я не хочу...»	270
Два чоботи — пара	273
Широка натура	276
Лисиця (<i>З розповіді старої Вусті кореспондентові газети</i>)	279
Тяжко в п'ятницю Хомі...	282
Добре жити біля траси	285
Нарада без аплодисментів	288
Не клює — причина е!	291
Знатний Кузьма на трибуні	293
Федот Показуха стрічає весну	296
Дорога персона	298

СТЕПАН ИВАНОВИЧ
ОЛЕЙНИК

Сочинения в четырех томах

Том второй

Издательство «Дніпро»

(На украинском языке)

Редактор *С. І. Шевцова*

Художник *Д. Д. Грибов*

Художній редактор *В. С. Мітченко*

Технічний редактор *Б. С. Грінберг*

Коректор *Т. В. Грузинська*

ІБ № 619

Здано на виробництво 31.08.77.

Підписано до друку 17.02.78. БФ № 32881.

Формат 70 × 90^{1/32}.

Папір друкарський № 1.

Гарнітура літературна.

Друк. високий.

Умовн. друк. арк. 11,115.

Обліково-видавн. арк. 10,088.

Тираж 40 000. Замовл. 7-402.

Ціна 1 крб. 20 коп.

Видавництво «Дніпро»,
252601, Київ-МСП, Володимирська, 42.

Харківська книжкова фабрика
ім. М. В. Фрунзе
республіканського виробничого
об'єднання «Поліграфкнига»,
310057, Харків,
Донець-Захаржевська, 6/8.

